

Warszawa, dnia 31 maja 2017 r.

Poz. 1052

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ENERGII¹⁾**

z dnia 16 marca 2017 r.

w sprawie ratownictwa górniczego^{2), 3)}

Na podstawie art. 124 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2016 r. poz. 1131 i 1991 oraz z 2017 r. poz. 60 i 202) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) organizację, szczegółowe zadania i wymagania dla służb ratownictwa górniczego przedsiębiorcy oraz podmiotu zawodowo trudniącego się ratownictwem górniczym;
- 2) szczegółowe wymagania dotyczące specjalistycznych badań lekarskich, specjalistycznych badań psychologicznych oraz specjalistycznych szkoleń w zakresie ratownictwa górniczego, w tym przypadki, w których szkolenia te są przeprowadzane przez przedsiębiorcę;
- 3) szczegółowe wymagania dotyczące dokumentacji w zakresie ratownictwa górniczego oraz planu ratownictwa górniczego;
- 4) sposoby współpracy przedsiębiorcy oraz podmiotu zawodowo trudniącego się ratownictwem górniczym, w przypadku zawarcia umowy, o której mowa w art. 122 ust. 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, zwanej dalej „ustawą”;
- 5) przypadki, w których wykonuje się prace profilaktyczne;
- 6) sposób prowadzenia akcji ratowniczych w zależności od rodzaju i natężenia zagrożeń występujących w zakładach górniczych.

¹⁾ Minister Energii kieruje działem administracji rządowej – energia, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Energii (Dz. U. poz. 2087).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie w zakresie swojej regulacji wdraża:

- 1) dyrektywę Rady 92/91/EWG z dnia 3 listopada 1992 r. dotyczącą minimalnych wymagań mających na celu poprawę warunków bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi (jedenasta szczegółowa dyrektywa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 348 z 28.11.1992, str. 9, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 118, z późn. zm.);
- 2) dyrektywę Rady 92/104/EWG z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego (dwunasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 404 z 31.12.1992, str. 10, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 134, z późn. zm.).

³⁾ Niniejsze rozporządzenie zostało notyfikowane Komisji Europejskiej w dniu 20 maja 2015 r. pod numerem 2015/258/PL, zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

§ 2. Przepisy rozporządzenia stosuje się do wszystkich rodzajów zakładów górniczych, z wyjątkiem przepisów rozdziałów 2–5, których nie stosuje się do zakładów górniczych wydobywających kopaliny metodą odkrywkową.

§ 3. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) jednostka ratownictwa:
 - a) podmiot zawodowo trudniący się ratownictwem górniczym, posiadający osobowość prawną oraz siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo
 - b) służby ratownictwa górniczego przedsiębiorcy, wyodrębnione w strukturach przedsiębiorcy dla jego własnych potrzeb, spełniające wymagania niezbędne do wykonywania czynności w zakresie ratownictwa górniczego, w szczególności dysponujące zastępami ratowniczymi i pogotowiami specjalistycznymi oraz sprzętem niezbędnym do wykonywania zadań;
- 2) ćwiczenia sprawdzające – teoretyczne i praktyczne sprawdzenie posiadanych przez ratowników umiejętności w posługiwaniu się sprzętem ratowniczym lub w wykonywaniu prac ratowniczych;
- 3) system łączności ratowniczej – zestaw urządzeń i łączy przeznaczonych do szybkiej organizacji łączności pomiędzy bazą ratowniczą i zastępem ratowniczym, posiadający możliwość podłączenia do systemu łączności kierownika akcji ratowniczej;
- 4) system niezwłocznego powiadamiania – zestaw urządzeń i łączy służący do niezwłocznego wysyłania, do określonych w planie ratownictwa górniczego osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego, informacji o zaistnieniu określonego rodzaju zdarzeń za pomocą technicznych środków łączności;
- 5) dyżurujący zastęp ratowniczy – wyznaczony przez kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego lub kierownika jednostki ratownictwa zastęp ratowniczy, wyposażony w sprzęt umożliwiający natychmiastowy udział w akcji ratowniczej.

§ 4. Przedsiębiorca może zasięgać opinii związków zawodowych ratowników górniczych w przypadku organizowania stałej współpracy służb ratownictwa ze służbami ratownictwa innego przedsiębiorcy.

Rozdział 2

Organizacja, szczegółowe zadania i wymagania dla służb ratownictwa górniczego przedsiębiorcy oraz podmiotu zawodowo trudniącego się ratownictwem górniczym

§ 5. 1. Jednostką organizacyjną służby ratownictwa górniczego przedsiębiorcy jest drużyna ratownicza.

2. W skład drużyny ratowniczej wchodzi:

- 1) kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego;
- 2) zastępcy kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego;
- 3) ratownicy górniczy;
- 4) mechanicy sprzętu ratowniczego.

3. Przynależność do ratownictwa górniczego jest dobrowolna.

§ 6. 1. Kierownik ruchu zakładu górniczego ustala liczbę osób wchodzących w skład drużyny ratowniczej i jej skład, uwzględniając zagrożenia występujące w zakładzie górniczym.

2. W przypadkach uzasadnionych potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa pracy w drużynie ratowniczej utrzymuje się specjalistyczne zastępy ratownicze do wykonywania w trakcie akcji ratowniczej oraz prac profilaktycznych czynności, które wymagają szczególnych umiejętności.

§ 7. 1. Liczba ratowników górniczych w drużynie ratowniczej podziemnego zakładu górniczego jest uzależniona od liczby osób przebywających w ciągu doby pod ziemią i wynosi nie mniej niż:

- 1) 15 ratowników górniczych – w przypadku zatrudnienia nie więcej niż 500 pracowników;
- 2) 50 ratowników górniczych – w przypadku zatrudnienia co najmniej 501 pracowników i nie więcej niż 2000 pracowników;
- 3) 80 ratowników górniczych – w przypadku zatrudnienia co najmniej 2001 pracowników.

2. W zakładzie górnictwa prowadzącym więcej niż jeden ruch zakładu górnictwa liczba ratowników górnictwa w każdym z tych ruchów musi spełniać wymagania określone w ust. 1.

§ 8. W zakładach górnictwa wydobywających węglowodory albo w zakładach poszukujących węglowodorów utrzymuje się:

- 1) w granicach łądu stałego – co najmniej 2 zastępy ratownicze, a w przypadku występowania zagrożenia siarkowodorowego – 4 zastępy ratownicze;
- 2) w granicach obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej – co najmniej 2 zastępy ratownicze w każdym z obiektów wydobywczych zakładu górnictwa albo zakładu poszukującego węglowodorów.

§ 9. W zakładach górnictwa wydobywających siarkę otworami wiertniczymi metodą wytapiania utrzymuje się nie mniej niż:

- 1) 2 zastępy ratownicze – w przypadku zatrudnienia do 100 pracowników;
- 2) 4 zastępy ratownicze – w przypadku zatrudnienia od 101 do 500 pracowników;
- 3) 8 zastępów ratowniczych – w przypadku zatrudnienia powyżej 500 pracowników.

§ 10. 1. Kierownik ruchu zakładu górnictwa wyznacza kierownika kopalnianej lub zakładowej stacji ratownictwa górnictwa i jego zastępców spośród osób kierownictwa ruchu zakładu górnictwa lub wyższego dozoru ruchu tego zakładu, które odbyły kursy i szkolenia, o których mowa w § 55 ust. 1 pkt 1 i 4.

2. Kierownikiem kopalnianej stacji ratownictwa górnictwa albo kierownikiem zakładowej stacji ratownictwa górnictwa w zakładach, o których mowa w § 8 i § 9, jest osoba kierownictwa lub wyższego dozoru ruchu zakładu górnictwa:

- 1) mająca doświadczenie w zakresie opanowywania zagrożeń w danej specjalności albo
- 2) będąca ratownikiem górnictwa albo będąca byłym ratownikiem górnictwa, mająca staż w ratownictwie górnictwa co najmniej pięć lat, po odbyciu kursu i szkolenia, o których mowa w § 55 ust. 1 pkt 1 i 4 oraz w § 60 ust. 4–8.

§ 11. 1. Do zadań kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górnictwa albo kierownika zakładowej stacji ratownictwa górnictwa należy w szczególności:

- 1) zapewnienie wymaganego wyposażenia i wyszkolenia drużyny ratowniczej oraz wyposażenia kopalnianej stacji ratownictwa górnictwa;
- 2) dbanie o:
 - a) stałą gotowość drużyny ratowniczej, stan pomieszczeń i organizację pracy dyżurujących zastępów ratowniczych, w tym sporządzanie harmonogramów dyżurów,
 - b) sprawne działanie sprzętu stanowiącego wyposażenie kopalnianej lub zakładowej stacji ratownictwa górnictwa;
- 3) prowadzenie, zgodnie z harmonogramem, ćwiczeń ratowniczych oraz terminowe kierowanie ratowników górnictwa na badania lekarskie i wymagane szkolenia;
- 4) kontrolowanie pracy mechaników sprzętu ratowniczego;
- 5) kontrolowanie prowadzenia szkoleń w zakresie używania ucieczkowego sprzętu ochrony układu oddechowego i aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych;
- 6) przeprowadzanie, nie rzadziej niż raz w miesiącu, kontroli stanu technicznego aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych i pozostałego sprzętu ratowniczego oraz przedstawianie, co najmniej raz na kwartał, wyników kontroli kierownikowi ruchu zakładu górnictwa;
- 7) prowadzenie szkoleń w zakresie używania ucieczkowego sprzętu ochrony układu oddechowego i aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych;
- 8) prowadzenie ewidencji:
 - a) członków drużyny ratowniczej i dokumentowanie w niej badań lekarskich, ćwiczeń, dyżurów, szkoleń oraz udziału w akcjach ratowniczych,
 - b) osób przeszkolonych w zakresie ratownictwa górnictwa: kierowników akcji, kierowników akcji w obiekcie, kierowników sztabu akcji, a także osób niebędących ratownikami górnictwa.

2. Kierownik ruchu zakładu górniczego potwierdza zapoznanie się z wynikami kontroli, o której mowa w ust. 1 pkt 6.

3. W zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi kierownik ruchu zakładu górniczego ustala sposób przeprowadzania kontroli na podstawie instrukcji producenta.

§ 12. 1. Drużyną ratowniczą w podziemnym zakładzie górniczym kieruje kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego z co najmniej dwoma zastępcami, a w pozostałych rodzajach zakładów górniczych – z co najmniej jednym zastępcą.

2. Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego lub jeden z jego zastępców są ratownikami górniczymi.

3. Funkcję kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego lub co najmniej jednego z jego zastępców pełni osoba, która:

- 1) ma co najmniej pięcioletni staż ratownika górniczego;
- 2) ukończyła z wynikiem pozytywnym kurs dla kandydatów na kierowników kopalnianych stacji ratownictwa górniczego.

4. Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny nie może równocześnie pełnić innych funkcji w kierownictwie lub w dozorze ruchu zakładu górniczego.

§ 13. 1. Ratownicy górniczy w czasie akcji ratowniczej, wykonywania prac profilaktycznych oraz ćwiczeń przydzielani są przez kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego do zastępów ratowniczych.

2. W skład zastępu ratowniczego wchodzi:

- 1) zastępowy;
- 2) czterech ratowników górniczych, z których jeden wyznaczony przez zastępowego pełni dodatkowo funkcję zastępcy zastępowego;
- 3) w podziemnych zakładach górniczych – co najmniej jeden ratownik górniczy mający uprawnienia ratownika, o którym mowa w ustawie z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1868 i 2020 oraz z 2017 r. poz. 60).

3. Dokonywanie podziału zastępu ratowniczego biorącego udział w akcji ratowniczej jest niedozwolone.

4. Zastępowego wyznacza kierownik ruchu zakładu górniczego na wniosek kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego.

5. Zastępowy kieruje pracą zastępu ratowniczego. Jeżeli w trakcie prac profilaktycznych lub akcji ratowniczej zastępowy nie może pełnić swojej funkcji, obowiązki zastępowego przejmuje zastępca zastępowego.

6. Funkcję zastępowego pełni ratownik górniczy mający co najmniej pięcioletni staż pracy w ratownictwie górniczym.

§ 14. 1. Ratownikiem górniczym może być osoba, która:

- 1) ma odpowiedni stan zdrowia oraz predyspozycje psychologiczne potwierdzone specjalistycznymi badaniami lekarskimi i psychologicznymi, zorganizowanymi i przeprowadzonymi przez podmiot zawodowo trudniący się ratownictwem górniczym lub przez przedsiębiorcę spełniającego wymagania dla podmiotu zawodowo trudniącego się ratownictwem górniczym;
- 2) ukończyła kurs dla kandydatów na ratowników górniczych i zdała egzamin;
- 3) włada językiem polskim w mowie i w piśmie w stopniu niezbędnym do wykonywania czynności ratownika górniczego.

2. Ratownik górniczy:

- 1) uczestniczy w pogotowiu ratowniczym, bierze udział w ćwiczeniach, pracach profilaktycznych i akcjach ratowniczych;
- 2) w przypadku wezwania niezwłocznie zgłasza się do kopalnianej stacji ratownictwa górniczego lub wyznaczonego miejsca w sposób określony w planie ratownictwa;
- 3) poddaje się, nie rzadziej niż co 12 miesięcy, okresowym specjalistycznym badaniom lekarskim;
- 4) uczestniczy co pięć lat w kursie okresowym dla ratowników górniczych.

3. Jeżeli ratownik górniczy nie wywiązuje się z obowiązków, o których mowa w ust. 2, z przyczyn przez niego zawinionych, kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego skreśla ratownika górniczego z ewidencji członków drużyny ratowniczej zakładu górniczego.

4. Ponowny wpis do ewidencji członków drużyny ratowniczej zakładu górniczego następuje po wykonaniu obowiązków, o których mowa w ust. 2.

§ 15. 1. Mechanikiem sprzętu ratowniczego jest ratownik górniczy lub były ratownik górniczy, który:

- 1) ukończył kurs dla kandydatów na mechaników sprzętu ratowniczego i zdał egzamin;
- 2) włada językiem polskim w mowie i w piśmie w stopniu niezbędnym do sprawowania czynności mechanika sprzętu ratowniczego.

2. Kierownik ruchu zakładu górniczego, na wniosek kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego, wyznacza mechaników sprzętu ratowniczego.

3. Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego wyznacza, spośród podległych mu mechaników sprzętu ratowniczego, pierwszego mechanika i jego zastępcę, którzy sprawują nadzór nad pozostałymi mechanikami sprzętu ratowniczego.

4. Mechanik sprzętu ratowniczego odbywa co pięć lat kurs okresowy dla mechaników sprzętu ratowniczego.

§ 16. 1. W kopalnianej stacji ratownictwa górniczego w podziemnym zakładzie górniczym na każdej zmianie zatrudnia się mechanika sprzętu ratowniczego.

2. W podziemnym zakładzie górniczym wydobywającym kopaliny inne niż węgiel kamienny kierownik ruchu zakładu górniczego decyduje o zatrudnianiu mechanika sprzętu ratowniczego w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego na zmianach niewydobywczych.

3. Oprócz mechaników sprzętu ratowniczego stale zatrudnionych w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego w podziemnym zakładzie górniczym zatrudnia się co najmniej dwóch rezerwowych mechaników sprzętu ratowniczego.

4. Rezerwowy mechanik sprzętu ratowniczego nie rzadziej niż raz na kwartał pełni przez pięć dni dyżur w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego na zmianie, na której jest zatrudniony pierwszy mechanik sprzętu ratowniczego lub jego zastępca.

§ 17. Do zadań mechanika sprzętu ratowniczego należy w szczególności:

- 1) utrzymywanie, na swojej zmianie, w stałej gotowości aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych, przyrządów pomiarowych i kontrolnych oraz pozostałego sprzętu ratowniczego;
- 2) przeprowadzanie kontroli, naprawy, konserwacji i dezynfekcji aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych oraz pozostałego sprzętu ratowniczego, stanowiącego wyposażenie kopalnianej stacji ratownictwa górniczego, oraz prowadzenie odpowiednich księzek ewidencyjno-kontrolnych;
- 3) oznaczanie urządzeń ratowniczych numerami i znakami własności stosowanymi w zakładzie górniczym;
- 4) przedkładanie kierownikowi kopalnianej stacji ratownictwa górniczego, co najmniej raz w miesiącu, do wglądu i potwierdzenia, książki ewidencyjno-kontrolnej;
- 5) zapewnienie, aby w pomieszczeniach przeznaczonych do przechowywania aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych i pozostałego sprzętu ratowniczego znajdował się wyłącznie sprzęt sprawny i przygotowany do prowadzenia akcji ratowniczej;
- 6) zgłaszanie dyspozytorowi ruchu zakładu górniczego miejsca pobytu dyżurujących na dole zastępów ratowniczych, z podaniem sposobu ich powiadamiania;
- 7) prowadzenie na swojej zmianie ewidencji ratowników górniczych przebywających w zakładzie górniczym.

§ 18. 1. Do prowadzenia akcji ratowniczych i wykonywania prac profilaktycznych w podziemnym zakładzie górniczym wymagających zastosowania specjalnych technik, w szczególności alpinistycznych lub nurkowych, przedsiębiorca, w zależności od rodzaju zagrożeń występujących w zakładzie górniczym, w porozumieniu z jednostką ratownictwa górniczego powołuje specjalistyczną służbę ratowniczą, którą stanowią:

- 1) co najmniej dwa zastępy ratownicze tej samej specjalności;

- 2) mechanicy specjalistycznego sprzętu ratowniczego;
- 3) kierownicy specjalistycznych zastępów ratowniczych;
- 4) lekarze przygotowani do współdziałania ze specjalistycznymi zastępami ratowniczymi.

2. Specjalistyczna służba ratownicza może być powołana w ramach służby ratownictwa przedsiębiorcy lub w jednostce ratownictwa.

3. Specjalistycznym zastępom ratowniczym w trakcie wykonywania prac kierownik ruchu zakładu górniczego zapewnia opiekę lekarską.

§ 19. Członkiem specjalistycznego zastępu ratowniczego jest ratownik górniczy, który poddał się specjalistycznym badaniom lekarskim i ukończył kurs dla ratowników górniczych specjalistycznych zastępów ratowniczych.

§ 20. Mechanikiem specjalistycznego sprzętu ratowniczego jest osoba, która:

- 1) jest mechanikiem sprzętu ratowniczego drużyny ratowniczej;
- 2) ma co najmniej roczny staż pracy w specjalistycznym zastępie ratowniczym;
- 3) ukończyła z wynikiem pozytywnym specjalistyczny kurs obsługi sprzętu ratowniczego.

§ 21. 1. Kierownikiem specjalistycznych zastępów ratowniczych jest osoba, która:

- 1) jest osobą kierownictwa lub dozoru ruchu zakładu górniczego lub zawodowym ratownikiem górniczym;
- 2) ukończyła kurs dla kierowników akcji prowadzonej pod ziemią lub dla kierowników baz ratowniczych;
- 3) ukończyła kurs dla kierowników specjalistycznych zastępów ratowniczych.

2. Kierownik specjalistycznych zastępów ratowniczych:

- 1) uzgadnia z kierownikiem akcji ratowniczej decyzje dotyczące wykonywania prac wymagających zastosowania specjalnych technik;
- 2) określa możliwości wykonywania zadań specjalistycznych zastępów ratowniczych w akcjach ratowniczych i pracach profilaktycznych;
- 3) nadzoruje, a w szczególnych przypadkach kieruje bezpośrednio pracami wykonywanymi przez specjalistyczne zastępy ratownicze i zapewnia przestrzeganie zasad bezpieczeństwa pracy tych zastępów;
- 4) uczestniczy w specjalistycznych ćwiczeniach ratowniczych, szkoleniach i zgrupowaniach kondycyjno-szkoleniowych.

§ 22. 1. W jednostce ratownictwa i w zakładzie górniczym utrzymującym specjalistyczne zastępy ratownicze prowadzi się dokumentację.

2. Rodzaj i wzory dokumentacji ustala kierownik jednostki ratownictwa lub kierownik ruchu zakładu górniczego w porozumieniu z kierownikiem jednostki ratownictwa.

§ 23. 1. Osoby, o których mowa w § 18 ust. 1 pkt 1–3, biorą udział w ćwiczeniach specjalistycznych, szkoleniach i zgrupowaniach kondycyjno-szkoleniowych.

2. Programy ćwiczeń specjalistycznych oraz programy kursów, o których mowa w § 19, w § 20 pkt 3 i w § 21 ust. 1 pkt 2 i 3, ustala kierownik jednostki ratownictwa górniczego.

§ 24. 1. Podziemny zakład górniczy posiada kopalnianą stację ratownictwa górniczego wyposażoną w sprzęt. W zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi wyposażenie w sprzęt uzgadnia się z jednostką ratownictwa.

2. Do projektowania, budowy lub przebudowy kopalnianej stacji ratownictwa górniczego stosuje się wymagania określone w Polskiej Normie PN-G-02010:1993 Kopalniane stacje ratownictwa górniczego – zasady projektowania.

3. Do zakładowej stacji ratownictwa górniczego w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi stosuje się przepisy dotyczące kopalnianej stacji ratownictwa górniczego.

§ 25. 1. W kopalnianej stacji ratownictwa górniczego w podziemnym zakładzie górniczym znajdują się pomieszczenia przeznaczone do przechowywania, konserwacji i naprawy sprzętu ratowniczego, przeprowadzania szkolenia teoretycznego i praktycznego ratowników górniczych oraz grupowania ratowników górniczych zmobilizowanych do akcji ratowniczej.

2. Kopalnianą stację ratownictwa górniczego sytuuje się w pobliżu szybu zjazdowego.

3. W kopalnianej stacji ratownictwa górniczego znajduje się komora ćwiczeń ratowniczych do prowadzenia praktycznych ćwiczeń ratowniczych oraz szkolenia pracowników zakładu górniczego w posługiwaniu się sprzętem ochrony układu oddechowego.

4. Jeżeli zawarto umowę z podmiotem zawodowo trudniącym się ratownictwem górniczym w podziemnych zakładach górniczych wydobywających kopaliny inne niż węgiel kamienny, obowiązkowe ćwiczenia ratownicze mogą odbywać się w komorze ćwiczeń właściwej jednostki ratownictwa.

§ 26. 1. W podziemnym zakładzie górniczym, w którym roboty górnicze i zjazd pracowników są prowadzone w kilku rejonach znacznie oddalonych od siebie, oprócz kopalnianej stacji ratownictwa górniczego utrzymuje się także punkt lub punkty ratownictwa górniczego.

2. W punkcie ratownictwa górniczego znajdują się pomieszczenia przeznaczone do przechowywania i konserwacji sprzętu ratowniczego, spełniające wymagania określone dla tego rodzaju pomieszczeń w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego.

3. Punkt ratownictwa górniczego wyposaża się w co najmniej 10 aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych.

§ 27. 1. Kopalniane stacje ratownictwa górniczego i służby ratownictwa górniczego w zakładzie górniczym wyposaża się w sprzęt: ochrony układu oddechowego, ratowniczy i pomocniczy, medyczny, ochrony indywidualnej oraz przyrządy pomiarowe i kontrolne, a także w odzież ochronną.

2. Sprzęt i przyrządy, o których mowa w ust. 1, oraz inne urządzenia niezbędne do prowadzenia akcji ratowniczej utrzymuje się w takim stanie, aby zapewniały w szczególności:

- 1) skuteczne prowadzenie prac ratowniczych;
- 2) bezpieczeństwo ludzi w trakcie likwidacji zagrożenia, zwłaszcza w trakcie wykonywania prac niebezpiecznych wymagających użycia sprzętu specjalistycznego.

3. Szczegółowe wymagania w zakresie wyposażenia kopalnianej stacji ratownictwa górniczego i służby ratownictwa górniczego w zakładzie górniczym określa się w planie ratownictwa, uwzględniając rodzaj zagrożeń występujących w zakładzie górniczym, a w podziemnym zakładzie górniczym – także liczbę pracowników zatrudnionych w ciągu doby pod ziemią.

4. Jeżeli zawarto umowę z podmiotem zawodowo trudniącym się ratownictwem górniczym, szczegółowe wymagania, o których mowa w ust. 3, określa się w uzgodnieniu z tym podmiotem.

§ 28. 1. Sprzęt ratowniczy przechowuje się i konserwuje w sposób określony w instrukcji producenta sprzętu ratowniczego, zapewniając możliwość natychmiastowego jego użycia.

2. Aparaty regeneracyjne lub powietrzne butlowe oraz sprzęt ochrony układu oddechowego przystosowane do ewakuacji poszkodowanych przechowuje się w kopalnianych stacjach ratownictwa albo w punktach ratownictwa górniczego.

3. Aparaty regeneracyjne lub powietrzne butlowe wydawane są przez mechaników sprzętu ratowniczego na polecenie kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego, jego zastępców albo kierownika akcji ratowniczej.

4. Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego powiadamia kierownika ruchu zakładu górniczego o każdym przypadku użycia aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych, a także o wypadku zaistniałym w trakcie ich użycia.

5. W razie zaistnienia wypadku podczas używania aparatu regeneracyjnego lub powietrznego butlowego oraz sprzętu ochrony układu oddechowego, kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego zabezpiecza używane aparaty w szczelnym opakowaniu, a w przypadku użycia aparatu regeneracyjnego – zabezpiecza trzy sztuki nieużywanych i zaplombowanych pochłaniaczy CO₂ tej samej partii, serii i daty produkcji, jakich użyto w aparacie używanym podczas wypadku.

6. W zakładach górniczych, o których mowa w § 8 i § 9, używających filtropochłaniaczy, zabezpiecza się filtropochłaniacz wraz z maską.

§ 29. Konserwację sprzętu ratowniczego przeprowadza mechanik sprzętu ratowniczego po każdorazowym jego użyciu, a także z częstotliwością określoną w instrukcji producenta.

§ 30. 1. Sprzęt i przyrządy, o których mowa w § 27 ust. 1, oznakowuje się symbolem zakładu górniczego i kolejnym numerem zgodnym z numerem zamieszczonym w ewidencji sprzętu ratowniczego.

2. Sprzęt ratowniczy, o którym mowa w § 27 ust. 1, ewidencjonuje się. W ramach ewidencji prowadzi się dokumentację, w której odnotowuje się informacje o użyciu sprzętu, przeprowadzonej kontroli jego sprawności i wykonywanych naprawach.

3. Przyrządy, o których mowa w § 27 ust. 1, służące do pomiaru składu atmosfery kopalnianej, przeznaczone dla zastępów ratowniczych, kontroluje się, a wyniki kontroli sporządza się w formie pisemnej:

- 1) każdorazowo po użyciu tych przyrządów;
- 2) jeżeli nie były używane dłużej niż tydzień, zgodnie z instrukcją producenta.

4. Wymagania dla stanowisk do wykonywania kontroli dotyczące sposobu dokumentowania wyników kontroli ustala kierownik ruchu zakładu górniczego.

§ 31. Pomieszczenia, w których jest przechowywany sprzęt ratowniczy, zabezpiecza się przed dostępem osób nieupoważnionych.

§ 32. 1. Dyżurujące zastępy ratownicze utrzymuje się w wyrobiskach podziemnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny na wszystkich zmianach wydobywczych i niewydobywczych, przy czym na zmianach wydobywczych utrzymuje się w wyrobiskach co najmniej dwa dyżurujące zastępy ratownicze.

2. W zakładzie górniczym prowadzącym więcej niż jeden ruch liczba dyżurujących zastępów ratowniczych w każdym ruchu spełnia wymagania określone w ust. 1.

3. Utrzymywanie dyżurujących zastępów ratowniczych w podziemnym zakładzie górniczym innym niż wymieniony w ust. 1 jest wymagane, jeżeli wynika to z planu ratownictwa górniczego.

4. Dyżurującym zastępom ratowniczym w podziemnych zakładach górniczych kierownik ruchu zakładu górniczego zapewnia opiekę lekarską.

5. Na zmianach niewydobywczych dla co najmniej dwóch podziemnych zakładów górniczych lub zakładów górniczych prowadzących więcej niż jeden ruch mogą być utrzymywane dyżury nie mniej niż dwóch zastępów ratowniczych, na warunkach ustalonych w planie ratownictwa górniczego, dla których:

- 1) zatrudnia się na każdej zmianie co najmniej jednego ratownika górniczego – przewodnika posiadającego wiedzę o zakładzie górniczym lub ruchu w zakładzie górniczym prowadzącym więcej niż jeden ruch, mechanika sprzętu ratowniczego i osobę dozoru ruchu będącą ratownikiem górniczym;
- 2) utrzymuje się, w trakcie dyżuru, środek transportu wraz z kierowcą, przystosowany do przewozu ludzi i sprzętu ratowniczego.

6. Dyżurujące na zmianach niewydobywczych zastępy ratownicze dla co najmniej dwóch podziemnych zakładów górniczych lub zakładu górniczego prowadzącego więcej niż jeden ruch przebywają w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego.

7. O warunkach ustalonych w planie ratownictwa górniczego powiadamia się właściwy organ nadzoru górniczego.

§ 33. 1. Dyżurujące zastępy ratownicze w podziemnych zakładach górniczych zatrudnia się w różnych rejonach wentylacyjnych, w wyrobiskach, z których ratownicy górniczy mają zapewniony szybki transport do innych rejonów zakładu górniczego.

2. Rodzaj, miejsce pracy i zadania wykonywane przez dyżurujące zastępy ratownicze określa i odnotowuje w „Dzienniku kopalnianej stacji ratownictwa górniczego” kierownik działu wentylacji zakładu górniczego.

3. Zmiana dyżurujących zastępów ratowniczych odbywa się w uzasadnionych przypadkach w miejscu wykonywania prac lub na wyznaczonej drodze dojścia do kopalnianej stacji ratownictwa górniczego.

§ 34. 1. Dyżurującemu zastępowi ratowniczemu w podziemnym zakładzie górniczym zapewnia się łączność z centralą telefoniczną zakładu górniczego.

2. Zastępowy dyżurującego zastępu ratowniczego powiadamia o miejscu pracy zastępu, zakresie wykonywanych prac i numerze telefonu:

- 1) kopalnianą stację ratownictwa górniczego;
- 2) dyspozytora ruchu zakładu górniczego.

3. Powiadomienie, o którym mowa w ust. 2, jest udokumentowane przez dyspozytora ruchu zakładu górniczego oraz w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego.

4. Zastępowy dyżurującego zastępu ratowniczego powiadamia obsługę centrali telefonicznej zakładu górniczego o miejscu pracy zastępu ratowniczego i numerze telefonu w tym miejscu.

5. Mechanik sprzętu ratowniczego oraz dyżurujący w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego sprawdza łączność z dyżurującym zastępem ratowniczym co najmniej dwa razy w trakcie zmiany.

6. Zastępowy dyżurującego zastępu ratowniczego udającego się do miejsca pracy pod ziemią lub powracającego z tego miejsca po ukończeniu pracy, w drodze do szybu, zgłasza się telefonicznie do kopalnianej stacji ratownictwa górniczego.

7. Podział zastępu ratowniczego na mniejsze jednostki w trakcie wykonywania prac jest niedopuszczalny, z wyjątkiem wydzielenia ratownika zabezpieczającego sprzęt w miejscu ze stałą łącznością radiową lub telefoniczną.

§ 35. 1. Dyżurujący zastęp ratowniczy w podziemnym zakładzie górniczym składa się z pięciu ratowników górniczych o różnych specjalnościach.

2. Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego ustala imienny skład dyżurującego zastępu ratowniczego.

3. W dyżurującym zastępie ratowniczym jest co najmniej jeden ratownik górniczy posiadający uprawnienia ratownika, o którym mowa w ustawie z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

4. Ratowników dyżurującego zastępu ratowniczego zapoznaje się z układem wyrobisk podziemnego zakładu górniczego.

5. Mechanik sprzętu ratowniczego wpisuje do „Dziennika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego” nazwiska ratowników górniczych dyżurującego zastępu ratowniczego oraz numery aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych.

§ 36. 1. Dyżurujący zastęp ratowniczy w podziemnym zakładzie górniczym wyposaża się w odpowiedni sprzęt określony w planie ratownictwa górniczego, w szczególności:

- 1) tlenomierz o pomiarze ciągłym i sygnalizacji zadanego progu zawartości tlenu;
- 2) przyrządy do ciągłego pomiaru zawartości gazów, zwłaszcza CO, CO₂, CH₄;
- 3) przyrządy do pomiaru wilgotności i temperatury.

2. Wyposażenie dyżurującego zastępu ratowniczego, o którym mowa w ust. 1, przechowuje się w jak najmniejszej odległości od miejsca pracy tego zastępu.

3. Ratowników górniczych w dyżurującym zastępie ratowniczym oraz ratowników górniczych biorących udział w akcji ratowniczej wyposaża się w sygnalizatory optyczne i akustyczne przez nich uruchamiane, a także w czujniki bezruchu.

4. Dyżurujące zastępy ratownicze, zatrudnione dłużej niż jedną zmianę w tym samym rejonie podziemnego zakładu górniczego, mogą przekazywać sobie na każdej zmianie w wyrobiskach górniczych wyposażenie, w tym aparaty regeneracyjne i aparaty powietrzne butlowe.

5. Wyposażenie, o którym mowa w ust. 4, przekazuje się w podziemnych wyrobiskach górniczych między zastępowymi dyżurujących zastępów ratowniczych kończących i podejmujących pracę.

6. Kierownik ruchu zakładu górniczego ustala:

- 1) zasady i częstotliwość przeprowadzania kontroli wyposażenia znajdującego się w pomieszczeniach kopalnianej stacji ratownictwa górniczego, na podstawie instrukcji producenta tego wyposażenia;
- 2) sposób przekazywania wyposażenia przez dyżurujące zastępy ratownicze.

7. Kierownik ruchu zakładu górniczego informuje jednostkę ratownictwa o zmianie wyposażenia znajdującego się w pomieszczeniach kopalnianej stacji ratownictwa górniczego.

§ 37. 1. Miejsce wykonywania prac przez dyżurujących ratowników górniczych na danej zmianie oraz ratowników górniczych pozostających w gotowości do udziału w akcji ratowniczej zgłasza się dyspozytorowi zakładu górniczego lub w sposób określony w planie ratownictwa górniczego.

2. Kierownik ruchu zakładu górniczego jest uprawniony do nakazania pełnienia stałego dyżuru przez dyżurujący zastęp ratowniczy w określonym miejscu i czasie.

§ 38. 1. W jednostce ratownictwa zawodowymi ratownikami górniczymi tworzącymi drużynę ratowniczą są:

- 1) ratownicy górniczy wchodzący w skład zawodowego zastępu ratowniczego;
- 2) ratownicy górniczy oraz pracownicy jednostki ratownictwa wchodzący w skład zawodowego pogotowia specjalistycznego.

2. W skład drużyny ratowniczej wchodzi także, w charakterze specjalistów, osoby posiadające kwalifikacje w zakresie zwalczania zagrożeń górniczych i prowadzenia akcji ratowniczych. Specjalistów tych wyznacza, za ich zgodą, kierownik jednostki ratownictwa.

3. Jednostka ratownictwa:

- 1) utrzymuje inne służby do wykonywania jej zadań;
- 2) tworzy oddziały terenowe lub okręgowe stacje ratownictwa górniczego.

§ 39. W jednostce ratownictwa sporządza się regulamin, zatwierdzany przez kierownika jednostki ratownictwa, w którym określa się:

- 1) zadania wykonywane przez zawodowe zastępy ratownicze oraz zawodowe pogotowia specjalistyczne, a także dyżurujące zastępy ratownicze dla grup podziemnych zakładów górniczych;
- 2) sposób szkolenia i odbywania ćwiczeń ratowniczych przez osoby wchodzące w skład zastępów i pogotowi, o których mowa w pkt 1;
- 3) organizację służby medycznej oraz zabezpieczenia medycznego zastępów i pogotowi, o których mowa w pkt 1, a także kwalifikacje i zasady szkolenia lekarzy.

§ 40. W jednostce ratownictwa organizuje się całodobową służbę dyspozytorską.

§ 41. 1. Dyżurujące zawodowe zastępy ratownicze, zawodowe pogotowia specjalistyczne oraz zastępy ratownicze dla grup zakładów górniczych utrzymuje się w stałej gotowości, umożliwiającą niezwłoczny wyjazd na wezwanie zakładu górniczego, w którym wystąpiło zagrożenie.

2. Dyżurujące zawodowe zastępy ratownicze oraz dyżurujące zastępy ratownicze dla grup zakładów górniczych przebywają w pomieszczeniach przygotowanych do pełnienia całodobowego dyżuru, w szczególności zapewniających łączność i utrzymywanie stałej gotowości do niezwłocznego przystąpienia do akcji ratowniczej.

3. Sposób pełnienia dyżurów i utrzymywania stałej gotowości dla jednostek ratownictwa zakładów poszukujących węglowodorów oraz zakładów górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi ustala kierownik tej jednostki.

§ 42. 1. Jednostka ratownictwa dysponuje środkami transportu do przewozu zastępów ratowniczych oraz pogotowi specjalistycznych wraz z wyposażeniem do prowadzenia akcji ratowniczej w zakładzie górniczym.

2. Jednostkę ratownictwa wyposaża się oprócz sprzętu, o którym mowa w § 27 ust. 1, także w specjalistyczny sprzęt ratowniczy oraz wozy bojowe przeznaczone dla dyżurujących zawodowych zastępów ratowniczych, dyżurujących zastępów ratowniczych dla grup podziemnych zakładów górniczych albo zawodowych pogotowi specjalistycznych.

3. Kierownik jednostki ratownictwa określa:

- 1) szczegółowe wyposażenie jednostki ratownictwa w urządzenia, sprzęt i materiały, w tym wyposażenie wozu bojowego;
- 2) niezbędny zestaw środków i sprzętu medycznego do dyspozycji lekarza biorącego udział w akcji ratowniczej.

§ 43. 1. Jednostka ratownictwa dla podziemnych zakładów górniczych utrzymuje w ciągłej gotowości co najmniej dwa dyżurujące zawodowe zastępy ratownicze oraz dyżurujące zastępy ratownicze dla grup podziemnych zakładów górniczych.

2. W skład dyżurujących zawodowych zastępów ratowniczych, na każdej zmianie roboczej, wchodzi:

- 1) kierownik dyżurujących zawodowych zastępów ratowniczych;
- 2) dwóch zastępowych;
- 3) ośmiu ratowników górniczych;
- 4) mechanik sprzętu ratowniczego.

3. Jednostka ratownictwa do zabezpieczenia grup zakładów górniczych wykorzystuje dyżurujące zastępy ratownicze okresowo oddelegowane z zakładów górniczych do dyspozycji jednostki ratownictwa. W skład dyżurujących zastępów ratowniczych dla grup podziemnych zakładów górniczych wchodzi:

- 1) kierownik dyżurujących zastępów ratowniczych dla grup podziemnych zakładów górniczych;
- 2) dwóch zastępowych;
- 3) dziewięciu ratowników górniczych;
- 4) mechanik sprzętu ratowniczego;
- 5) specjalista jednostki ratownictwa posiadający kwalifikacje do prowadzenia prac ratowniczych.

4. Kierownikiem dyżurujących zastępów ratowniczych dla grup podziemnych zakładów górniczych jest kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego. Dopuszcza się powierzenie funkcji kierownika dyżurujących zastępów ratowniczych dla grup podziemnych zakładów górniczych osobie wyższego dozoru ruchu zakładu górniczego będącej ratownikiem górniczym.

5. Dyżurujące zawodowe zastępy ratownicze oraz dyżurujące zastępy ratownicze dla grup podziemnych zakładów górniczych pełnią dyżur nieprzerwanie przez całą dobę.

§ 44. Do zadań jednostki ratownictwa należy w szczególności:

- 1) organizowanie i prowadzenie kursów szkoleniowych z zakresu ratownictwa górniczego;
- 2) przeprowadzanie ćwiczeń z zakresu ratownictwa górniczego;
- 3) organizowanie i przeprowadzanie badań lekarskich ratowników górniczych w specjalistycznym ośrodku badań lekarskich;
- 4) badanie i opiniowanie sprzętu ratowniczego;
- 5) wykonywanie specjalistycznych analiz chemicznych prób powietrza.

§ 45. 1. Do wykonania prac ratowniczych w podziemnych zakładach górniczych, wymagających zastosowania specjalnych technik ratowniczych, utrzymuje się w jednostce ratownictwa zawodowe pogotowie specjalistyczne, w szczególności:

- 1) pomiarowe – do pomiaru parametrów fizykochemicznych powietrza i gazów pożarowych oraz oceny stopnia wybuchowości mieszanin gazowych;
- 2) do inertyzacji powietrza kopalnianego;
- 3) przeciwpożarowe – do wykonywania prac ratowniczych przy zwalczaniu pożarów podziemnych, wymagających zastosowania sprzętu i urządzeń do podawania pian gaśniczych oraz izolacji wyrobisk, górotworu i zrobów;
- 4) górniczo-techniczne – do wykonywania prac ratowniczych związanych z ratowaniem ludzi uwięzionych pod zawalem lub odciętych od czynnych wyrobisk wskutek łąpanięcia lub zawalu;

- 5) wodne – do usuwania skutków wdarcia się lub niekontrolowanego dopływu do wyrobisk wody albo wody z luźnym materiałem oraz wykonywania prac z zastosowaniem technik nurkowych;
- 6) przewoźnych wyciągów ratowniczych – do ewakuacji pracowników lub wykonywania innych prac ratowniczych w szybach lub otworach wiertniczych wielkośrednicowych oraz prac awaryjno-rewizyjnych i kontrolnych w szybach i w otworach wielkośrednicowych za pomocą urządzeń mechanicznych oraz technik alpinistycznych.

2. Przepisu ust. 1 pkt 2 nie stosuje się do jednostek ratownictwa utrzymujących zawodowe pogotowia specjalistyczne dla podziemnych zakładów górniczych wydobywających kopaliny inne niż węgiel kamienny.

3. Zawodowe pogotowia specjalistyczne organizuje się w zastępy lub grupy specjalistyczne, utrzymywane w ciągłej gotowości.

4. Kierownik jednostki ratownictwa ustala sposób szkolenia i odbywania ćwiczeń ratowniczych przez zastępy ratownicze wchodzące w skład zawodowego pogotowia specjalistycznego.

§ 46. 1. W jednostce ratownictwa dla zakładów górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi w skład pogotowia ratowniczego wchodzi:

- 1) kierownik zawodowych zastępów ratowniczych;
- 2) co najmniej pięciu ratowników górniczych;
- 3) mechanik sprzętu ratowniczego.

2. Kierownikiem zastępów ratowniczych jest osoba posiadająca kwalifikacje kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego. Dopuszcza się pełnienie funkcji kierownika zawodowych zastępów ratowniczych przez osobę dozoru, będącą ratownikiem górniczym.

3. W jednostkach ratownictwa utrzymujących wyłącznie zawodowe pogotowie specjalistyczne dopuszcza się wykonywanie zadań pogotowia ratowniczego przez ratowników górniczych.

§ 47. Jednostka ratownictwa dla zakładów górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi może tworzyć zawodowe pogotowia specjalistyczne, w zależności od rodzaju występujących zagrożeń.

§ 48. Lekarze zabezpieczający pomoc medyczną w jednostce ratownictwa dla podziemnych zakładów górniczych:

- 1) uczestniczą w akcjach ratowniczych;
- 2) udzielają pomocy medycznej poszkodowanym;
- 3) uzgadniają z kierownictwem akcji ratowniczej zakres dopuszczalnych fizycznych i termicznych obciążeń ratowników wykonujących prace ratownicze;
- 4) wykonują badania oraz udzielają pomocy w zakresie, o którym mowa w § 52 pkt 2;
- 5) przeprowadzają szkolenia medyczne ratowników górniczych.

§ 49. W jednostce ratownictwa dla zakładów górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi pomoc medyczna ratownictwa górniczego może być zorganizowana w porozumieniu ze służbą medyczną zakładu górniczego lub z inną jednostką opieki zdrowotnej.

§ 50. Przepisy § 46, § 47 oraz § 49 stosuje się do jednostek ratownictwa dla zakładów górniczych prowadzących podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji lub podziemne składowanie odpadów metodą otworową.

Rozdział 3

Szczegółowe wymagania dotyczące specjalistycznych badań lekarskich, specjalistycznych badań psychologicznych oraz specjalistycznych szkoleń w zakresie ratownictwa górniczego, w tym przypadki, w których te szkolenia są przeprowadzane przez przedsiębiorcę

§ 51. 1. Przedsiębiorca zapewnia kandydatom na ratowników górniczych i ratownikom górniczym oraz ratownikom górniczym zespołów specjalistycznych przeprowadzanie specjalistycznych badań lekarskich i psychologicznych w celu stwierdzenia ich przydatności do służby w ratownictwie górniczym.

2. Szczegółowe wymagania dotyczące specjalistycznych badań lekarskich i specjalistycznych badań psychologicznych określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

3. Dla każdego ratownika górniczego prowadzi się dokumentację lekarską o jego stanie zdrowia, zawierającą informacje wynikające z wykonanych badań.

§ 52. Jednostka ratownictwa zapewnia ratownikom górniczym:

- 1) badania lekarskie przed każdorazowym rozpoczęciem dyżurów w jednostce ratownictwa oraz przed ćwiczeniami, z wyłączeniem zakładów, o których mowa w § 8 i § 9;
- 2) pomoc ambulatoryjną w trakcie pełnienia dyżurów oraz odbywania ćwiczeń w jednostce ratownictwa;
- 3) pełniącym dyżury w jednostce ratownictwa:
 - a) pomoc lekarską i psychologiczną w trakcie akcji ratowniczych w okresie pełnienia dyżuru,
 - b) sprawdzanie stanu zdrowia bezpośrednio przed przystąpieniem do akcji ratowniczej i po jej zakończeniu w trakcie pełnienia dyżuru.

§ 53. 1. Ratownik górniczy, po każdym trwającym dłużej niż 30 dni okresie niezdolności do pracy z powodu choroby, podlega lekarskiemu badaniu kontrolnemu w specjalistycznym ośrodku badań lekarskich we właściwej jednostce ratownictwa.

2. Jeżeli ratownik górniczy nie odbędzie badań kontrolnych lub uzyska negatywną opinię lekarską, jest skreślany z ewidencji członków drużyny ratowniczej.

3. Jeżeli ratownik górniczy nie zgłosi się na badania kontrolne, traci ważność wydane temu ratownikowi orzeczenie o jego zdolności do służby w ratownictwie górniczym.

4. Za przestrzeganie wymagań, o których mowa w ust. 1 i 2, jest odpowiedzialny kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego albo kierownik jednostki ratownictwa.

§ 54. Kierownik ruchu zakładu górniczego jest odpowiedzialny za stan wyszkolenia w zakresie ratownictwa górniczego w zakładzie górniczym.

§ 55. 1. Specjalistyczne szkolenia z zakresu ratownictwa górniczego, prowadzone przez jednostkę ratownictwa, obejmują:

- 1) kursy dla kandydatów na kierowników kopalnianych stacji ratownictwa górniczego, ratowników górniczych i mechaników sprzętu ratowniczego;
- 2) kursy dla kierowników akcji pod ziemią lub w obiekcie, kierowników baz ratowniczych oraz kierowników sztabu akcji;
- 3) seminaria dla kierowników ruchu zakładu górniczego oraz dyspozytorów ruchu w podziemnych zakładach górniczych;
- 4) szkolenia okresowe dla kierowników kopalnianych stacji ratownictwa górniczego, ratowników górniczych i mechaników sprzętu ratowniczego oraz osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego, niewchodzących w skład drużyny ratowniczej;
- 5) kursy z zakresu opanowania erupcji płynu złożowego dla osób dozoru o specjalności wiertniczej w zakładzie poszukującym węglowodorów oraz w zakładzie górniczym wydobywającym kopaliny otworami wiertniczymi;
- 6) szkolenia dla ratowników górniczych, o których mowa w § 13 ust. 2 pkt 3 oraz § 35 ust. 3, z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy, realizowane zgodnie z ustawą z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym;
- 7) inne kursy z zakresu ratownictwa górniczego, w zależności od potrzeb.

2. Programy specjalistycznych szkoleń ustala i zatwierdza kierownik jednostki ratownictwa, z wyłączeniem programów specjalistycznych szkoleń zatwierdzanych w innym trybie.

3. Specjalistyczne szkolenia są prowadzone:

- 1) przez osoby posiadające wiedzę i doświadczenie zawodowe w zakresie ratownictwa górniczego oraz zapobiegania zagrożeniom występującym w zakładach górniczych i opanowywania tych zagrożeń;
- 2) z uwzględnieniem danej specjalności wynikającej z zakresu robót wykonywanych w poszczególnych rodzajach zakładów górniczych.

4. W dniu odbywania specjalistycznego szkolenia osoby w nim uczestniczące są zwolnione z obowiązku wykonywania pracy.

§ 56. 1. Kursy dla kandydatów na ratowników górniczych i mechaników sprzętu ratowniczego, zwane dalej „kursami”, obejmują część teoretyczną i praktyczną. Kursy te są prowadzone przez właściwą jednostkę ratownictwa.

2. W programach kursów uwzględnia się w szczególności tematykę z zakresu:

- 1) organizacji służb ratownictwa górniczego;
- 2) przepisów z zakresu ratownictwa górniczego;
- 3) organizacji akcji ratowniczych;
- 4) zagrożeń naturalnych i technicznych;
- 5) sprzętu ochrony układu oddechowego;
- 6) sprzętu ratowniczego;
- 7) udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym;
- 8) psychologii zachowań ratowników górniczych i osób kierujących akcjami ratowniczymi.

3. W części praktycznej kursów przeprowadza się ćwiczenia w zakresie posługiwania się aparatami regeneracyjnymi lub powietrznymi butlowymi i ucieczkowym sprzętem ochrony układu oddechowego, w szczególności praktycznego przeprowadzania kontroli aparatu regeneracyjnego lub powietrznego butlowego przez ratowników górniczych i zastępowego, montażu i demontażu zasadniczych zespołów aparatu oraz wymiany butli i pochłaniacza w aparacie, a także ćwiczenia w zakresie posługiwania się podstawowym i specjalistycznym sprzętem ratowniczym.

4. W zależności od rodzaju kursu część zajęć praktycznych jest prowadzona w warunkach zbliżonych do warunków występujących w trakcie prowadzenia akcji ratowniczej, przy pozorowanym zagrożeniu, w szczególności w komorze ćwiczeń. Część zajęć praktycznych dla kandydatów na ratowników górniczych w drużynach ratowniczych dla podziemnych zakładów górniczych odbywa się w warunkach pełnego zadymienia i ograniczonej widoczności.

5. W części praktycznej kursu dla mechaników sprzętu ratowniczego przeprowadza się ćwiczenia w zakresie demontażu, montażu oraz prawidłowości działania i sprawdzania parametrów sprzętu ochrony układu oddechowego różnych typów, prawidłowej obsługi oraz demontażu, montażu, konserwacji i napraw sprzętu ratowniczego, stosowanego w akcjach ratowniczych.

§ 57. 1. Warunkiem uczestnictwa w kursie dla kandydatów na ratowników górniczych jest:

- 1) ukończenie 23 roku życia;
- 2) przepracowanie co najmniej 24 miesięcy w ruchu zakładu górniczego lub jednostce ratownictwa.

2. Warunkiem uczestnictwa w kursie dla kandydatów na mechaników sprzętu ratowniczego jest posiadanie:

- 1) świadectwa ukończenia co najmniej zasadniczej szkoły zawodowej;
- 2) co najmniej pięcioletniego stażu pracy jako ratownik górniczy w podziemnych zakładach górniczych lub w podmiotach zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym wykonujących czynności dla podziemnych zakładów górniczych, a w zakładach poszukujących węglowodorów oraz zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi – nie mniej niż trzyletniego stażu w ratownictwie górniczym.

§ 58. 1. Kursy, o których mowa w § 56 ust. 1, kończą się egzaminem sprawdzającym wiedzę w zakresie objętym kursem.

2. Egzamin przeprowadza komisja egzaminacyjna powołana przez kierownika jednostki ratownictwa. W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi przewodniczący, sekretarz oraz członkowie.

3. Komisja egzaminacyjna przeprowadza egzamin w zespołach egzaminacyjnych, których skład ustala przewodniczący komisji spośród jej członków, z tym że przynajmniej jeden członek tej komisji jest osobą kierownictwa lub specjalistą jednostki ratownictwa.

4. O wyniku egzaminu zespół egzaminacyjny decyduje większością głosów, ustalając go jako „pozytywny” lub „negatywny”.

5. Kierownik jednostki ratownictwa wystawia kandydatowi, który złożył egzamin z wynikiem pozytywnym, zaświadczenie o ukończeniu kursu.

6. Przewodniczący komisji egzaminacyjnej powiadamia właściwy organ nadzoru górniczego o terminie i miejscu egzaminu. Przedstawiciel właściwego organu nadzoru górniczego jest uprawniony do uczestniczenia w egzaminie.

§ 59. Szkolenia dla:

- 1) członków drużyny ratowniczej obejmują:
 - a) zapoznanie z podstawowymi zjawiskami towarzyszącymi zagrożeniom występującym w zakładzie górniczym,
 - b) nabycie umiejętności posługiwania się sprzętem ochrony układu oddechowego oraz pozostałym sprzętem ratowniczym, stanowiącym wyposażenie kopalnianej stacji ratownictwa górniczego,
 - c) zasady udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym;
- 2) członków drużyny ratowniczej oraz kierowników akcji ratowniczych, kierowników akcji pod ziemią albo w obiekcie oraz kierowników bazy obejmują elementy wiedzy z zakresu psychologii dotyczące funkcjonowania i radzenia sobie w sytuacjach ekstremalnych, streso- i traumatogennych oraz obejmujące zagadnienia z zakresu komunikacji w warunkach szczególnych;
- 3) ratowników wchodzących w skład drużyny ratowniczej w podziemnych zakładach górniczych, oprócz zagadnień określonych w pkt 1, obejmują:
 - a) wykonywanie wszelkiego rodzaju obudowy górniczej, szczególnie w warunkach wyrobisk zarabowanych,
 - b) likwidację wyrobisk techniką zawałową oraz przez podsadzanie różnego typu materiałami izolacyjnymi,
 - c) budowę wszystkich typów tam izolacyjnych przeciwwybuchowych,
 - d) montaż i demontaż instalacji rurociągów wodnych i wykorzystywanych do transportu substancji izolacyjnych,
 - e) posługiwanie się przyrządami do pomiarów parametrów fizykochemicznych powietrza kopalnianego,
 - f) posługiwanie się sprzętem do zwalczania zagrożeń zawałowych;
- 4) ratowników wchodzących w skład drużyny ratowniczej w zakładach poszukujących węglowodorów oraz w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi, oprócz zagadnień określonych w pkt 1, obejmują:
 - a) montaż i demontaż urządzeń przeciwerupcyjnych, wchodzących w skład uzbrojenia wylotu otworu wiertniczego oraz głowic otworów eksploatacyjnych,
 - b) wykonywanie podstawowych czynności związanych z obsługą wiertnic oraz czynności wykonywanych w trakcie opanowywania erupcji płynu złożowego,
 - c) wymianę elementów uzbrojenia wylotu otworu wiertniczego pod ciśnieniem,
 - d) wykonywanie prac ratunkowych w ubraniach ochronnych, w warunkach zagrożeń technicznych i toksycznych,
 - e) posługiwanie się sprzętem specjalistycznym stosowanym przy opanowywaniu erupcji, w tym przyrządami kontrolno-pomiarowymi;
- 5) ratowników wchodzących w skład drużyny ratowniczej w zakładach górniczych wydobywających siarkę metodą otworową, oprócz zagadnień określonych w pkt 1, obejmują:
 - a) montaż i demontaż głowicy stanowiącej uzbrojenie otworu eksploatacyjnego,
 - b) montaż i demontaż instalacji rurociągów,
 - c) wykonywanie prac ratowniczych w ubraniach gazoszczelnych i kwasoodpornych przy zagrożeniach występujących w zakładach górniczych wydobywających siarkę metodą otworową,
 - d) posługiwanie się podstawowymi przyrządami do pomiarów parametrów fizykochemicznych powietrza,
 - e) posługiwanie się sprzętem ratownictwa technicznego oraz zapoznanie z podstawowymi zjawiskami towarzyszącymi erupcji, a także innymi zagrożeniami występującymi w kopalni otworowej.

§ 60. 1. Kierownik ruchu zakładu górniczego, jego zastępcy oraz dyspozytorzy ruchu zakładu górniczego uczestniczą co 2 lata w seminariach, o których mowa w § 55 ust. 1 pkt 3.

2. Osoby kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego, które nie wchodzą w skład drużyny ratowniczej zakładu górniczego, uczestniczą, nie rzadziej niż co pięć lat, w kursach specjalistycznych z zakresu ratownictwa górniczego organizowanych przez jednostki ratownictwa.

3. Kierownik akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie oraz kierownik bazy ratowniczej uczestniczą co 3 lata w kursach specjalistycznych, a w okresach pomiędzy tymi kursami uczestniczą, odpowiednio do rodzaju zakładu górniczego, w jednostkach ratownictwa w rozłożonych równomiernie w czasie ćwiczeniach praktycznych, obejmujących tematykę:

- 1) prowadzenia akcji ratowniczej w podziemnych wyrobiskach zakładu górniczego – w dwóch ćwiczeniach;
- 2) likwidacji zagrożeń w zakładach górniczych wydobywających siarkę metodą otworową – w dwóch ćwiczeniach;
- 3) likwidacji zagrożeń występujących w zakładach górniczych wydobywających inne niż siarka kopaliny otworami wiertniczymi – w jednym ćwiczeniu.

4. Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego oraz jego zastępcy uczestniczą co pięć lat w kursie specjalistycznym okresowym dla kierowników tych stacji.

5. Kursy specjalistyczne obejmują część teoretyczną i praktyczną. Kursy te kończą się egzaminem sprawdzającym przyswojenie przez uczestników kursu wiedzy objętej tematem kursu.

6. W programach kursów specjalistycznych uwzględnia się w szczególności zagadnienia dotyczące:

- 1) organizacji służb ratownictwa górniczego;
- 2) przepisów z zakresu ratownictwa górniczego;
- 3) obowiązków i uprawnień osoby pełniącej określoną funkcję po ukończeniu kursu;
- 4) organizacji i zarządzania akcją ratowniczą;
- 5) zagrożeń naturalnych i technicznych;
- 6) sprzętu ochrony układu oddechowego, sprzętu do określania parametrów fizykochemicznych powietrza kopalnianego oraz innego sprzętu specjalistycznego, w zależności od rodzaju kursu, a także oświetlenia osobistego ratowników górniczych i łączności;
- 7) udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym;
- 8) psychologii zachowań ratowników górniczych i osób kierujących akcjami.

7. W części praktycznej kursów specjalistycznych prowadzonych dla uczestników, o których mowa w ust. 3 i 4, przeprowadza się ćwiczenia w zakresie posługiwania się sprzętem stosowanym w akcjach ratowniczych, w warunkach zbliżonych do warunków prowadzenia akcji ratowniczej, w szczególności w komorze ćwiczeń.

8. Uczestnicy kursów specjalistycznych, o których mowa w ust. 3 i 4, samodzielnie wykonują określone czynności.

9. Kierownik sztabu akcji ratowniczej uczestniczy co pięć lat w kursie obejmującym tematykę z zakresu:

- 1) organizacji służb ratownictwa górniczego;
- 2) przepisów dotyczących ratownictwa górniczego;
- 3) obowiązków i uprawnień kierownika sztabu akcji ratowniczej;
- 4) organizacji i zarządzania akcją ratowniczą;
- 5) zagrożeń naturalnych i technicznych.

10. Jeżeli osoba uprawniona do kierowania bazą lub akcją ratowniczą pod ziemią lub w obiekcie oraz kierownik sztabu nie odbyli odpowiedniego kursu lub wymaganych ćwiczeń, kierownik ruchu zakładu górniczego pozbawia tę osobę pełnienia danej funkcji.

11. Osoby przeszkolone na kursach lub seminariach kierowników:

- 1) akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie,
- 2) baz ratowniczych,
- 3) kopalnianej stacji ratownictwa górniczego,

- 4) akcji ratowniczej i dyspozytorów ruchu,
- 5) sztabu akcji

– nie uczestniczą w kursach dla osób dozoru niewchodzących w skład drużyn ratowniczych.

§ 61. W zakładach poszukujących węglowodorów oraz w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi osoby kierownictwa i dozoru ruchu o specjalności wiertniczej odbywają co dwa lata szkolenia z zakresu opatowywania erupcji płynu złożowego.

§ 62. 1. Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego organizuje seminaria dla zastępowych zastępów ratowniczych. Seminaria te odbywają się co najmniej raz w roku w wymiarze nie mniejszym niż 6 godzin.

2. Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego dla zakładów, o których mowa w § 8 i § 9, organizuje seminaria dla zastępowych zastępów ratowniczych. Seminaria te odbywają się w jednostce ratownictwa co najmniej raz w roku w wymiarze nie mniejszym niż 6 godzin.

3. Zakres merytoryczny seminariów uwzględnia tematykę z zakresu:

- 1) zasad postępowania i obowiązków zastępowego kopalnianej drużyny ratowniczej w trakcie akcji ratowniczej;
- 2) nowoczesnego sprzętu;
- 3) przyrządów pomiarowych, urządzeń i sprzętu wprowadzonych do stosowania w ratownictwie górniczym;
- 4) charakterystycznych elementów akcji ratowniczych przeprowadzanych w ostatnim czasie.

4. Zastępowy kopalnianej drużyny ratowniczej uczestniczy co dwa lata w zorganizowanym i przeprowadzonym przez właściwą jednostkę ratownictwa szkoleniu z zakresu udzielania pierwszej pomocy. W szkoleniu tym nie uczestniczy zastępowy posiadający uprawnienia ratownika, o którym mowa w ustawie z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

§ 63. Zastępy specjalistyczne stosujące w trakcie akcji ratowniczych i wykonywania prac profilaktycznych w podziemnych zakładach górniczych specjalne techniki, w szczególności alpinistyczne i nurkowe, uczestniczą w dodatkowym szkoleniu. Tematykę zajęć praktycznych i ćwiczeń zatwierdza kierownik właściwej jednostki ratownictwa.

§ 64. 1. W jednostce ratownictwa przeprowadza się ćwiczenia okresowe sprawdzające wiadomości nabyte na kursach dla ratowników górniczych, zwane dalej „ćwiczeniami okresowymi”.

2. Ćwiczenia okresowe są przeprowadzane odrębnie dla zastępów specjalistycznych.

3. Ratownik górniczy będący członkiem drużyny ratowniczej zakładu górniczego:

- 1) w podziemnych zakładach górniczych oraz w zakładach górniczych wydobywających siarkę metodą otworową bierze udział w sześciu ćwiczeniach okresowych w trakcie roku, nie rzadziej niż co 2 miesiące, w tym w:
 - a) dwóch ćwiczeniach okresowych sprawdzających we właściwej jednostce ratownictwa,
 - b) czterech ćwiczeniach okresowych w zakładzie górniczym, w tym w dwóch ćwiczeniach pod ziemią lub w obiekcie oraz w dwóch ćwiczeniach w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego;
- 2) w zakładach poszukujących węglowodorów oraz w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi, z wyłączeniem zakładów górniczych wydobywających siarkę metodą otworową, odbywa cztery ćwiczenia w jednostce ratownictwa w trakcie roku; w ćwiczeniach tych biorą udział ratownicy górniczy oraz mechanicy sprzętu ratowniczego.

4. Na każde ćwiczenie okresowe przeznaczają się jeden dzień roboczy.

5. W uzasadnionych przypadkach ćwiczenia okresowe przewidziane do przeprowadzenia w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego mogą być przeprowadzane w jednostce ratownictwa.

6. Ratownik górniczy biorący udział w ćwiczeniach okresowych posiada aktualne świadectwo lekarskie, stwierdzające jego zdolność do pełnienia obowiązków ratownika górniczego, oraz ukończony kurs dla ratowników górniczych.

7. Ćwiczenia okresowe w zakładzie górnym prowadzi kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górnego, a w przypadku jego nieobecności – zastępca kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górnego. W razie potrzeby zajęcia teoretyczne prowadzą osoby kierownictwa ruchu zakładu górnego oraz specjaliści spoza zakładu górnego. Ćwiczenia okresowe prowadzi się na pierwszej zmianie.

8. Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górnego zapewnia zwolnienie ratownika górnego z obowiązku świadczenia pracy, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, w dniu ćwiczeń okresowych oraz niezatrudnianie go na zmianie poprzedzającej ćwiczenia i następującej po ich zakończeniu.

9. Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górnego ustala każdorazowo liczbę ratowników górnych biorących udział w ćwiczeniach okresowych. W podziemnych zakładach górnych liczba ratowników górnych biorących udział w ćwiczeniach okresowych wynosi od 10 do 20.

10. Ćwiczenia okresowe w zakładzie górnym przeprowadza się na podstawie szczegółowych programów opracowanych przez kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górnego, a ćwiczenia okresowe sprawdzające – na podstawie programu zatwierdzonego przez kierownika jednostki ratownictwa.

11. Program ćwiczeń okresowych składa się z części teoretycznej oraz zajęć praktycznych przeprowadzanych:

- 1) w komorze ćwiczeń albo w wyrobisku ćwiczebnym;
- 2) pod ziemią w zakładzie górnym;
- 3) na wiertni szkoleniowej, stanowisku do ćwiczeń oraz symulatorze erupcji w zakładach górnych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi;
- 4) na otworze ćwiczebnym w zakładach górnych wydobywających siarkę metodą otworową.

12. Tematykę prowadzonych zajęć teoretycznych i praktycznych w trakcie ćwiczeń okresowych dostosowuje się do rodzaju zakładów górnych i występujących w nich zagrożeń.

Rozdział 4

Szczegółowe wymagania dotyczące dokumentacji w zakresie ratownictwa górnego oraz planu ratownictwa górnego

§ 65. Szczegółowe wymagania dotyczące dokumentacji w zakresie ratownictwa górnego określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 66. W planie ratownictwa górnego ustala się:

- 1) organizację służb ratownictwa górnego i służb pogotowia w zakładzie górnym, określając:
 - a) numery telefonów osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górnego przewidzianych do kierowania pracami ratowniczymi i pomocniczymi w trakcie prowadzenia akcji ratowniczej oraz kolejność ich powiadamiania,
 - b) informacje dotyczące obsady kopalnianej stacji ratownictwa górnego, liczby zastępów ratowniczych i sposobów powiadamiania ratowników górnych,
 - c) dane dotyczące lokalizacji i wyposażenia pomieszczeń niezbędnych do prowadzenia akcji ratowniczej,
 - d) informacje o systemach: łączności kierownika akcji ratowniczej, łączności ratowniczej, niezwłocznego powiadamiania,
 - e) adresy i numery telefonów organów administracji publicznej i instytucji, które powiadamia się o powstałym zagrożeniu,
 - f) wykaz służb zobowiązanych do współpracy ze służbami ratownictwa górnego w zakładzie górnym, ze wskazaniem ustalonego zakresu współpracy,
 - g) plan dyżurów zastępów ratowniczych, w przypadku utrzymywania ich dla dwóch lub więcej zakładów górnych,
 - h) plan wzajemnej pomocy zakładów górnych, o której mowa w art. 119 ust. 2 ustawy;
- 2) zasady stałego udziału w akcji ratowniczej zawodowych specjalistycznych służb podmiotu zawodowo trudniącego się ratownictwem górnym, a w szczególności informacje o:
 - a) możliwości stałego udziału w akcji ratowniczej zawodowych specjalistycznych służb jednostek ratownictwa,
 - b) sposobie koordynowania działań służb ratownictwa górnego przedsiębiorcy przez jednostkę ratownictwa;

- 3) wyposażenie w sprzęt ratowniczy, zamieszczając informacje o miejscu składowania sprzętu ratowniczego, sposobie jego transportu i osobach odpowiedzialnych za terminowe wyposażenie stacji ratownictwa górniczego w ten sprzęt;
- 4) sposób zabezpieczenia opieki psychologicznej dla ratowników górniczych i osób poszkodowanych, zamieszczając informacje dotyczące organizacji pomocy psychologicznej w trakcie akcji ratowniczej oraz po jej zakończeniu, z uwzględnieniem imion i nazwisk psychologów, psychoterapeutów i lekarzy psychiatrów, ich miejsca pracy oraz numerów telefonów;
- 5) sposób prowadzenia akcji ratowniczej, zamieszczając informacje dotyczące:
 - a) organizacji pomocy medycznej w trakcie akcji ratowniczej, z uwzględnieniem:
 - imion i nazwisk osób personelu medycznego, ich miejsc pracy oraz numerów telefonów,
 - sposobu organizowania pomocy medycznej i doboru środków w zależności od rodzajów zagrożeń,
 - b) sposobu zwalczania zagrożenia pożarowego, z uwzględnieniem:
 - miejsc szczególnie zagrożonych powstaniem pożaru,
 - zaznaczonych na mapach miejsc stosowania materiałów chemicznych, z wyłączeniem ładunków klejowych kotew,
 - parametrów wentylacyjnych, map i schematów niezbędnych przy prowadzeniu akcji pożarowej,
 - c) sposobu prowadzenia akcji ratowniczej w przypadku wystąpienia zagrożenia życia i zdrowia pracowników zakładu górniczego, bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego lub zagrożenia bezpieczeństwa powszechnego, w związku z ruchem zakładu górniczego, spowodowanego: pożarem, łąpaniem, wybuchem gazów lub pyłu węglowego, wyrzutem gazów i skał, zawałem wyrobiska, wdarciem się wody do wyrobisk górniczych, otwieraniem wyrobisk izolowanych, penetracją nieczynnych wyrobisk, przebić do nieczynnych wyrobisk, erupcją płynu złożowego, wydzielaniem się siarkowodoru oraz awarią energomechaniczną,
 - d) dokumentacji prowadzenia akcji ratowniczej.

§ 67. Kierownik ruchu zakładu górniczego ustala sposób i zakres zapoznawania osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego z planem ratownictwa górniczego oraz wprowadzonymi w nim zmianami.

Rozdział 5

Sposoby współpracy przedsiębiorcy oraz podmiotu zawodowo trudniącego się ratownictwem górniczym

§ 68. 1. Jeżeli zawarto umowę, o której mowa w art. 122 ust. 15 ustawy, zwaną dalej „umową”, z podmiotem zawodowo trudniącym się ratownictwem górniczym:

- 1) przedsiębiorca deleguje, zgodnie z harmonogramem określonym w tej umowie, ratowników górniczych do zastępów dyżurujących w jednostce ratownictwa lub zapewnia, w sposób w niej określony, gotowość zastępów ratowniczych w jednostce ratownictwa utrzymującej tylko zawodowe pogotowie specjalistyczne;
- 2) strony tej umowy współpracują w zakresie zapewnienia możliwości korzystania ze sprzętu i wyposażenia;
- 3) jednostka ratownictwa koordynuje działania służb ratownictwa górniczego przedsiębiorcy w sposób określony w planie ratownictwa górniczego;
- 4) kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego:
 - a) wyznacza ratowników górniczych do pełnienia dyżurów w dyżurujących zastępach ratowniczych utrzymywanych przez jednostkę ratownictwa dla grup zakładów górniczych,
 - b) opracowuje z wyprzedzeniem, w uzgodnieniu z jednostką ratownictwa, harmonogram ćwiczeń dla zastępów ratowniczych,
 - c) opracowuje, dla zakładów górniczych poszukujących węglowodorów oraz wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi, harmonogram dyżurów ratowników górniczych wyznaczonych do zapewnienia gotowości do akcji ratowniczej.

2. Ratownicy górniczy, o których mowa w ust. 1, zachowują, w okresie delegowania z zakładu górniczego, uprawnienia przysługujące ratownikom górniczym w zakładach górniczych.

§ 69. Kierownik ruchu podziemnego zakładu górniczego, w uzgodnieniu z właściwą jednostką ratownictwa, w sytuacji zawarcia umowy z podmiotem zawodowo trudniącym się ratownictwem górniczym podejmuje decyzje o utworzeniu punktu ratownictwa górniczego, jego lokalizacji i wyposażeniu w aparaty regeneracyjne lub powietrzne butlowe, sprzęt ochrony układu oddechowego przystosowany do ewakuacji poszkodowanych oraz materiały i sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczej.

§ 70. 1. Przedstawiciel jednostki ratownictwa będący zawodowym ratownikiem górniczym, biorący udział w akcji ratowniczej w wyrobiskach podziemnych albo w obiekcie, współpracuje z kierownikiem akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie, w szczególności w zakresie:

- 1) wyposażenia bazy w sprzęt ratowniczy oraz w sprzęt niezbędny do realizacji zadania przewidzianego do wykonania na danej zmianie roboczej;
- 2) pracy kierownika bazy, lekarza oraz mechanika sprzętu ratowniczego zatrudnionego w bazie;
- 3) przygotowania zastępów ratowniczych przed ich wyjściem z bazy do wykonania prac ratowniczych;
- 4) kontroli przestrzegania czasu pracy zastępów ratowniczych w strefie zagrożenia;
- 5) kontroli pracy pozostałych specjalistów z jednostki ratownictwa, zatrudnionych przy pracach pomiarowych i innych.

2. Przedstawiciel jednostki ratownictwa pracujący w sztabie akcji ratowniczej, w szczególności:

- 1) współpracuje z kierownikiem akcji ratowniczej i członkami sztabu akcji ratowniczej w zakresie sposobu jej organizacji;
- 2) doradza w zakresie zabezpieczenia medycznego akcji ratowniczej;
- 3) koordynuje pracę pracowników jednostki ratownictwa biorących udział w akcji ratowniczej.

Rozdział 6

Przypadki, w których wykonuje się prace profilaktyczne. Sposób prowadzenia akcji ratowniczych w zależności od rodzaju i natężeń zagrożeń występujących w zakładzie górniczym

§ 71. 1. Prace profilaktyczne wykonuje się w przypadku:

- 1) likwidacji stanu zagrożenia pożarowego, gdy $10 < VCO < 25 \text{ dm}^3/\text{min}$ przy $CO < 0,0026\%$, w szczególności w przypadku budowy tam o konstrukcji przeciwwybuchowej lub uszczelniania tam i zrobów;
- 2) bezpośredniego zagrożenia wystąpienia atmosfery niezdanej do oddychania i trudnych warunków mikroklimatu;
- 3) dowiercania do poziomów zbiornikowych w warunkach zagrożenia siarkowodorowego, niezależnie od klasy zagrożenia erupcyjnego;
- 4) usuwania płynu z odwiertu przy przewidywanym występowaniu niebezpiecznych stężeń siarkowodoru;
- 5) oczyszczania odwiertu i testów produkcyjnych oraz opróbowania poziomu za pomocą próbnika złoża, w warunkach występowania zagrożenia siarkowodorowego oraz przy pracach w podziemnych magazynach węglowodorów;
- 6) prac:
 - a) rekonstrukcyjnych w otworach zaliczonych do klasy A zagrożenia erupcyjnego lub w warunkach zagrożenia siarkowodorowego,
 - b) wymagających użycia specjalistycznego wyposażenia jednostki ratownictwa;
- 7) wymiany:
 - a) zagłowiczenia odwiertu lub jego elementów przy istnieniu potencjalnego zagrożenia erupcyjnego, siarkowodorowego,
 - b) armatury na rurociągach przesyłających media technologiczne w kopalniach otworowych siarki;
- 8) prowadzenia prac z użyciem technik alpinistycznych w przestrzeniach niezagrożonych wybuchem.

2. Sposób prowadzenia i zabezpieczenia ratowniczego prac profilaktycznych w zakładach poszukujących węglowodorów oraz w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi ustala się w porozumieniu z właściwą jednostką ratownictwa.

3. Przebieg prac profilaktycznych dokumentuje się w książce tych prac oraz na kartach udziału zastępu ratowniczego w pracach profilaktycznych.

4. Dokumentacja prac profilaktycznych zawiera w szczególności:

- 1) określenie miejsc i zakresu wykonywanych prac profilaktycznych;
- 2) ustalenia dotyczące:
 - a) organizacji i nadzoru nad wykonywanymi pracami profilaktycznymi,
 - b) środków technicznych niezbędnych do prowadzenia prac profilaktycznych;
- 3) niezbędne instrukcje.

§ 72. 1. Otwieranie czasowo otamowanych wyrobisk oraz przebicia drążonymi wyrobiskami korytarzowymi do nieczynnych wyrobisk i zrobów są akcją ratowniczą.

2. Prace z użyciem technik nurkowych są akcją ratowniczą.

3. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do podziemnych kopalni soli.

§ 73. 1. Akcję ratowniczą prowadzi dyspozytor ruchu zakładu górniczego do czasu przejęcia jej prowadzenia przez kierownika ruchu zakładu górniczego. Dyspozytor ruchu zakładu górniczego po otrzymaniu wiadomości o zagrożeniu dokumentuje ją w książce raportowej i rozpoczyna prowadzenie akcji ratowniczej.

2. Podziemne zakłady górnicze wyposaża się w system niezwłocznego powiadamiania.

3. W zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi, prowadzących podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji oraz prowadzących podziemne składowanie odpadów metodą otworową, do czasu przejęcia prowadzenia akcji ratowniczej przez kierownika ruchu zakładu górniczego prowadzi ją najwyższa funkcyjnie osoba kierownictwa albo dozoru ruchu zakładu górniczego przebywająca w zakładzie górniczym.

§ 74. 1. Prowadzący akcję ratowniczą wykonuje następujące czynności:

- 1) powiadamia o niebezpieczeństwie osobę kierownictwa lub dozoru ruchu zakładu górniczego, przebywającą najbliżej miejsca zagrożenia, z jednoczesnym skierowaniem jej do tego miejsca, w celu zorganizowania akcji zabezpieczenia ludzi i likwidacji zagrożenia;
- 2) wyznacza strefę zagrożenia lub skażenia, obejmującą wyrobiska lub rejony zakładu górniczego, w których występują lub mogą wystąpić skutki niebezpiecznego zdarzenia, wstrzymuje ruch zagrożonych stanowisk pracy oraz ustala sposób zabezpieczenia tej strefy;
- 3) określa liczbę zagrożonych ludzi oraz wszelkimi dostępnymi środkami powiadamia ich o niebezpieczeństwie;
- 4) podejmuje działania zmierzające do wycofania ludzi znajdujących się w wyrobiskach i rejonach zagrożonych i wskazuje miejsca, do których powinni się wycofać ze strefy zagrożonej;
- 5) kieruje do udziału w akcji ratowniczej dyżurujące zastępy ratownicze;
- 6) uruchamia system niezwłocznego powiadamiania, o którym mowa w § 73 ust. 2, którym powiadamia o niebezpiecznym zdarzeniu kierownika ruchu zakładu górniczego lub jego zastępcę, osobę kierownictwa lub dozoru ruchu odpowiedzialną za pracę w zakładzie górniczym na danej zmianie roboczej i kopalnianą stację ratownictwa górniczego oraz inne osoby i instytucje, zgodnie z ustaleniami planu ratownictwa górniczego;
- 7) dokonuje oceny stanu zagrożenia oraz podejmuje niezbędne działania przewidziane w planie ratownictwa górniczego, w przypadku wystąpienia zdarzenia, w szczególności działania mające na celu likwidację zagrożenia i maksymalne ograniczenie strat;
- 8) powołuje kierownika akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie i kierownika bazy ratowniczej;
- 9) powołuje sztab doradczy kierownika akcji ratowniczej, zwany dalej „sztabem akcji”, spośród służb zakładu górniczego oraz wyznacza kierownika sztabu akcji ratowniczej;
- 10) ustala lokalizację bazy ratowniczej i sposób jej zabezpieczenia przed skutkami zagrożenia;

- 11) wyznacza, w razie potrzeby, miejsca pomocniczych baz ratowniczych oraz określa ich zakres działania i sposób organizacji;
- 12) ustala miejsca, z których prowadzona będzie kontrola stanu zagrożenia, w szczególności kontrola parametrów fizykochemicznych powietrza i gazów pożarowych, a także warunków mikroklimatu, w tym temperatury i wilgotności względnej;
- 13) współpracuje z osobami wchodzącymi w skład sztabu akcji ratowniczej, aby sztab był zorientowany co do zakresu prac, jakie w ramach akcji ratowniczej wykonują poszczególne służby zakładu górniczego oraz inne podmioty;
- 14) zapewnia prowadzenie dokumentacji obrazującej przebieg zagrożenia oraz działań zmierzających do jego likwidacji;
- 15) przekazuje dokładne informacje o stanie zagrożenia oraz podjętych działaniach kierownikowi ruchu zakładu górniczego po przejściu przez niego prowadzenia akcji ratowniczej.

2. Kierownik ruchu zakładu górniczego po przejściu prowadzenia akcji ratowniczej:

- 1) dokonuje oceny:
 - a) poleceń wydanych przez dyspozytora ruchu i czynności wykonanych w trakcie prowadzonej akcji ratowniczej,
 - b) stanu zagrożenia załogi, ruchu zakładu górniczego oraz zagrożenia bezpieczeństwa powszechnego w związku z zaistniałym zdarzeniem;
- 2) kontynuuje wykonywanie czynności, o których mowa w ust. 1;
- 3) opracowuje plan likwidacji zagrożenia, który jest aktualizowany na bieżąco;
- 4) określa liczbę zastępów ratowniczych oraz liczbę innych pracowników zakładu górniczego potrzebnych do likwidacji zagrożenia oraz ustala sposób koordynacji wykonywania tych prac;
- 5) ustala:
 - a) rodzaj oraz ilość urządzeń i sprzętu, koniecznych do realizacji planu likwidacji zagrożenia,
 - b) sposób i częstotliwość kontroli stanu zagrożenia w trakcie trwania akcji ratowniczej oraz sposób kontroli miejsca zagrożenia po zakończeniu akcji,
 - c) w zależności od potrzeb, zakres udziału w akcji ratowniczej służb ratownictwa górniczego zakładu górniczego oraz innych podmiotów przewidzianych planem ratownictwa górniczego,
 - d) liczbę lekarzy niezbędną do zabezpieczenia akcji ratowniczej.

§ 75. 1. Rozmowy telefoniczne prowadzone w systemie łączności kierownika akcji ratowniczej są rejestrowane z podaniem czasu ich przeprowadzania i archiwizowane.

2. System łączności kierownika akcji ratowniczej, w szczególności:

- 1) umożliwia prowadzenie rozmów telefonicznych:
 - a) za pomocą systemu ogólnozakładowej łączności telefonicznej z pomieszczeń sztabu akcji ratowniczej oraz z pomieszczenia kierownika akcji ratowniczej,
 - b) pomiędzy pomieszczeniem kierownika akcji ratowniczej a bazami ratowniczymi za pomocą systemu łączności ratowniczej;
- 2) automatycznie nagrywa rozmowy prowadzone z aparatu kierownika akcji ratowniczej zlokalizowanego w jego pomieszczeniu oraz z aparatów bazowych systemu łączności ratowniczej zlokalizowanych w bazach ratowniczych;
- 3) zapewnia w pomieszczeniu sztabu akcji ratowniczej nasłuch rozmów prowadzonych z aparatu kierownika akcji ratowniczej zlokalizowanego w jego pomieszczeniu oraz z aparatów bazowych systemu łączności ratowniczej zlokalizowanych w bazach ratowniczych.

§ 76. 1. Szczegółowy sposób prowadzenia akcji ratowniczych w zakładach górniczych, w tym przeciwpożarowej oraz w trudnych warunkach mikroklimatu, w podziemnym zakładzie górniczym oraz akcji ratowniczej w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

2. Szczegółowe sposoby wykonywania prac przez specjalistyczne zastępy ratownicze, w trakcie akcji ratowniczej, ustala kierownik akcji ratowniczej, w uzgodnieniu z kierownikiem właściwej jednostki ratownictwa, z uwzględnieniem wymagań określonych w przepisach dotyczących tych zastępów.

3. Przy prowadzeniu akcji ratowniczych lub wykonywaniu prac profilaktycznych w celu likwidacji pożaru, zagrożenia pożarowego, zagrożenia wybuchem gazu lub pyłu węglowego można wykorzystać gazy inertne. Szczegółowy sposób stosowania gazów określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

4. W podziemnych zakładach górniczych w trakcie akcji ratowniczych związanych z ratowaniem zagrożonych lub poszkodowanych ludzi, akcji ratowniczych prowadzonych w trudnych warunkach mikroklimatu oraz prowadzonych w atmosferze niezdanej do oddychania w bazie ratowniczej powinien przebywać lekarz.

5. W przypadku innych akcji niż wymienione w ust. 4 o obecności lekarza w bazie ratowniczej decyduje kierownik akcji ratowniczej.

§ 77. 1. Akcją ratowniczą w odkrywkowym zakładzie górniczym prowadzi:

- 1) komendant zakładowej straży pożarnej albo kierownik innej jednostki ratownictwa;
- 2) kierownik ruchu zakładu górniczego albo osoba wyznaczona przez kierownika ruchu zakładu górniczego, jeżeli w zakładzie górniczym nie istnieje zakładowa straż pożarna lub inna jednostka ratownictwa;
- 3) do czasu przejścia prowadzenia akcji ratowniczej przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2, akcją ratowniczą prowadzi najwyższa funkcyjnie osoba kierownictwa albo dozoru ruchu zakładu górniczego przebywająca w zakładzie górniczym.

2. Prowadzący akcją ratowniczą w odkrywkowym zakładzie górniczym:

- 1) wydaje rozkazy i polecenia;
- 2) dzieli teren, na którym jest prowadzona akcja ratownicza, na odcinki bojowe i wyznacza ich dowódców;
- 3) powołuje sztab akcji ratowniczej lub zespół doradców składający się ze specjalistów z różnych dziedzin;
- 4) organizuje udzielenie pomocy przez osoby dozoru i załogi zakładu górniczego.

3. W przypadku wystąpienia zagrożenia, o którym mowa w art. 123 ust. 3 ustawy, w odkrywkowym zakładzie górniczym, poza czynnościami, o których mowa w ust. 2:

- 1) w zakładowej straży pożarnej albo innej jednostce ratownictwa w trakcie akcji ratowniczej stosuje się regulaminy i zasady obsługi sprzętu obowiązujące w Państwowej Straży Pożarnej;
- 2) kierownik ruchu zakładu górniczego osobiście albo wyznacza osobę, która w szczególności:
 - a) prowadzi jednostki straży pożarnej lub inne jednostki ratownictwa do miejsca zagrożenia za pomocą środków bezpośredniego porozumiewania się,
 - b) wyznacza osoby pilotujące do miejsca zagrożenia w przypadku braku możliwości kontaktowania się za pomocą środków bezpośredniego porozumiewania się z jednostkami straży pożarnej lub innymi jednostkami ratownictwa,
 - c) przygotowuje pojazd do holowania samochodów pożarniczych lub ratowniczych w przypadku utrudnionego dojazdu.

4. W przypadku wystąpienia zagrożenia, o którym mowa w art. 123 ust. 3 ustawy, każdy pracownik niezwłocznie:

- 1) alarmuje osoby znajdujące się w rejonie wystąpienia zagrożenia oraz kierownika ruchu zakładu górniczego lub osobę wyznaczoną przez kierownika ruchu zakładu górniczego, o której mowa w ust. 3 pkt 2, która zawiadamia właściwą jednostkę straży pożarnej lub inną jednostkę ratownictwa;
- 2) przystępuje do akcji ratowniczej polegającej na:
 - a) ratowaniu życia zagrożonych osób,
 - b) gaszeniu pożaru za pomocą urządzeń i sprzętu gaśniczego,
 - c) wykonywaniu rozkazów i poleceń kierującego akcją ratowniczą.

§ 78. Kierownik akcji ratowniczej wzywa jednostkę ratownictwa w przypadku wystąpienia sytuacji zagrożenia zdrowia i życia ludzi, atmosfery niezdanej do oddychania lub trudnych warunków mikroklimatu oraz bezpieczeństwa powszechnego.

§ 79. 1. Kierownik akcji ratowniczej ma do swojej dyspozycji odrębne pomieszczenie w pobliżu sztabu akcji ratowniczej, w którym znajduje się system łączności kierownika akcji ratowniczej umożliwiający bezpośrednie połączenie ze sztabem akcji, bazą ratowniczą oraz osobami i służbami określonymi w planie ratownictwa górniczego.

2. W pomieszczeniach sztabu akcji ratowniczej instaluje się urządzenia umożliwiające nasłuch i rejestrację rozmów prowadzonych przez kierownika akcji ratowniczej z kierownikiem akcji pod ziemią, kierownikiem bazy ratowniczej lub innymi osobami przebywającymi w bazie ratowniczej lub w strefie zagrożenia oraz nasłuch i rejestrację rozmów prowadzonych przez kierownika akcji ratowniczej pod ziemią z zastępami ratowniczymi.

3. W pomieszczeniu kierownika akcji ratowniczej przebywać mogą jedynie:

- 1) sekretarz techniczny kierownika akcji ratowniczej;
- 2) osoba odpowiedzialna za stan wentylacji w podziemnym zakładzie górniczym;
- 3) przedstawiciel jednostki ratownictwa;
- 4) inne osoby wezwane przez kierownika akcji ratowniczej.

§ 80. 1. Sekretarz techniczny kierownika akcji ratowniczej prowadzi książkę prowadzenia akcji ratowniczej, obrazującą przebieg prac oraz działań zmierzających do likwidacji zagrożenia.

2. Książka prowadzenia akcji ratowniczej zawiera w szczególności:

- 1) nazwę zakładu górniczego albo obiektu, datę i godzinę rozpoczęcia akcji ratowniczej;
- 2) nazwisko i imię oraz stanowisko służbowe kierownika akcji ratowniczej;
- 3) polecenia kierownika akcji ratowniczej, osoby odpowiedzialne za wykonanie poleceń, termin wykonania, adnotacje o wykonaniu poleceń;
- 4) plan likwidacji zagrożenia;
- 5) zapisy przebiegu akcji ratowniczej.

§ 81. 1. W sztabie akcji ratowniczej przebywają przedstawiciele jednostki ratownictwa. Kierownik akcji ratowniczej może zaprosić do prac w sztabie akcji ratowniczej przedstawicieli jednostek naukowych oraz innych specjalistów.

2. Kierownik akcji ratowniczej konsultuje ze sztabem akcji ratowniczej podejmowanie decyzji dotyczących w szczególności:

- 1) zasięgu strefy zagrożenia albo skażenia i sposobu jej zabezpieczenia;
- 2) lokalizacji bazy ratowniczej i sposobu jej zabezpieczenia;
- 3) liczby ratowników górniczych zatrudnionych jednocześnie w strefie zagrożenia lub skażenia oraz sposobu ich zabezpieczenia.

§ 82. 1. Kierownik sztabu akcji ratowniczej, działając w porozumieniu z kierownikiem akcji ratowniczej, jest odpowiedzialny za:

- 1) prawidłowe rozliczenie liczby pracowników zakładu górniczego znajdujących się w strefie zagrożenia i sposobu wycofania tych pracowników;
- 2) bieżące śledzenie przebiegu akcji ratowniczej oraz analizowanie skuteczności działań podejmowanych w ramach realizacji planu akcji ratowniczej oraz przekazywanie wniosków kierownikowi tej akcji;
- 3) powiadomienia rodzin pracowników zagrożonych lub poszkodowanych o powstałych wypadkach;
- 4) zorganizowanie specjalistycznej opieki lekarskiej dla poszkodowanych i transportu poszkodowanych do szpitali;
- 5) opracowanie projektów decyzji dotyczących likwidacji zagrożenia, dostosowanych do aktualnej sytuacji, i przekazywanie na piśmie uwag kierownikowi akcji ratowniczej;
- 6) prawidłową realizację poleceń wydanych przez kierownika akcji ratowniczej służbom pomocniczym w zakładzie górniczym oraz innym służbom spoza zakładu;
- 7) zapewnienie odpowiedniej liczby ratowników górniczych i pracowników pomocniczych do realizacji planu akcji ratowniczej na każdej zmianie roboczej;

- 8) zapewnienie sprzętu i materiałów do wyposażenia ratowników górniczych uczestniczących w akcji ratowniczej oraz do prac wykonywanych przez pomocnicze służby w zakładzie górniczym;
- 9) sporządzanie dokumentów dla kierownictwa akcji ratowniczej oraz dla osób kontrolujących przebieg tej akcji.

2. Osoby przebywające w sztabie akcji ratowniczej wyposażone są w identyfikatory.

3. Identyfikatory ratowników górniczych w markowni podziemnego zakładu górniczego posiadają cechy odróżniające je od identyfikatorów innych pracowników zatrudnionych pod ziemią.

§ 83. 1. Funkcję kierownika sztabu akcji ratowniczej, kierownika akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie pełni wyznaczona osoba kierownictwa lub wyższego dozoru ruchu zakładu górniczego, która odbyła szkolenie z zakresu ratownictwa górniczego.

2. W zakładzie górniczym wydobywającym kopaliny otworami wiertniczymi kierownik akcji ratowniczej, w zależności od potrzeb, powołuje kierownika akcji ratowniczej w obiekcie albo osobiście pełni tę funkcję.

3. Kierownik akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie jest jedyną osobą uprawnioną do wydawania poleceń zastępom ratowniczym i innym pracownikom zatrudnionym w akcji ratowniczej. Kierownik akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie podlega kierownikowi akcji ratowniczej.

4. Kierownik akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie:

- 1) realizuje plan akcji ratowniczej ustalony przez kierownika akcji ratowniczej;
- 2) wykonuje tylko polecenia kierownika akcji ratowniczej; w przypadku wystąpienia nagłego niebezpieczeństwa może podejmować samodzielne decyzje, o których powiadamia kierownika akcji ratowniczej;
- 3) współpracuje z kierownikiem bazy ratowniczej oraz osobami dozoru zatrudnionymi w akcji ratowniczej i przy pracach związanych z likwidacją zagrożenia;
- 4) zapewnia wyprowadzenie ludzi ze strefy zagrożenia oraz zapewnia zabezpieczenie dojsć do strefy zagrożenia;
- 5) organizuje łączność między bazą ratowniczą a pomieszczeniem kierownika akcji ratowniczej oraz zastępami ratowniczymi udającymi się do strefy zagrożenia;
- 6) określa zadania dla zastępów ratowniczych udających się do strefy zagrożenia;
- 7) przyjmuje meldunki od zastępów ratowniczych znajdujących się w strefie zagrożenia oraz powracających z niej po wykonaniu zadania;
- 8) przekazuje kierownikowi akcji ratowniczej meldunki o sytuacji i realizacji planu akcji ratowniczej;
- 9) zapewnia, aby w rejonie bezpośredniego zagrożenia znajdowała się jednocześnie tylko taka liczba osób, jaka jest niezbędna do sprawnego prowadzenia prac ratowniczych;
- 10) organizuje, we współpracy z lekarzem znajdującym się w bazie ratowniczej, badania lekarskie ratowników górniczych, w celu określenia tych parametrów fizjologicznych, które są niezbędne dla oceny stopnia obciążenia organizmów ratowników górniczych, w związku z warunkami prowadzonej akcji ratowniczej, przed ich wyjściem z bazy ratowniczej do strefy zagrożenia, oraz niezbędną pomoc medyczną.

5. Kierownik akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie dokonuje zmiany ze swoim zmiennikiem wyłącznie w bazie ratowniczej.

6. Kierownik akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie, oprócz zadań, o których mowa w ust. 4:

- 1) dokonuje wyboru miejsca, w którym usytuowana będzie baza ratownicza;
- 2) odpowiada za bieżące rozpoznanie stanu zagrożenia i sytuacji wentylacyjnej w strefie zagrożenia i w jej sąsiedztwie;
- 3) organizuje pomiary kontrolne w strefie zagrożenia i innych miejscach wyznaczonych przez kierownika akcji ratowniczej;
- 4) odpowiada za prowadzenie książki meldunków i poleceń, w której odnotowuje się otrzymane polecenia i meldunki przekazywane kierownikowi akcji ratowniczej oraz informacje otrzymane od ratowników górniczych i pracowników biorących udział w akcji ratowniczej.

§ 84. 1. W celu zgrupowania w jednym miejscu ratowników górniczych i innych osób oraz środków materialno-technicznych niezbędnych do wykonywania prac ratowniczych, prawidłowego wykorzystania tych środków, a także zapewnienia ciągłości kierowania pracami ratowniczymi i ich nadzorowania oraz zapewnienia możliwie największego bezpieczeństwa zespołom ratowniczym wykonującym prace ratownicze, każdorazowo zakłada się i odpowiednio wyposaża bazę ratowniczą.

2. Jeżeli prace ratownicze są prowadzone w kilku odległych miejscach, kierownik akcji ratowniczej może wyznaczyć dla każdego miejsca oddzielną bazę ratowniczą. Dla każdego miejsca i dla każdej bazy ratowniczej wyznacza odpowiednio kierownika akcji ratowniczej pod ziemią oraz kierownika tej bazy.

§ 85. 1. W zakładzie górniczym bazę ratowniczą lokalizuje się w miejscu:

- 1) położonym jak najbliżej wykonywanych prac;
- 2) położonym poza strefą zagrożenia, a jeżeli jest w rejonie, w którym może wystąpić zagrożenie wybuchem, miejsce to jest oddzielone od strefy zagrożenia co najmniej dwoma załamaniem wyrobisk;
- 3) znajdującym się w ustabilizowanym, opływowym prądzie powietrza;
- 4) zapewniającym warunki dla przebywających w niej osób oraz do składowania środków i urządzeń potrzebnych do prowadzenia prac ratowniczych.

2. W podziemnym zakładzie górniczym wydobywającym węgiel kamienny bazę ratowniczą organizuje się w miejscu oddzielnym zaporą przeciwybuchową od strefy zagrożenia pożarowego lub miejsca możliwego zapoczątkowania wybuchu.

3. Do czasu wykonania zapory przeciwybuchowej bazę ratowniczą należy zorganizować w zwiększonej odległości od strefy zagrożenia. W przypadku braku zapory przeciwybuchowej zabezpieczenie to wykonuje się w pierwszej fazie akcji ratowniczej.

§ 86. 1. W bazie ratowniczej przygotowuje się i urządza miejsca do:

- 1) pracy kierownika akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie, kierownika bazy ratowniczej i innych osób kierujących pracami ratowniczymi lub nadzorujących ich wykonanie;
- 2) pracy mechanika sprzętu ratowniczego;
- 3) pracy lekarza;
- 4) wypoczynku ratowników górniczych po wykonaniu prac ratowniczych lub oczekujących na wykonanie tych prac oraz dla zastępu ubezpieczającego;
- 5) składowania urządzeń, sprzętu i materiałów:
 - a) przygotowanych do użycia w akcji ratowniczej,
 - b) niesprawnych lub zużytych w trakcie wykonywania prac ratowniczych;
- 6) składowania sprzętu ratowniczego użytego i wymagającego naprawy lub wymiany i kontroli.

2. Miejsca przeznaczone na składowanie urządzeń, sprzętu i materiałów, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i 6, należy wyraźnie oznakować.

3. W podziemnym zakładzie górniczym, w przypadku zdalnego pobierania prób powietrza i wykonywania ich analiz za pomocą chromatografu lub innych urządzeń, wydziela się z bazy ratowniczej pomieszczenie do zainstalowania sprzętu oraz do pracy osób obsługujących ten sprzęt lub wyznacza się inne pomieszczenie lub miejsce do jego zainstalowania, odpowiadające wymaganiom określonym w § 85.

§ 87. Baza ratownicza posiada łączność telefoniczną lub radiową z pomieszczeniem kierownika akcji ratowniczej i zastępami wykonującymi prace ratownicze.

§ 88. 1. Bazę ratowniczą wyposaża się stosownie do rozmiarów i rodzajów prowadzonej akcji ratowniczej.

2. W podziemnym zakładzie górniczym bazę ratowniczą wyposaża się w sprzęt:

- 1) zasadniczy, umożliwiający funkcjonowanie bazy ratowniczej w zakresie określonym w § 86 ust. 1, oraz urządzenia i środki do wykonywania prac ratowniczych;

- 2) uzupełniający, w tym specjalistyczny sprzęt ratowniczy dostosowany do rodzaju prowadzonej akcji ratowniczej, ustalany przez kierownika akcji ratowniczej;
- 3) pomocniczy, ułatwiający działalność bazy ratowniczej lub konieczny do prawidłowego jej funkcjonowania, ustalany przez kierownika akcji ratowniczej pod ziemią, w porozumieniu z kierownikiem bazy ratowniczej;
- 4) medyczny, służący do udzielania pomocy poszkodowanym oraz do przeprowadzania badań kontrolnych ratowników górniczych udających się do wykonywania prac ratowniczych lub wracających ze strefy zagrożenia po wykonaniu tych prac.

3. W zakładzie górnym wydobywającym kopaliny otworami wiertniczymi wyposażenie bazy ratowniczej w sprzęt ratowniczy oraz urządzenia i środki do wykonywania prac ratowniczych, w zależności od rodzaju zagrożenia, określa kierownik akcji ratowniczej w porozumieniu z kierownikiem bazy ratowniczej.

4. Wyposażenie bazy ratowniczej w podziemnym zakładzie górnym określa plan ratownictwa górnego.

§ 89. Sprzęt i urządzenia, które nie spełniają wymagań określonych w art. 113 ust. 1 ustawy, mogą być używane do wykonywania prac ratowniczych tylko na podstawie decyzji kierownika akcji ratowniczej.

§ 90. 1. Do pełnienia funkcji kierownika bazy ratowniczej wyznacza się tylko te osoby kierownictwa lub dozoru ruchu zakładu górnego, które są ratownikami górnymi lub byłymi ratownikami górnymi i odbyły szkolenie w zakresie ratownictwa górnego.

2. Kierownik bazy ratowniczej stale przebywa w bazie ratowniczej i jest odpowiedzialny za:

- 1) przygotowanie miejsc dla sprzętu ratowniczego i pomocniczego znajdującego się w bazie ratowniczej;
- 2) odpowiednie rozłożenie sprzętu w bazie ratowniczej;
- 3) zorganizowanie miejsca umożliwiającego ratownikom górnym uczestniczącym w akcji ratowniczej odpoczynek przed przystąpieniem do akcji ratowniczej i po jej zakończeniu;
- 4) wyposażenie bazy ratowniczej w sprzęt;
- 5) zorganizowanie w bazie ratowniczej miejsca pracy dla lekarza;
- 6) wyposażenie ratowników górniczych udających się do wykonywania prac ratowniczych w strefie zagrożenia;
- 7) rozmieszczenie sprzętu kontrolno-pomiarowego obsługiwane z bazy ratowniczej;
- 8) bieżące aktualizowanie mapy rejonu wykonywania prac ratowniczych znajdującej się w bazie ratowniczej;
- 9) przeprowadzenie kontroli sprzętu stanowiącego wyposażenie zastępu ratowniczego przez mechanika sprzętu ratowniczego oraz ratowników górniczych i zastępowych;
- 10) przeprowadzenie przez lekarza badań kontrolnych ratowników górniczych wchodzących do strefy zagrożenia i z niej wracających, z wyłączeniem zakładów górniczych, o których mowa w § 8 i § 9;
- 11) udzielanie pomocy medycznej osobom poszkodowanym w wypadku;
- 12) zaopatrzenie bazy ratowniczej w napoje i żywność;
- 13) ewidencję osób przybywających do bazy ratowniczej i znajdujących się w rejonie prowadzenia prac ratowniczych;
- 14) dokumentowanie przebiegu akcji ratowniczej związanej z daną bazą ratowniczą;
- 15) rejestrowanie czasu wyjścia zastępów ratowniczych z bazy ratowniczej do strefy zagrożenia oraz czasu ich powrotu do bazy ratowniczej;
- 16) odczytanie stanu zapasu tlenu albo powietrza na manometrze w aparacie, z którego użyciem zdarzył się wypadek, w razie wypadku ratownika górnego w aparacie regeneracyjnym lub powietrznym butlowym, a następnie zamknięcie zaworu butli i zabezpieczenie aparatu wraz z przykręconą do niego maską używaną w trakcie wypadku, do dalszych badań.

3. Kierownik bazy ratowniczej podlega kierownikowi akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie.

§ 91. 1. Osoby przybywające do bazy ratowniczej zgłaszają się do kierownika bazy ratowniczej.

2. Zastępowi zastępów ratowniczych i kierownicy innych zespołów ratowniczych przybywających do bazy ratowniczej oraz osoby dozoru zgłaszające się w bazie przedstawiają kierownikowi bazy ratowniczej imienny wykaz podległych im osób i kartę udziału zastępu ratowniczego w akcji ratowniczej.

3. Każda osoba przybyła do bazy ratowniczej może ją opuścić po uzyskaniu zezwolenia kierownika bazy ratowniczej.

§ 92. 1. W trakcie akcji ratowniczej w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego jest stale obecny kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego lub jego zastępca.

2. Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa w trakcie akcji ratowniczej zapewnia:

- 1) przygotowanie odpowiedniej ilości sprawnego sprzętu ratowniczego i innego sprzętu, potrzebnego do prowadzenia akcji ratowniczej;
- 2) przygotowanie odpowiedniej liczby zastępów ratowniczych na poszczególnych zmianach roboczych oraz obecność w tych zastępach specjalistów;
- 3) prowadzenie ścisłej ewidencji ratowników górniczych;
- 4) przygotowanie odzieży ochronnej i innych środków;
- 5) dostawę napojów i żywności;
- 6) środki transportu do przewozu sprzętu i ratowników górniczych, we współdziałaniu z innymi służbami zakładu górniczego;
- 7) dodatkową obsadę mechaników sprzętu ratowniczego, przewidzianych do pracy w kopalnianej stacji ratownictwa, jak i w bazie ratowniczej;
- 8) zastępom ratowniczym z innych zakładów górniczych i jednostek ratownictwa górniczego pomoc w trakcie transportu sprzętu i urządzeń na terenie zakładu górniczego w drodze do bazy.

§ 93. Kierownik ruchu zakładu górniczego zapewnia niezbędne zabezpieczenie medyczne oraz pomoc psychologiczną ratownikom górniczym i poszkodowanym w trakcie akcji ratowniczej, a w odniesieniu do pomocy psychologicznej – również po jej zakończeniu.

§ 94. 1. W trakcie akcji ratowniczych prowadzonych w atmosferze niezdanej do oddychania lekarza nie kieruje się do strefy zagrożenia.

2. Uczestniczący w akcjach ratowniczych lekarz, w uzgodnieniu z kierownikiem akcji ratowniczej, może udzielić pomocy poszkodowanym przebywającym jeszcze w strefie zagrożenia, jeżeli stwierdzi, że może pracować w warunkach istniejącego zagrożenia.

3. Za akcję ratowniczą w atmosferze niezdanej do oddychania uważa się wszelkie prace prowadzone przez ratowników górniczych w atmosferze, w której w wyniku nagromadzenia się wody, pożaru, wybuchu gazów lub pyłów, wyrzutu gazów i skał, wypływu gazów z górotworu lub zrobów, braku przepływu powietrza, erupcji płynu złożowego, awarii instalacji technologicznej występuje przekroczenie dopuszczalnych stężeń gazów lub par szkodliwych albo niedostateczna zawartość tlenu.

§ 95. W podziemnym zakładzie górniczym w przypadku powstania zagrożenia i konieczności podjęcia akcji ratowniczej:

- 1) zastęp dyżurujący lub zastępy zabezpieczające kilka zakładów górniczych udają się niezwłocznie do miejsca wskazanego przez dyspozytora ruchu zakładu górniczego lub osobę kierującą akcją ratowniczą;
- 2) zastępowy zastępu dyżurującego w drodze do miejsca akcji ratowniczej utrzymuje łączność z dyspozytorem ruchu zakładu górniczego;
- 3) po przybyciu na wskazane miejsce zastęp dyżurujący zgłasza się do kierownika akcji ratowniczej, a następnie przystępuje do wykonywania prac ratowniczych zgodnie z jego poleceniem;
- 4) ubezpieczenie jednego zastępu dyżurującego, w razie utrzymywania tylko tego zastępu, stanowią zastępy znajdujące się w drodze do bazy ratowniczej.

§ 96. 1. Liczbę osób uczestniczących w akcji ratowniczej ogranicza się tylko do pracowników zatrudnionych przy wykonywaniu i nadzorowaniu prac ratowniczych i pomocniczych.

2. Kierownik akcji ratowniczej określa zakres prac ratowniczych przewidzianych do wykonywania przez ratowników górniczych oraz prac wykonywanych przez osoby niebędące ratownikami górniczymi.

3. W przypadku prac ratowniczych wykonywanych w związku z powstałym zagrożeniem, w wyniku którego w strefie zagrożenia powstała lub może powstać atmosfera niezdalna do oddychania, w strefie tej zatrudnia się wyłącznie ratowników górniczych.

§ 97. 1. W trakcie akcji ratowniczej zastępowy zastępu ratowniczego jest odpowiedzialny za organizację pracy w zastępie oraz właściwe wykonanie zadań przekazanych przez kierownika akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie, a w szczególności:

- 1) wyznaczenie swojego zastępcy;
- 2) przeprowadzanie, przed wyjściem z bazy ratowniczej, kontroli aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych przez ratowników górniczych podległego mu zastępu ratowniczego;
- 3) ustalenie miejsca nałożenia masek twarzowych, jeżeli okoliczności nie wymagają ich nałożenia przy wyjściu z bazy ratowniczej;
- 4) wykonanie czynności kontrolnych przewidzianych dla zastępowego po nałożeniu masek twarzowych przez ratowników górniczych podległego mu zastępu ratowniczego;
- 5) pobranie z bazy ratowniczej przez zastęp ratowniczy wyposażenia niezbędnego do wykonania zleconych prac ratowniczych;
- 6) dokonanie, co 15 minut, kontroli zapasu tlenu albo powietrza w aparatach regeneracyjnych albo powietrznych butlowych;
- 7) przeprowadzenie, po przejściu trudnego odcinka drogi, ponownej kontroli szczelności założenia masek twarzowych, zapasu tlenu albo powietrza i stanu aparatów regeneracyjnych albo powietrznych butlowych, a zwłaszcza przewodów oddechowych;
- 8) zagwarantowanie, aby w warunkach słabej widoczności ratownicy górniczy zastępu ratowniczego byli połączeni linką ratowniczą;
- 9) utrzymywanie łączności z bazą ratowniczą oraz dokonywanie pomiarów składu atmosfery, wilgotności i temperatury w miejscu pracy zastępu ratowniczego.

2. W drodze do miejsca wykonywania prac ratowniczych zastępowy prowadzi obserwację oraz czynności kontrolno-pomiarowe określone przez kierownika akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie, a także informuje go o dokonanych spostrzeżeniach i pomiarach.

3. Zastępowy stale czuwa nad pracą swego zastępu ratowniczego w trakcie wykonywania prac ratowniczych.

4. Zastępowy wykonuje prace w ramach zadań zleconych zastępowi ratowniczemu, jeżeli nie spowodują ograniczenia możliwości czuwania nad bezpieczeństwem ratowników górniczych w zastępie.

5. Po przybyciu do bazy ratowniczej zastępowy zgłasza kierownikowi akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie powrót zastępu ratowniczego i sposób wykonania zadania.

§ 98. 1. W podziemnym zakładzie górniczym zastępy ratownicze będące w akcji ubezpiecza co najmniej jeden zastęp ratowniczy przebywający w bazie ratowniczej. Liczbę zastępów ratowniczych ubezpieczających ustala kierownik akcji ratowniczej.

2. W trudnych warunkach mikroklimatu każdy zastęp ratowniczy wykonujący prace jest ubezpieczany w bazie ratowniczej przez dwa zastępy ratownicze zdolne do akcji ratowniczej. W razie ratowania życia ludzkiego drugi zastęp ubezpieczający może znajdować się pod ziemią, w drodze do bazy.

3. Każdy zastęp ratowniczy wykonujący prace w atmosferze niezdalnej do oddychania ubezpiecza co najmniej jeden zastęp ratowniczy.

4. Jeżeli baza ratownicza jest znacznie oddalona od miejsca pracy zastępu ratowniczego, jeden zastęp ratowniczy ubezpieczający może wykonywać swoje obowiązki w bezpośrednim sąsiedztwie tego miejsca, wyznaczonym przez kierownika akcji ratowniczej pod ziemią, utrzymując łączność z bazą ratowniczą.

5. Dopuszcza się niestosowanie przepisów ust. 1, 3 i 4 w przypadku konieczności ratowania ludzi pod warunkiem, że zastęp ratowniczy ubezpieczający znajduje się w drodze do bazy ratowniczej.

6. W zakładzie górniczym wydobywającym kopaliny otworami wiertniczymi sposób ubezpieczenia ratowników wykonujących prace ratownicze ustala kierownik akcji ratowniczej.

§ 99. 1. Kierując zastęp ratowniczy do prac w strefie zagrożenia, informuje się go o rodzaju zagrożenia i warunkach w niej panujących, drodze albo drogach dojścia do strefy zagrożenia i do miejsca pracy w tej strefie oraz o zadaniach, jakie ma wykonać.

2. Kierowanie do prac w strefie zagrożenia odbywa się na podstawie polecenia, wydanego zastępowemu przez kierownika akcji ratowniczej pod ziemią lub w obiekcie.

3. Wyjście zastępu ratowniczego z bazy ratowniczej do strefy zagrożenia może nastąpić tylko po zgłoszeniu kierownikowi tej bazy.

§ 100. 1. W trakcie przeprowadzania rozpoznania zagrożenia w składzie zastępu ratowniczego wysyłanego z bazy ratowniczej do strefy zagrożenia znajduje się ratownik górniczy znający rejon, w którym jest przeprowadzana akcja ratownicza.

2. Zastęp ratowniczy, któremu zlecono zadanie ewakuacji osób zagrożonych, udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym oraz przetransportowania ich do bazy ratowniczej, wyposaża się w sprzęt do udzielania pierwszej pomocy i transportu poszkodowanych, a w przypadku występowania atmosfery niezdanej do oddychania – w sprzęt ochrony układu oddechowego przystosowany do ewakuacji poszkodowanych.

3. Zastęp ratowniczy w drodze do miejsca wykonywania prac ratowniczych w strefie zagrożenia, w trakcie ich wykonywania oraz w drodze powrotnej utrzymuje łączność z bazą ratowniczą w odstępach czasu i w sposób ustalony przez kierownika akcji ratowniczej, natomiast w trakcie przebywania w atmosferze niezdanej do oddychania albo w trudnych warunkach mikroklimatu utrzymuje stałą łączność z bazą. W przypadku braku widoczności oznakowuje drogę powrotną do bazy.

4. Jeżeli łączność z bazą ratowniczą zostanie przerwana, zastęp ratowniczy wycofuje się do bazy ratowniczej. W trakcie wycofywania się podejmuje działania w celu nawiązania łączności za pomocą sygnałów.

5. W podziemnych zakładach górniczych stosuje się następujące sygnały akustyczne lub optyczne poprzedzone nadaniem kilku po sobie następujących sygnałów:

- 1) sygnał bazy do zastępu:
 - a) 2 sygnały – „czy wszystko w porządku”,
 - b) 3 sygnały – „pomoc idzie”,
 - c) 4 sygnały – „wracać”;
- 2) sygnały zastępu do bazy:
 - a) 2 sygnały – „wszystko w porządku”,
 - b) 3 sygnały – „żądamy pomocy”,
 - c) 4 sygnały – „wracamy”;
- 3) sygnały zastępu do odciętej załogi:
 - a) 1 sygnał – „rozkręcić rurociąg”,
 - b) 3 sygnały – „podać liczbę ludzi”,
 - c) 2 + 2 sygnały – „puszczamy powietrze”;
- 4) sygnały odciętej załogi do zastępu:
 - a) 1 sygnał – „rurociąg rozkręcony”,
 - b) 2 sygnały – „rurociągu nie można rozkręcić”,
 - c) 2 + 2 sygnały – „brak nam powietrza”,
 - d) 3 sygnały – „podaję liczbę ludzi” + tyle sygnałów, ilu jest ludzi;

- 5) sygnały nadawane lampą górniczą w trakcie transportu podczas prowadzenia akcji ratowniczych:
 - a) „stój” – zataczanie światłem okręgu,
 - b) „jedź do mnie” – poruszanie światłem w linii poziomej,
 - c) „jedź ode mnie” – poruszanie światłem w linii pionowej;
- 6) sygnały określające kierunek wycofania załogi w przypadku pożaru:
 - a) szereg krótkich sygnałów + 4 długie – „pod prąd powietrza”,
 - b) szereg krótkich sygnałów + 6 długich – „z prądem powietrza”.

§ 101. 1. W trakcie wykonywania prac ratowniczych każdy ratownik górniczy obserwuje miejsca wykonywania tych prac, a w przypadku stwierdzenia zagrożenia ostrzega pozostałych ratowników górniczych i powiadamia zastępowego.

2. Niedopuszczalne jest samowolne oddalanie się ratowników górniczych z miejsca pracy zastępu ratowniczego lub wykonywanie jakichkolwiek prac bez ich uprzedniego uzgodnienia z zastępowym.

3. Zastępowy zastępu ratowniczego jest zobowiązany do samodzielnego działania w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia ratowników lub osób ratowanych przy jednoczesnym braku możliwości przekazania kierownikowi akcji ratowniczej informacji o zaistniałej sytuacji. O zaistniałym fakcie zastępowy zastępu ratowniczego informuje kierownika akcji ratowniczej pod ziemią najszybciej, jak to jest możliwe.

§ 102. 1. Powtórne skierowanie zastępu ratowniczego do wykonywania prac ratowniczych w strefie zagrożenia może nastąpić po wypoczynku, który nie powinien być krótszy niż czas pracy tego zastępu.

2. Zdolność ratowników górniczych do dalszego wykonywania prac ratowniczych określa lekarz.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się w zakładach poszukujących węglowodorów oraz zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi.

4. Jeżeli kierownik akcji ratowniczej nie przewiduje dalszego zatrudnienia zastępu ratowniczego, opuszczenie bazy ratowniczej może nastąpić tylko po uzyskaniu zgody kierownika bazy ratowniczej.

§ 103. 1. Jeżeli w akcji ratowniczej ratownik górniczy zasłabnie, ulegnie wypadkowi lub zgłosi zastępowemu niemożność wykonywania pracy oraz w przypadku niewłaściwego działania aparatu regeneracyjnego lub aparatu powietrznego butlowego, zastęp ratowniczy natychmiast wycofuje się do bazy ratowniczej, o ile nie stwarza to dla tego zastępu zagrożenia, i powiadamia o zdarzeniu kierownika akcji ratowniczej pod ziemią albo w obiekcie.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, kierownik akcji ratowniczej niezwłocznie powiadamia właściwy organ nadzoru górniczego.

§ 104. 1. Zastępowi ratowniczemu nieposiadającemu dokładnego rozpoznania rejonu wykonywania prac ratowniczych przydziela się przewodnika.

2. Przewodnik, o którym mowa w ust. 1, jest dodatkową osobą w zastępie ratowniczym i towarzyszy temu zastępowi.

§ 105. 1. Prace ratownicze prowadzone w atmosferze niezdanej do oddychania wykonują wyłącznie ratownicy górniczy używający aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych.

2. Zastęp ratowniczy wyposaża się w aparaty regeneracyjne lub powietrzne butlowe tego samego typu i o jednakowym czasie ochronnego działania.

3. W zakładzie górniczym:

- 1) wydobywającym kopaliny otworami wiertniczymi,
- 2) prowadzącym podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji,
- 3) prowadzącym podziemne składowanie odpadów metodą otworową,
- 4) prowadzącym podziemne składowanie dwutlenku węgla

– kierownik akcji ratowniczej może ustalić sprzęt ochrony układu oddechowego stosowany w trakcie wykonywania prac ratowniczych inny niż wymieniony w ust. 1.

§ 106. 1. W podziemnym zakładzie górniczym zastęp ratowniczy wyruszający z bazy ratowniczej do miejsca wykonywania prac ratowniczych w atmosferze niezdanej do oddychania wyposaża się, oprócz sprzętu, o którym mowa w § 105, także w:

- 1) butlę zapasową z tlenem o ciśnieniu określonym w instrukcji użycia tej butli oraz urządzenie do podawania tlenu pod maskę lub urządzenie umożliwiające podłączenie do obiegu drugiego aparatu;
- 2) przyrządy do pomiarów gazów, ustalone przez kierownika akcji ratowniczej, w szczególności tlenomierz o pomiarze ciągłym i sygnalizacji zadanego progu zawartości tlenu, w przyrządy do ciągłego pomiaru zawartości CO, CO₂, CH₄ oraz w przyrządy do pomiaru wilgotności i temperatury;
- 3) urządzenie do łączności z bazą ratowniczą, klucz do posiadanego aparatu regeneracyjnego;
- 4) inny dodatkowy sprzęt ustalony przez kierownika akcji ratowniczej.

2. W zakładach górniczych:

- 1) wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi,
- 2) prowadzących podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji,
- 3) prowadzących podziemne składowanie odpadów metodą otworową,
- 4) prowadzących podziemne składowanie dwutlenku węgla

– zastęp ratowniczy wyruszający z bazy ratowniczej do miejsca wykonywania prac ratowniczych w aparatach powietrznych butlowych lub aparatach regeneracyjnych wyposaża się także w odzież ochronną, sprzęt kontrolno-pomiarowy, narzędzia i inne środki potrzebne do wykonania zadania, ustalone przez kierownika akcji ratowniczej.

§ 107. 1. Ratownicy górniczy przed wyjściem z bazy ratowniczej do strefy zagrożenia kontrolują sprawność aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych, zgodnie z instrukcją ich używania.

2. Przed wejściem do strefy zagrożenia, w której występuje atmosfera niezdalna do oddychania, zastępowy poleca użycie aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych i przeprowadza kontrolę ich działania oraz prawidłowego nałożenia masek twarzowych. Kontrolę aparatu zastępowego przeprowadza jego zastępca.

3. W drodze z bazy ratowniczej do miejsca wykonywania prac ratowniczych zastępowy idzie na czele zastępu i przeprowadza pomiary składu atmosfery podręcznymi przyrządami do pomiaru gazów w okresach ustalonych przez kierownika akcji ratowniczej.

4. W trakcie powrotu zastępu ratowniczego do bazy ratowniczej zastęp ten idzie w następującej kolejności: zastępca zastępowego, ratownicy górniczy oraz zastępowy.

5. W przypadku gdy zastępowy i ratownicy górniczy jego zastępu ratowniczego nie znają rejonu zakładu górniczego, w którym są wykonywane prace ratownicze, na czele zastępu idzie przewodnik, o którym mowa w § 104 ust. 1.

§ 108. 1. Zastępowy przestrzega zasady, zgodnie z którą każdy ratownik górniczy posiada zapas tlenu lub powietrza w ilości dwukrotnie większej od tej, jaką zużył w drodze z bazy ratowniczej do miejsca docelowego, powiększony o 1 MPa, w ilości zabezpieczającej powrót do tej bazy.

2. Każde użycie zaworu dodatkowego w aparacie regeneracyjnym albo dodatkowe dodanie powietrza w aparacie powietrznym butlowym ratownik górniczy zgłasza zastępowemu, który kontroluje zapas tlenu lub powietrza w aparacie tego ratownika.

§ 109. 1. Ratownik górniczy zdejmuje maskę twarzową na polecenie zastępowego, gdy zastępowy upewni się, że zastęp ratowniczy znajduje się w atmosferze zdanej do oddychania.

2. Czas pracy ratownika górniczego w aparacie regeneracyjnym jest ograniczony do 2 godzin.

3. Ratownik górniczy może pracować w aparacie regeneracyjnym dłużej niż 2 godziny w przypadku ratowania ludzi lub wykonywania ważnych czynności na polecenie kierownika akcji ratowniczej.

4. Czas pracy ratownika górniczego używającego aparatu powietrznego butlowego jest dostosowany do czasu ochronnego działania tego aparatu, z uwzględnieniem zasady, o której mowa w § 108 ust. 1.

5. Czas przepracowany z użyciem aparatu regeneracyjnego lub powietrznego butlowego w akcjach ratowniczych dokumentuje się, dokonując wpisu w karcie ewidencyjnej każdego z ratowników górniczych.

§ 110. W przypadku używania aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych w wyrobiskach, w bazie ratowniczej przebywa mechanik sprzętu ratowniczego.

§ 111. Wykonywanie czynności kontrolnych w strefie zagrożenia, w której występuje atmosfera niezdalna do oddychania, jest dozwolone wyłącznie przez osoby będące ratownikami górniczymi lub zawodowymi ratownikami górniczymi, udającymi się do tej strefy wraz z zastępem ratowniczym, zgodnie z § 104.

§ 112. W przypadku gdy wypadkowi uległ ratownik górniczy używający aparatu regeneracyjnego lub powietrznego butlowego:

- 1) zastępowy, po wyjściu zastępu ratowniczego ze strefy zagrożenia i po zdjęciu maski twarzowej poszkodowanemu, odczytuje wskazanie manometru, zamyka dopływ tlenu albo powietrza w aparacie poszkodowanego oraz oddaje poszkodowanego pod opiekę lekarską;
- 2) kierownik bazy ratowniczej zabezpiecza i przekazuje do kopalnianej stacji ratownictwa górniczego lub jednostki ratownictwa aparat regeneracyjny lub powietrzny butlowy poszkodowanego, wraz z przyłączoną do niego maską twarzową używaną w trakcie wypadku;
- 3) aparat, wraz z maską twarzową, a w przypadku aparatu regeneracyjnego – również z pochłaniaczem CO₂, do czasu przekazania specjalistycznej jednostce jest zabezpieczony przez kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego lub jednostki ratownictwa w zamkniętym pomieszczeniu.

Rozdział 7

Przepisy przejściowe i przepis końcowy

§ 113. 1. Opracowane na podstawie dotychczasowych przepisów dokumenty dotyczące ratownictwa górniczego, takie jak:

- 1) plan ratownictwa górniczego,
- 2) dziennik:
 - a) kopalnianej stacji ratownictwa górniczego,
 - b) ćwiczeń drużyny ratowniczej zakładu górniczego,
 - c) zastępów specjalistycznych,
- 3) ewidencja:
 - a) członków drużyny ratowniczej,
 - b) osób dozoru ruchu nienależących do drużyny ratowniczej,
- 4) książka kontroli:
 - a) aparatów regeneracyjnych,
 - b) aparatów powietrznych butlowych,
 - c) uciezkowych aparatów regeneracyjnych,
 - d) sprzętu ochrony układu oddechowego przystosowanego do ewakuacji poszkodowanego,
 - e) aparatów nurkowych,
 - f) sprzętu oczyszczającego,
 - g) masek twarzowych do aparatów regeneracyjnych,
 - h) masek twarzowych do aparatów powietrznych butlowych,
 - i) urządzeń i sprzętu ratowniczego, dla których nie prowadzi się odrębnych książek,
- 5) książka:
 - a) ewidencji uciezkowych aparatów regeneracyjnych,

- b) przeglądów uciezkowych aparatów regeneracyjnych,
 - c) pracy przetłaczarki tlenu,
 - d) ewidencji napełniania butli tlenem,
 - e) pracy sprężarki powietrza,
 - f) ewidencji napełniania butli sprężonym powietrzem,
 - g) czynności nurkowych,
 - h) sprężeń w komorze dekompresyjnej,
 - i) prowadzenia akcji ratowniczej,
 - j) prowadzenia prac profilaktycznych,
- 6) karta udziału zastępu w:
- a) akcji ratowniczej,
 - b) pracach profilaktycznych,
- 7) karta ratownika górniczego,
- 8) zobowiązanie kandydata na ratownika górniczego

– zachowują moc, nie dłużej jednak niż przez okres 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

2. Świadectwa odbycia specjalistycznych szkoleń i kursów, wydane na podstawie przepisów dotychczasowych, zachowują moc przez okres w nich oznaczony.

3. Zaświadczenia lekarskie potwierdzające zdolność do wykonywania pracy ratownika górniczego, wydane na podstawie przepisów dotychczasowych, zachowują moc przez okres w nich oznaczony.

§ 114. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.⁴⁾

Minister Energii: *K. Tchórzewski*

⁴⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 12 czerwca 2002 r. w sprawie ratownictwa górniczego (Dz. U. poz. 838, z 2004 r. poz. 1073 oraz z 2007 r. poz. 1476), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zgodnie z art. 224 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2016 r. poz. 1131 i 1991 oraz z 2017 r. poz. 60 i 202).

Załącznik nr 1

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA DOTYCZĄCE SPECJALISTYCZNYCH BADAŃ LEKARSKICH
I SPECJALISTYCZNYCH BADAŃ PSYCHOLOGICZNYCH

1. W ratownictwie górniczym przeprowadza się specjalistyczne badania lekarskie i specjalistyczne badania psychologiczne kandydatów na ratowników górniczych i ratowników górniczych oraz ratowników górniczych zastępów specjalistycznych.
2. Specjalistyczne badania lekarskie obejmują:
 - 1) badanie wstępne;
 - 2) badanie kwalifikacyjne;
 - 3) badanie okresowe;
 - 4) badanie kontrolne.
3. Specjalistyczne badania psychologiczne obejmują:
 - 1) badanie kwalifikacyjne;
 - 2) badanie okresowe;
 - 3) badanie kontrolne.
4. Badanie lekarskie wstępne przeprowadzane jest dla kandydatów do służby w ratownictwie górniczym przez lekarza medycyny pracy sprawującego opiekę nad pracownikiem w zakładzie górniczym.
5. Badanie lekarskie kwalifikacyjne, okresowe i kontrolne przeprowadza lekarz medycyny służby zabezpieczenia ratownictwa górniczego w specjalistycznym ośrodku badań lekarskich ratowników górniczych, z wyłączeniem zakładów górniczych, o których mowa w § 8 i § 9 rozporządzenia.
6. W zakładach górniczych, o których mowa w § 8 i § 9 rozporządzenia, badania lekarskie, o których mowa w pkt 5, wykonuje przedsiębiorstwo podmiotu leczniczego, które zapewni wykonanie wszystkich niezbędnych badań.
7. Badanie psychologiczne kwalifikacyjne, okresowe i kontrolne przeprowadza psycholog w specjalistycznym ośrodku badań lekarskich ratowników górniczych, z wyłączeniem zakładów górniczych, o których mowa w § 8 i § 9 rozporządzenia.

8. W zakładach górniczych, o których mowa w § 8 i § 9 rozporządzenia, badania psychologiczne, o których mowa w pkt 7, wykonuje przedsiębiorstwo podmiotu leczniczego, które zapewni wykonanie wszystkich niezbędnych badań.
9. Badanie lekarskie kwalifikacyjne i badanie psychologiczne kwalifikacyjne przeprowadzane jest dla kandydatów do służby w ratownictwie górniczym.
10. Badania lekarskie okresowe i kontrolne oraz badania psychologiczne okresowe i kontrolne przeprowadzane są dla ratowników górniczych.
11. Badanie lekarskie okresowe dla ratowników górniczych przed ukończeniem 45. roku życia przeprowadzane jest nie rzadziej niż co 12 miesięcy.
12. Badanie lekarskie okresowe dla ratowników górniczych po ukończeniu 45. roku życia przeprowadzane jest nie rzadziej niż co 6 miesięcy.
13. Badanie psychologiczne okresowe dla ratowników górniczych przeprowadzane jest nie rzadziej niż co 24 miesiące.
14. Badanie kwalifikacyjne i okresowe obejmuje:
 - 1) badanie ogólnolekarskie;
 - 2) badania dodatkowe;
 - 3) badanie psychologiczne.
15. Badania dodatkowe obejmują:
 - 1) badania laboratoryjne (morfologia, OB, badanie ogólne moczu);
 - 2) badanie elektrokardiograficzne spoczynkowe;
 - 3) badanie spirometryczne;
 - 4) badanie audiometryczne;
 - 5) badanie wydolności fizycznej;
 - 6) badanie tolerancji gorąca w komorze klimatycznej, z wyłączeniem zakładów górniczych, o których mowa w § 8 i § 9 rozporządzenia;
 - 7) inne według wskazań lekarskich.
16. Badanie lekarskie kontrolne dla ratowników górniczych obejmuje badanie ogólnolekarskie, a w razie wskazań inne badania określone w pkt 15.
17. Badanie psychologiczne kontrolne dla ratowników górniczych obejmuje badania ustalane indywidualnie przez psychologa.
18. Metodologię specjalistycznych badań lekarskich i specjalistycznych badań psychologicznych określa podmiot zawodowo trudniący się ratownictwem górniczym organizujący i przeprowadzający specjalistyczne badania lekarskie i specjalistyczne

badania psychologiczne w specjalistycznym ośrodku badań lekarskich ratowników górniczych.

19. Podmiot zawodowo trudniący się ratownictwem górniczym organizujący i przeprowadzający specjalistyczne badania lekarskie i specjalistyczne badania psychologiczne w specjalistycznym ośrodku badań lekarskich ratowników górniczych jest zobowiązany do aktualizacji metodologii, o której mowa w pkt 18, zgodnie z aktualnym stanem wiedzy medycznej, nie rzadziej niż co 3 lata.

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA DOTYCZĄCE DOKUMENTACJI W ZAKRESIE RATOWNICTWA GÓRNICZEGO

1. Dziennik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego.
 - 1.1. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzony jest dziennik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego, oraz okres, którego dotyczy dziennik.
 - 1.2. Do zapewnienia prowadzenia na bieżąco dziennika obowiązany jest kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego lub jego zastępca.
 - 1.3. Na stronie 2 i dalszych stronach parzystych dziennika umieścić należy:
 - 1) datę oraz rejon lub miejsce wykonywania pracy, prowadzenia akcji ratowniczej, prac profilaktycznych lub ćwiczeń ratowniczych;
 - 2) zadania do wykonania;
 - 3) podpis kierownika działu wentylacji lub innej osoby upoważnionej.
 - 1.4. Na stronie 3 i dalszych stronach nieparzystych dziennika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego umieścić należy:
 - 1) datę, zmianę, numer zastępu, typ i numer aparatu ewakuacyjnego;
 - 2) imię, nazwisko i funkcję członka zastępu ratowniczego;
 - 3) ważniejsze wydarzenia z zakresu ratownictwa;
 - 4) rodzaj i numer aparatu oddechowego oraz maski;
 - 5) nazwisko ratownika dyżurnego, numer jego telefonu, godzinę zgłoszenia, godziny kontroli łączności przez mechanika, godzinę odmeldowania zastępu dyżurującego;
 - 6) podpis kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego lub innej osoby uprawnionej i kontrolującej.
2. Dziennik ćwiczeń drużyny ratowniczej zakładu górniczego.
 - 2.1. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzony jest dziennik ćwiczeń członków drużyny ratowniczej, oraz okres, którego dotyczy dziennik.
 - 2.2. Na stronie 2 i dalszych stronach umieścić należy:
 - 1) datę przeprowadzenia ćwiczeń;

- 2) rodzaj ćwiczeń;
 - 3) temat ćwiczeń;
 - 4) podpis kierownika kopalnianej stacji ratownictwa prowadzącego ćwiczenia;
 - 5) imię, nazwisko i funkcję członka drużyny ratowniczej;
 - 6) rodzaj i numer aparatu oddechowego oraz maski;
 - 7) ocenę ratownika oraz inne uwagi;
 - 8) podpis kierownika kopalnianej stacji ratownictwa lub innej osoby uprawnionej i kontrolującej.
3. Dziennik zastępów specjalistycznych.
- 3.1. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzony jest dziennik zastępów specjalistycznych, oraz okres, którego dotyczy dziennik.
- 3.2. W dzienniku zastępów specjalistycznych umieścić należy:
- 1) datę ćwiczenia lub prac podwodnych;
 - 2) imię i nazwisko ratownika oraz jego funkcję w zastępie;
 - 3) liczbę godzin akcji ogółem i w aparacie nurkowym;
 - 4) zadania wykonane podczas: ćwiczeń, prac podwodnych lub akcji ratowniczej;
 - 5) szczegółowy opis i chronometraż wykonanych czynności, szkice, plany akcji, rodzaje sprzętu pływającego;
 - 6) uwagi o wykonaniu zadania;
 - 7) podpis prowadzącego ćwiczenia lub kierownika akcji ratowniczej.
4. Ewidencja członków drużyny ratowniczej.
- 4.1. Ewidencję członków drużyny ratowniczej zakłada się oddzielnie na każdy rok kalendarzowy.
- 4.2. Ewidencja członków drużyny ratowniczej jest przechowywana przez okres jak dla dokumentacji zatrudnienia.
- 4.3. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzona jest ewidencja członków drużyny ratowniczej, oraz okres, którego dotyczy ewidencja.
- 4.4. Ewidencja członków drużyny ratowniczej składa się z:
- 1) ewidencji obsady kopalnianej stacji ratownictwa górniczego;
 - 2) ewidencji ćwiczeń odbytych przez ratowników;
 - 3) ewidencji seminariów odbytych przez zastępowych;
 - 4) karty ewidencyjnej ratownika.

- 4.5. W ewidencji obsady kopalnianej stacji ratownictwa górniczego umieścić należy informacje dotyczące:
- 1) kierowników kopalnianej stacji ratownictwa górniczego;
 - 2) mechaników sprzętu ratowniczego.
- 4.5.1. W przypadku kierowników kopalnianej stacji ratownictwa górniczego umieścić należy:
- 1) imię i nazwisko;
 - 2) datę wstąpienia do ratownictwa górniczego;
 - 3) dane dotyczące stwierdzenia kwalifikacji;
 - 4) datę ostatniego kursu.
- 4.5.2. W przypadku mechaników sprzętu ratowniczego umieścić należy imię i nazwisko oraz datę ostatniego kursu, a w przypadku mechaników rezerwowych także daty dyżurów w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego w I, II, III i IV kwartale roku.
- 4.6. W ewidencji ćwiczeń odbytych przez ratowników umieścić należy:
- 1) numer karty ewidencyjnej;
 - 2) imię i nazwisko;
 - 3) liczbę ćwiczeń odbytych w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego, w zakładzie górniczym pod ziemią, w jednostce ratownictwa;
 - 4) uwagi.
- 4.7. W ewidencji seminariów odbytych przez zastępowych umieścić należy:
- 1) numer karty ewidencyjnej;
 - 2) imię i nazwisko;
 - 3) daty odbytych seminariów;
 - 4) uwagi.
- 4.8. W karcie ewidencyjnej ratownika umieścić należy:
- 1) imię i nazwisko;
 - 2) datę urodzenia;
 - 3) adres zamieszkania;
 - 4) numer telefonu;
 - 5) numer znaczka;
 - 6) oddział, w którym zatrudniony jest ratownik;
 - 7) funkcję w zakładzie górniczym;

- 8) datę przystąpienia do drużyny ratowniczej;
 - 9) funkcję w drużynie ratowniczej;
 - 10) datę ukończenia ostatniego kursu;
 - 11) daty i wyniki badań lekarskich;
 - 12) daty udziału w ćwiczeniach;
 - 13) okresy uczestnictwa w pogotowiu w jednostce ratownictwa;
 - 14) okresy i miejsca udziału w akcjach ratowniczych;
 - 15) liczbę godzin w akcji ratowniczej ogółem oraz w aparacie;
 - 16) oceny ratownika;
 - 17) uwagi.
- 4.9. W karcie ewidencyjnej ratownika umieścić należy podpis kierownika kopalnianej stacji ratownictwa lub innej osoby uprawnionej i kontrolującej.
5. Ewidencja osób dozoru ruchu nienależących do drużyny ratowniczej.
- 5.1. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzona jest ewidencja osób dozoru ruchu nienależących do drużyny ratowniczej, oraz okres, którego dotyczy ta ewidencja.
- 5.2. W ewidencji osób dozoru ruchu zakładu górniczego nienależących do drużyny ratowniczej umieścić należy:
- 1) imiona i nazwiska;
 - 2) daty urodzenia;
 - 3) funkcje w zakładzie górniczym;
 - 4) daty odbycia kursu z zakresu ratownictwa górniczego;
 - 5) numer zaświadczenia o odbyciu szkolenia dla osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego, niewchodzących w skład drużyny ratowniczej, o którym mowa w § 55 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia.
6. Książka kontroli:
- 1) aparatów regeneracyjnych;
 - 2) aparatów powietrznych butlowych;
 - 3) ucieczkowych aparatów regeneracyjnych;
 - 4) sprzętu ochrony układu oddechowego przystosowanego do ewakuacji uszkodzonego;
 - 5) aparatów nurkowych;
 - 6) sprzętu oczyszczającego ucieczkowego;

- 7) masek twarzowych do aparatów regeneracyjnych;
 - 8) masek twarzowych do aparatów powietrznych butlowych.
- 6.1. W książce kontroli umieścić należy:
 - 1) nazwę zakładu górniczego;
 - 2) okres prowadzenia książki;
 - 3) wzory podpisów osób przeprowadzających kontrole;
 - 4) ponumerowane kolejno karty kontroli aparatu, sprzętu lub maski.
 - 6.2. Elementem książki kontroli jest karta kontroli. Karta kontroli przeznaczona jest dla jednego aparatu, sprzętu lub maski.
 - 6.3. W karcie kontroli aparatów i sprzętu, o których mowa w pkt 6 ppkt 1–6, należy umieścić:
 - 1) nazwę, typ i numer identyfikacyjny aparatu i sprzętu (numer zakładowy lub fabryczny);
 - 2) datę kontroli;
 - 3) rodzaj czynności kontrolnych;
 - 4) wynik czynności kontrolnych wykonanych zgodnie z instrukcją kontroli aparatu i sprzętu;
 - 5) uwagi dotyczące wyników kontroli aparatu, dokonanych napraw, wymiany części itp.;
 - 6) stwierdzenie „aparat sprawny”, „sprzęt sprawny” lub „aparat niesprawny”, „sprzęt niesprawny”;
 - 7) podpis mechanika sprzętu ratowniczego.
 - 6.4. W karcie kontroli masek, o których mowa w pkt 6 ppkt 7 i 8, należy umieścić:
 - 1) typ, numer identyfikacyjny (numer zakładowy lub fabryczny);
 - 2) datę wprowadzenia do ruchu;
 - 3) datę kontroli;
 - 4) rodzaj czynności kontrolnych;
 - 5) wykonane czynności (przeгляд, konserwacja, naprawa, wymiana części);
 - 6) wynik kontroli maski wykonanej zgodnie z instrukcją kontroli (stan maski i szczelność);
 - 7) podpis mechanika sprzętu ratowniczego.
7. Książka kontroli urządzeń i sprzętu ratowniczego, dla których nie prowadzi się odrębnych książek.

- 7.1. Rodzaje urządzeń i sprzętu ratowniczego, dla których należy prowadzić książki kontroli, ustala kierownik ruchu zakładu górniczego. W przypadku zakładów górniczych, o których mowa w § 8 i § 9 rozporządzenia, rodzaje urządzeń i sprzętu ratowniczego, dla których należy prowadzić książki kontroli, ustala kierownik ruchu zakładu górniczego w uzgodnieniu z podmiotem zawodowo trudniącym się ratownictwem górniczym.
- 7.2. W książce kontroli urządzeń i sprzętu ratowniczego, dla których nie prowadzi się odrębnych książek, umieścić należy:
 - 1) nazwę zakładu górniczego;
 - 2) okres prowadzenia książki;
 - 3) wzory podpisów osób uprawnionych do przeprowadzania kontroli;
 - 4) ponumerowane kolejno karty kontroli aparatu, sprzętu lub maski.
- 7.3. Elementem książki kontroli urządzeń i sprzętu ratowniczego, dla których nie prowadzi się odrębnych książek, jest karta kontroli. Karta kontroli jest przeznaczona dla jednego urządzenia lub sprzętu.
- 7.4. W karcie kontroli urządzeń i sprzętu ratowniczego, dla których nie prowadzi się odrębnych książek, należy umieścić:
 - 1) nazwę i typ urządzenia lub sprzętu, numer identyfikacyjny urządzenia lub sprzętu ratowniczego, dla których nie prowadzi się odrębnych książek (numer zakładowy lub numer fabryczny), datę wprowadzenia do ruchu, datę wycofania;
 - 2) datę kontroli;
 - 3) rodzaj czynności kontrolnych;
 - 4) stan urządzenia lub sprzętu, wykonane czynności (przeгляд, konserwacja, naprawa, wymiana części);
 - 5) wynik kontroli wykonanej zgodnie z instrukcją kontroli;
 - 6) podpis mechanika sprzętu ratowniczego.
8. Książka ewidencji ucieczkowych aparatów regeneracyjnych.
 - 8.1. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzona jest książka ewidencji ucieczkowych aparatów regeneracyjnych, oraz okres, którego dotyczy ewidencja.

- 8.2. W ewidencji ucieczkowych aparatów regeneracyjnych umieścić należy dane dotyczące aparatów wprowadzonych do eksploatacji oraz aparatów wycofanych z eksploatacji.
- 8.3. W ewidencji aparatów wprowadzonych do eksploatacji umieścić należy:
 - 1) numer fabryczny;
 - 2) zakładowy numer ewidencyjny;
 - 3) datę produkcji;
 - 4) datę wprowadzenia do eksploatacji;
 - 5) uwagi;
 - 6) podpis osoby uprawnionej.
- 8.4. W ewidencji aparatów wycofanych z eksploatacji umieścić należy:
 - 1) informację dotyczącą przyczyny wycofania;
 - 2) datę wycofania;
 - 3) uwagi;
 - 4) podpis osoby uprawnionej.
9. Książka przeglądów ucieczkowych aparatów regeneracyjnych.
 - 9.1. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzona jest książka przeglądów ucieczkowych aparatów regeneracyjnych, oraz okres, którego dotyczy książka.
 - 9.2. Książka przeglądów ucieczkowych aparatów regeneracyjnych dotyczy aparatów zwracanych do punktu wydawczego przez użytkowników po wyjeździe z dołu.
 - 9.3. W książce przeglądów ucieczkowych aparatów regeneracyjnych umieścić należy:
 - 1) daty przeglądów;
 - 2) numer zmiany, na której został przeprowadzony przegląd;
 - 3) ilość i stan techniczny aparatów;
 - 4) numery fabryczne aparatów wycofanych oraz przyczyny ich wycofania;
 - 5) nazwisko i podpis osoby uprawnionej.
10. Książka pracy przetłaczarki tlenu.
 - 10.1. W książce pracy przetłaczarki tlenu umieścić należy informacje wynikające z instrukcji obsługi lub użytkownika oraz instrukcji przeprowadzania kontroli przedstawionej przez producenta urządzenia.
 - 10.2. W kopalnianej stacji ratownictwa górniczego należy przechowywać atesty każdej dostawy tlenu przeznaczonego do użycia w aparatach regeneracyjnych

i ucieczkowych aparatach regeneracyjnych. W karcie atestu tlenu należy ująć numery butli, w których dostarczono tlen.

11. Książka ewidencji napełniania butli tlenem.

11.1. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzona jest książka ewidencji napełniania butli tlenem, oraz okres, którego dotyczy ewidencja.

11.2. W książce ewidencji napełniania butli tlenem umieścić należy:

- 1) daty napełniania;
- 2) numer butli i numeru atestu butli;
- 3) numer butli napełnianej;
- 4) wysokość ciśnienia w butli po napełnieniu;
- 5) podpis osoby uprawnionej.

12. Książka pracy sprężarki powietrza.

12.1. W książce pracy sprężarki powietrza umieścić należy informacje wynikające z instrukcji obsługi lub użytkownika oraz instrukcji przeprowadzania kontroli przedstawionej przez producenta urządzenia.

13. Książka ewidencji napełniania butli sprężonym powietrzem.

13.1. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzona jest książka ewidencji napełniania butli sprężonym powietrzem, oraz okres, którego dotyczy ewidencja.

13.2. W książce ewidencji napełniania butli sprężonym powietrzem umieścić należy:

- 1) daty napełniania;
- 2) numer butli napełnianej;
- 3) wysokość ciśnienia w butli po napełnieniu;
- 4) podpis osoby uprawnionej.

14. Książka czynności nurkowych.

14.1. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzona jest książka czynności nurkowych, oraz okres, którego dotyczy książka.

14.2. W książce czynności nurkowych umieścić należy:

- 1) daty i miejsca nurkowania;
- 2) imiona i nazwiska nurków;
- 3) stan akwenu;
- 4) głębokość;

- 5) temperaturę wody;
 - 6) prędkość prądu wody;
 - 7) rodzaj dna;
 - 8) godziny i minuty rozpoczęcia i zakończenia zanurzenia;
 - 9) godziny i minuty rozpoczęcia i zakończenia wynurzenia;
 - 10) dane dotyczące stacji dekompresji (czas przebywania na głębokości 12 m, 9 m, 6 m i 3 m);
 - 11) czas pobytu nurka pod wodą, w tym na dnie;
 - 12) dane dotyczące sprzętu nurkowego (rodzaj skafandra, typ aparatu);
 - 13) sposób asekuracji;
 - 14) zadanie nurkowe, informacje o dodatkowym wyposażeniu w narzędzia pomocnicze;
 - 15) uwagi o warunkach nurkowych;
 - 16) podpis osoby odpowiedzialnej za nurkowanie.
15. Książka sprężeń w komorze dekompresyjnej.
- 15.1. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzona jest książka sprężeń w komorze dekompresyjnej, oraz okres, którego dotyczy książka.
- 15.2. W książce sprężeń w komorze dekompresyjnej umieścić należy:
- 1) daty przeprowadzenia sprężania;
 - 2) imiona i nazwiska osób poddanych dekompresji;
 - 3) godziny i minuty rozpoczęcia i zakończenia sprężania;
 - 4) wielkości ciśnienia sprężania;
 - 5) czas przebywania na głębokości;
 - 6) godziny i minuty rozpoczęcia i zakończenia rozprężania;
 - 7) stopnie dekompresji (czas przebywania na głębokości 12 m, 9 m, 6 m i 3 m);
 - 8) łączny czas pobytu w komorze;
 - 9) podpis osoby uprawnionej.
16. Książka prowadzenia akcji ratowniczej.
- 16.1. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzona jest książka prowadzenia akcji ratowniczej, oraz datę założenia książki.
- 16.2. W książce prowadzenia akcji ratowniczej umieścić należy:
- 1) datę i godzinę zgłoszenia zdarzenia;

- 2) dane dotyczące miejsca zdarzenia (pokład, poziom, oddział, wyrobisko);
 - 3) ocenę stanu zagrożenia;
 - 4) stan zagrożenia załogi (w tym liczbę osób zagrożonych i wycofanych);
 - 5) godzinę zawiadomienia osób kierownictwa i dozoru zakładu górniczego, kopalnianej stacji ratownictwa górniczego, jednostki ratownictwa górniczego oraz okręgowego urzędu górniczego (według kolejności ustalonej w planie ratownictwa);
 - 6) imiona i nazwiska osób, które objęły kierownictwo akcji ratowniczej: kierownika akcji ratowniczej, kierownika akcji ratowniczej pod ziemią, kierownika bazy ratowniczej;
 - 7) zakres zatrzymania ruchu (rejon zakładu górniczego, oddział lub poszczególne wyrobiska);
 - 8) zakres i sposób wycofania załogi;
 - 9) wyznaczenia strefy zagrożenia;
 - 10) sposób zabezpieczenia dojścia do strefy zagrożenia;
 - 11) lokalizację bazy ratowniczej;
 - 12) ustalenie miejsc, z których prowadzona będzie kontrola stanu zagrożenia, a w szczególności kontrola parametrów fizykochemicznych powietrza i gazów pożarowych, a także warunków mikroklimatu.
- 16.3. W książce prowadzenia akcji ratowniczej umieścić należy operacyjny plan akcji ratowniczej z wyszczególnieniem prac przewidywanych do wykonania oraz schemat dyżurów kierownictwa akcji na poszczególnych zmianach (kierownika akcji ratowniczej, kierownika akcji ratowniczej pod ziemią, kierownika bazy ratowniczej, sekretarza technicznego akcji ratowniczej).
- 16.4. Przebieg akcji ratowniczej jest dokumentowany poprzez wpisanie wydanych poleceń i otrzymanych meldunków – z podaniem daty i godziny.
17. Karta udziału zastępu w akcji ratowniczej.
- 17.1. Kartę udziału zastępu w akcji ratowniczej sporządza się w co najmniej 2 egzemplarzach.
 - 17.2. Karta udziału zastępu w akcji ratowniczej podzielona jest na 9 części.
 - 17.3. W części I umieścić należy nazwę zakładu górniczego, w którym prowadzona jest akcja ratownicza, nazwę zakładu górniczego, z którego pochodzi zastęp ratowniczy biorący udział w akcji ratowniczej, oraz datę udziału w akcji.

- 17.4. W części II umieścić należy godzinę rozpoczęcia i zakończenia pracy w akcji ratowniczej, liczbę godzin udziału w akcji ratowniczej oraz liczbę godzin pracy w aparacie.
- 17.5. W części III umieścić należy imiona i nazwiska: kierownika akcji ratowniczej, kierownika akcji pod ziemią, kierownika bazy ratowniczej.
- 17.6. W części IV umieścić należy informacje dotyczące ogólnych warunków akcji ratowniczej: zadymienie, temperatura, wilgotność i inne.
- 17.7. W części V umieścić należy typ aparatu regeneracyjnego albo powietrznego butlowego używanego przez zastęp ratowniczy.
- 17.8. W części VI umieścić należy w układzie tabelarycznym dane dotyczące członków zastępu ratowniczego: numer znaczka, imię i nazwisko, funkcję w zastępie, numer aparatu i maski, zapas tlenu w aparacie przy wychodzeniu z bazy ratowniczej oraz po powrocie do bazy ratowniczej oraz uwagi.
- 17.9. W przypadku wypadku ratownika kierownik bazy ratowniczej wpisuje odpowiednią informację w części VI w kolumnie zawierającej uwagi.
- 17.10. W części VII umieścić należy zadanie do wykonania przez zastęp ratowniczy.
- 17.11. W części VIII kierownik akcji ratowniczej pod ziemią po konsultacji z kierownikiem bazy ratowniczej potwierdza podpisem wykonanie zadania przez zastęp ratowniczy.
- 17.12. W części IX umieścić należy podpis kierownika akcji ratowniczej.
- 17.13. Kartę udziału zastępu w akcji ratowniczej sporządza kierownik drużyny ratowniczej lub mechanik sprzętu ratowniczego zakładu górniczego formującego zastęp, wypełniając odpowiednie pozycje w części I, V i VI.
- 17.14. Dwa egzemplarze karty wypełnionej w sposób podany w pkt 17.13 zastępowy zabiera do bazy ratowniczej. Kierownik bazy ratowniczej wypełnia części II, III, IV, VI i VII karty.
- 17.15. Po powrocie zastępu z akcji do bazy kierownik bazy wpisuje w części VI zapas tlenu w aparacie każdego ratownika.
- 17.16. Zastępowy po wyjechaniu na powierzchnię przekazuje niezwłocznie kartę udziału zastępu w akcji ratowniczej swojego zastępu do zatwierdzenia kierownikowi akcji ratowniczej.

- 17.17. Kartę udziału zastępu w akcji ratowniczej sporządza się również, gdy zastęp bierze udział w akcji ratowniczej bez użycia aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych.
18. Książka prowadzenia prac profilaktycznych.
- 18.1. Na stronie 1 umieścić należy nazwę zakładu górniczego, dla którego prowadzona jest książka prowadzenia prac profilaktycznych, oraz datę założenia książki.
- 18.2. W książce prowadzenia prac profilaktycznych umieścić należy:
- 1) informacje dotyczące dokumentacji, w oparciu o którą prowadzone są prace profilaktyczne;
 - 2) datę rozpoczęcia prac profilaktycznych oraz numer zmiany, na której zostały one rozpoczęte;
 - 3) wskazanie miejsca prowadzenia prac profilaktycznych (pokład, poziom, oddział, wyrobisko);
 - 4) datę zakończenia prac profilaktycznych oraz numer zmiany, na której zostały one zakończone;
 - 5) dane dotyczące przebiegu prac profilaktycznych (wydane polecenia – z podaniem daty i godziny, otrzymane meldunki – z podaniem daty i godziny).
19. Karta udziału zastępu w pracach profilaktycznych.
- 19.1. W karcie udziału zastępu w pracach profilaktycznych umieścić należy:
- 1) nazwę zakładu górniczego prowadzącego prace profilaktyczne;
 - 2) datę udziału w pracach profilaktycznych;
 - 3) imię i nazwisko kierownika prac profilaktycznych;
 - 4) imię i nazwisko osoby nadzorującej prace profilaktyczne;
 - 5) imiona i nazwiska osób uczestniczących w pracach profilaktycznych;
 - 6) godzinę rozpoczęcia i zakończenia prac profilaktycznych;
 - 7) zadania do wykonania;
 - 8) całkowitą liczbę godzin udziału w pracach profilaktycznych;
 - 9) uwagi;
 - 10) podpis kierownika prac profilaktycznych.
20. Karta ratownika górniczego.
- 20.1. Kartę ratownika górniczego prowadzi się odrębnie dla każdego ratownika górniczego.

20.2. W karcie ratownika górniczego umieścić należy: imię i nazwisko ratownika górniczego, datę i miejsce urodzenia oraz imię ojca.

20.3. W karcie ratownika górniczego umieścić należy informacje dotyczące:

- 1) roku, którego dotyczy wpis;
- 2) nazwy zakładu górniczego;
- 3) funkcji w zakładzie górniczym i w drużynie ratowniczej;
- 4) odbytych kursów ratowniczych z podaniem daty rozpoczęcia i zakończenia kursu, rodzaju kursu i miejsca, w którym się odbył;
- 5) badań lekarskich, z podaniem daty badania i jego wyników;
- 6) liczby godzin: ćwiczeń, w pogotowiu ratowniczym, w akcjach ratowniczych, pracy w aparacie;
- 7) wypadków w aparacie;
- 8) wyróżnień;
- 9) uwag.

21. Zobowiązanie kandydata na ratownika górniczego.

21.1. Na stronie 1 zobowiązania kandydata na ratownika górniczego umieścić należy:

- 1) sentencję zobowiązania w brzmieniu: „Ja (imię i nazwisko), urodzony dnia (data urodzenia) w (miejsce urodzenia), zamieszkały w (miejsce zamieszkania), zobowiązuję się pełnić sumiennie funkcję ratownika górniczego i z obowiązków przyjętych na siebie wywiązywać się należycie, tak jak przystało na wzorowego, zdyscyplinowanego ratownika górniczego. O obowiązkach i zadaniach ratownika górniczego zostałem pouczony, co stwierdzam własnoręcznym podpisem.”;
- 2) podpis kandydata na ratownika górniczego.

21.2. Na stronie 2 zobowiązania kandydata na ratownika górniczego umieścić należy:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) datę i miejsce urodzenia;
- 3) okres zatrudnienia w zakładzie górniczym;
- 4) wykonywany zawód;
- 5) wykształcenie;
- 6) oraz krótką charakterystykę kandydata i potwierdzoną podpisem przełożonego opinię o kandydacie.

SZCZEGÓŁOWY SPOSÓB PROWADZENIA AKCJI RATOWNICZYCH W ZAKŁADACH GÓRNICZYCH

1. Akcja ratownicza w przypadku pożarów podziemnych w polach niemietanowych.

- 1.1. Za akcję ratowniczą przeciwpożarową, zwaną dalej „akcją przeciwpożarową”, uznaje się wszelkie prace prowadzone w celu:
 - 1) ratowania ludzi zagrożonych w wyniku pożaru podziemnego;
 - 2) ograniczenia rozwoju pożaru;
 - 3) zlikwidowania pożaru;
 - 4) otamowania wyrobisk, w których rejonie powstał pożar;
 - 5) zacieśnienia lub likwidacji pola pożarowego;
 - 6) usuwania skutków pożaru powstałego w wyniku wybuchu: metanu, pyłu węglowego lub gazów pożarowych.
- 1.2. Kierownik akcji ratowniczej po zlokalizowaniu miejsca pożaru określa w szczególności: strefę zagrożenia pożarowego, liczbę zagrożonych osób oraz podejmuje działania zmierzające do ich wycofania ze strefy, uwzględniając zaistniałą sytuację wentylacyjną i zagrożenie pożarowe.
- 1.3. Prace ratownicze, prowadzone w celu ratowania załogi oraz likwidacji pożaru, powinny być wykonywane na podstawie planu akcji przeciwpożarowej, wpisanego do książki prowadzenia akcji ratowniczej; książka ta powinna znajdować się u kierownika akcji.
 - 1.3.1. Plan akcji przeciwpożarowej zawiera:
 - 1) ustalenie granic strefy zagrożenia pożarowego i sposobu wycofania z niej osób;
 - 2) zakres robót, jaki należy wykonać w celu likwidacji zagrożenia pożarowego;
 - 3) ustalenia dotyczące środków technicznych niezbędnych do prowadzenia akcji przeciwpożarowej oraz sposób jej organizacji;
 - 4) liczbę osób zaangażowanych w kierowanie akcją przeciwpożarową i liczbę zastępów ratowniczych do wykonania zaplanowanych robót;
 - 5) sposób kontroli zaplanowanych zadań;
 - 6) przypuszczalny czas realizacji zadań.
 - 1.3.2. Plan akcji przeciwpożarowej powinien być na bieżąco korygowany i uwzględniać zmiany mogące powstać podczas jej trwania.

- 1.4. W celu bieżącego rozpoznania stanu pożaru oraz występujących w strefie zagrożenia zmian w składzie gazów oraz ich parametrów stanu, a także oceny zagrożenia wybuchowego kierownik akcji ratowniczej powinien niezwłocznie zorganizować pomiar parametrów fizykochemicznych powietrza i gazów pożarowych (skład chemiczny, temperatura, wilgotność, prędkość, ilość). Dla zwiększenia kontroli stanu zagrożenia pożarowego, a zwłaszcza dla oceny temperatury i masy zagrzanego węgla należy pobierać próby powietrza do precyzyjnych analiz chromatograficznych.
- 1.5. Do pomiarów składu chemicznego powietrza i gazów pożarowych powinny być przede wszystkim stosowane urządzenia do zdalnego pobierania prób, z wykorzystaniem stanowiska pomiarowego wyposażonego w szczególności w:
 - 1) zestaw chromatograficzny umożliwiający szybkie wykonanie analizy chemicznej powietrza i gazów pożarowych;
 - 2) urządzenie do zdalnego pobierania prób gazowych, wraz z oprzyrządowaniem, zapewniające pobieranie prób gazowych z odległości co najmniej 1000 m;
 - 3) urządzenie do zdalnego pomiaru temperatury, zapewniające pomiar na odległość co najmniej 1000 m;
 - 4) anemometr;
 - 5) przyrząd do pomiaru wilgotności względnej powietrza;
 - 6) przyrządy do ciągłego pomiaru zawartości O₂, CO, CO₂ i CH₄.
- 1.6. Pomiar składu chemicznego powietrza i gazów pożarowych prowadzi się także przy użyciu:
 - 1) prób pipetowych;
 - 2) rurek wskaźnikowych;
 - 3) przenośnych analizatorów gazów;
 - 4) aparatury kontrolno-pomiarowej.
- 1.7. Pomiar temperatury powietrza i gazów pożarowych oraz górotworu prowadzi się przy użyciu:
 - 1) odpowiednich urządzeń zainstalowanych w miejscach określonych przez kierownika akcji, zapewniających pomiary zdalne;
 - 2) przyrządów przenośnych, w szczególności termometrów, pirometrów, kamer termowizyjnych, analizatorów gazowych, w miejscach prowadzenia prac przez zastępy ratownicze.

- 1.8. Kierownik akcji ratowniczej wyznacza miejsca wykonania pomiarów, o których mowa w pkt 1.4, oraz ich zakres umożliwiający pełną ocenę zmian przebiegu pożaru. Wyniki pomiarów dokumentuje się.
- 1.9. Pomiary, o których mowa w pkt 1.5, w zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny wykonuje pogotowie pomiarowe utrzymywane przez właściwą jednostkę ratownictwa górniczego.
- 1.10. Strefę zagrożenia pożarowego zabezpiecza się przed dostępem osób niebiorących udziału w akcji ratowniczej w sposób trwały lub posterunkami na dojściach do strefy zagrożenia. Lokalizacja posterunków powinna uwzględniać warunki lokalizacji bazy ratowniczej, o których mowa w § 85 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia.
- 1.11. Podczas akcji przeciwpożarowej sieć wentylacyjna zakładu górniczego powinna być zabezpieczona przed przypadkowym otwarciem lub zamknięciem tam i śluz wentylacyjnych, mających wpływ na zmiany potencjałów aerodynamicznych w sąsiedztwie strefy zagrożenia, oraz przed przypadkowymi zmianami parametrów wentylatorów głównych.
- 1.12. W razie występowania wysokiej temperatury dymów i gazów pożarowych ustala się miejsca zagrożone powstaniem wtórnych ognisk pożarowych oraz sposób przeciwdziałania temu zagrożeniu.
- 1.13. Podczas akcji przeciwpożarowej podejmowane są działania zmierzające do aktywnego ugaszenia ognia, z zachowaniem warunków bezpieczeństwa ratowników. Kierownik akcji ratowniczej po aktywnym ugaszeniu pożaru powinien ustalić sposób i częstotliwość kontroli miejsca pożaru.
- 1.14. Jeżeli aktywna likwidacja pożaru nie jest możliwa, przystępuje się do izolacji rejonu pożaru od czynnych wyrobisk zakładu górniczego tamami o konstrukcji przeciwwybuchowej.
- 1.15. Podczas akcji przeciwpożarowej podejmowane są działania zmierzające do wyrównywania potencjału aerodynamicznego wokół pola pożarowego.
- 1.16. Tamy, o których mowa w pkt 1.14, w rejonach zagrożonych tapaniami powinny być budowane w miejscach, gdzie prawdopodobieństwo ich uszkodzenia jest najmniejsze.
- 1.17. Wszystkie prace ratownicze w strefie zagrożenia pożarowego wykonują zastępy ratownicze. W strefie zagrożenia przebywać może tylko taka liczba zastępów, jaka

jest niezbędna do sprawnego wykonania zadania. Wszyscy ratownicy zatrudnieni w strefie zagrożenia pożarowego powinni być ubrani w odzież lekką, przewiewną, odporną na chwilowe działanie płomienia i posiadać środki ochrony indywidualnej.

2. Akcja ratownicza w przypadku pożarów podziemnych w polach metanowych.
 - 2.1. Podczas prowadzenia akcji ratowniczej przeciwpożarowej w polu metanowym stosuje się zasady określone dla akcji ratowniczej w polu niemetanowym, a także wymagania, których celem jest niedopuszczenie do wybuchu metanu i gazów pożarowych. Podczas wyznaczania strefy zagrożenia pożarowego powinno się uwzględniać możliwość i zasięg skutków ewentualnego wybuchu, poszerzając odpowiednio tę strefę. Ocenę stanu zagrożenia wybuchowego powinno się przeprowadzać metodą opracowaną przez właściwą jednostkę ratownictwa.
 - 2.2. Podejmując decyzję o ograniczeniu ilości powietrza dopływającego do miejsca pożaru, uwzględnia się możliwość:
 - 1) wzrostu koncentracji metanu w prądzie wlotowym;
 - 2) zwiększenia ilości wydzielającego się metanu do prądów powietrza w strefie zagrożenia pożarowego;
 - 3) dodatkowego wydzielania się metanu ze zrobów lub wyrobisk zbędnych;
 - 4) zaburzenia funkcjonowania systemu odmetanowania.
 - 2.3. W celu przeciwdziałania powstaniu zagrożenia wybuchowego w rejonie pożaru uwzględnia się możliwość:
 - 1) rozrzedzenia mieszanin gazowych przez zwiększenie ilości przepływającego powietrza;
 - 2) ograniczenia przepływu powietrza przez ognisko pożaru;
 - 3) ograniczenia zawartości tlenu w gazach pożarowych przez zastosowanie inertyzacji atmosfery wszelkimi dostępnymi środkami.
 - 2.4. W przypadku utworzenia się wybuchowych nagromadzeń metanu lub gazów pożarowych w rejonie pożaru, powinny być niezwłocznie wycofane ze strefy zagrożenia pożarowego wszystkie osoby zatrudnione w akcji przeciwpożarowej oraz podjęte środki dla usunięcia tego zagrożenia.
 - 2.5. Podczas prowadzenia akcji przeciwpożarowej nie przerywa się odmetanowania górotworu. Proces odmetanowania w strefie zagrożenia pożarowego powinien być kontrolowany przez wykonywanie pomiarów ilości i temperatury odsysanego gazu oraz zawartości w nim metanu i tlenku węgla w rurociągach:

- 1) metanowych, przechodzących przez zaognione wyrobiska;
 - 2) odprowadzających metan z tych ujęć, w których zakłócenie procesu odmetanowania może spowodować wzrost zawartości metanu w wyrobiskach objętych pożarem, w wyrobiskach z prądami powietrza kierowanymi do ogniska pożaru lub w wyrobiskach odprowadzających gorące gazy pożarowe.
- 2.6. W przypadku stwierdzenia uszkodzenia rurociągu przechodzącego przez rejon pożaru i zmniejszenia w nim zawartości metanu, rurociąg powinien być zamknięty od strony stacji odmetanowania i w miarę możliwości od strony ujęć metanu.
- 2.7. Podczas akcji przeciwpożarowej należy wykorzystać wszystkie dostępne środki do aktywnego gaszenia ognia. Decyzja o aktywnym gaszeniu ognia w polach metanowych powinna być szczegółowo przeanalizowana, tak aby nie spowodować dodatkowego zagrożenia osób zatrudnionych w akcji. Równocześnie z gaszeniem pożaru środkami aktywnymi wyznacza się miejsca na budowę tam pożarowych i transportuje materiały do ich budowy.
- 2.8. Aktywne gaszenie ognia jest niedopuszczalne w warunkach:
- 1) powstania pożaru w bezpośrednim sąsiedztwie zrobów, w których mogą być nagromadzone znaczne ilości metanu;
 - 2) dużej metanowości bezwzględnej w rejonie pożaru, szczególnie w przypadkach ograniczonego przepływu powietrza.
- 2.9. W rejonie objętym skutkami wypływu metanu, wybuchów gazów i pyłu węglowego oraz wyrzutu metanu i dwutlenku węgla, po powstaniu zagrożenia powinien być wyłączony dopływ prądu elektrycznego w celu uniknięcia możliwości zainicjowania wybuchu lub spowodowania zapalenia materiałów palnych przez uszkodzone przewody i urządzenia elektryczne.
- 2.10. Sposoby budowy tam o konstrukcji przeciwwybuchowej.
- 2.10.1. Tamy o konstrukcji przeciwwybuchowej wykonuje się dla zabezpieczenia przed przeniesieniem się wybuchu, od strony zrobów, zbędnych wyrobisk, w których mogą wystąpić wybuchowe mieszaniny gazów palnych, oraz pól pożarowych.
- 2.10.2. Tamy o konstrukcji przeciwwybuchowej mogą być wykonane w postaci:
- 1) korków podsadzkowych;
 - 2) korków wodnych;
 - 3) tamy z worków wypełnionych materiałami niepalnymi;
 - 4) tamy ze spoiw szybkowiązających;

- 5) tamy o konstrukcji innej niż wyżej wymienione, odpowiednio udokumentowanej i pozytywnie zaopiniowanej przez jednostkę ratownictwa górniczego.

2.10.3. Tamy o konstrukcji przeciwwybuchowej, z wyjątkiem korków wodnych i podsadzkowych, wyposaża się w:

- 1) przepust tamowy \varnothing min. – 800 mm umożliwiający przewietrzanie i komunikację z przestrzenią izolowaną, wyposażony w obudowę przeciwwybuchową o konstrukcji umożliwiającej zamknięcie od strony izolowanego pola lub od strony dojścia do pola i zapewniającej odporność na ciśnienie fali wybuchu o wartości 1 MPa;
- 2) rury kontrolne \varnothing min. – ½", umożliwiające sprawdzanie parametrów atmosfery w izolowanej przestrzeni, zabudowane na ¾ wysokości wyrobiska;
- 3) rurociąg odwadniający \varnothing min. – 80 mm wraz z syfonem i koszem;
- 4) rury tłoczne \varnothing min. – 50 mm do podsadzania korka;
- 5) rurę \varnothing min. – 50 mm odpowietrzającą podsadzaną przestrzeń;
- 6) jednostronnie zaślepione rurociągi technologiczne \varnothing min. – 80 mm, w tym do podawania gazów inertnych.

2.10.4. Podczas akcji ratowniczej sposób zabezpieczenia wyrobisk tamami o konstrukcji przeciwwybuchowej ustala kierownik akcji ratowniczej.

2.10.5. W ramach profilaktyki pożarowej decyzję w zakresie określonym w pkt 2.10.4 podejmuje kierownik ruchu zakładu górniczego.

2.11. Lokalizacja tam o konstrukcji przeciwwybuchowej, warunki ich doboru oraz kontroli.

2.11.1. Kierownik akcji ratowniczej, po zasięgnięciu opinii specjalistów w sztabie akcji, wyznacza wyrobiska, w których powinny być budowane tamy o konstrukcji przeciwwybuchowej.

2.11.2. Kierownik akcji pod ziemią wyznacza miejsca budowy tam w wyrobiskach, o których mowa w pkt 2.11.1.

2.11.3. Wyznaczając miejsca budowy tam, o których mowa w pkt 2.11.2, uwzględnia się w szczególności:

- 1) warunki naturalne i techniczne w wyrobisku, a w szczególności stan górotworu i obudowy wyrobiska;
- 2) możliwość zastosowania gazów inertnych do gaszenia pożaru;

- 3) konieczność lokalizacji tamy jak najbliżej ogniska pożaru;
- 4) możliwość wykonania komór dla wyrównania ciśnień w izolowanym polu pożarowym.

2.12. Podstawowe warunki wyboru tam o konstrukcji przeciwwybuchowej i przepustów tamowych.

2.12.1. Kierownik akcji ratowniczej, w uzgodnieniu z przedstawicielem jednostki ratownictwa, wybiera rodzaj tam o konstrukcji przeciwwybuchowej i sposób ich wykonania, biorąc pod uwagę możliwości techniczne zakładu górniczego oraz sposoby ich wykonania określone przez właściwą jednostkę ratownictwa górniczego.

2.12.2. W przypadku górotworu słabego i spękanego powinny być stosowane korki podsadzkowe o odpowiedniej długości lub, w zależności od warunków geologiczno-górnich, korki wodne.

2.12.3. Kierownik akcji ratowniczej ustala liczbę przepustów tamowych instalowanych w tamie o konstrukcji przeciwwybuchowej, w zależności od stanu zagrożenia wybuchowego w rejonie pożaru oraz od warunków górniczych.

2.12.4. Montaż obudowy przeciwwybuchowej przepustu tamowego powinien być wykonany zgodnie z instrukcją producenta.

2.13. Kontrola tam o konstrukcji przeciwwybuchowej.

2.13.1. Tamę o konstrukcji przeciwwybuchowej kontroluje się w trakcie jej wykonywania, biorąc pod uwagę w szczególności:

- 1) stan oryglowania i rozparcia tamy;
- 2) wypełnienie tamy materiałem podsadzkowym lub stopień zalania muldy wodą;
- 3) możliwość uzyskania należytej szczelności zamknięć przepustów tamowych;
- 4) stan wyposażenia tamy i stan połączeń do przyrządów kontrolno-pomiarowych.

2.13.2. Kontrole, o których mowa w pkt 2.13.1, przeprowadzają:

- 1) zastępowy zastępu ratowniczego;
- 2) osoby wyznaczone przez kierownika akcji ratowniczej;
- 3) przedstawiciel jednostki ratownictwa.

2.13.3. Kontrolę tamy o konstrukcji przeciwwybuchowej w strefie zagrożenia pożarowego przeprowadzają wyłącznie ratownicy górniczy.

- 2.13.4. Kierownik akcji ratowniczej przed podjęciem decyzji o zamknięciu przepustów tamowych zabudowanych w tamach o konstrukcji przeciwwybuchowej powinien mieć informacje o składzie chemicznym gazów z miejsc istotnych dla przebiegu akcji ratowniczej, w szczególności zza tam wlotowych i wylotowych z rejonu pożaru.
- 2.13.5. Miejsca istotne dla przebiegu akcji ratowniczej, w których należy zbadać skład chemiczny gazów w sytuacji, o której mowa w pkt 2.13.4, określa kierownik akcji ratowniczej.
- 2.13.6. Kierownik ruchu zakładu górniczego ustala częstotliwość i zakres kontroli tam o konstrukcji przeciwwybuchowej po ich wykonaniu i zamknięciu.
- 2.13.7. Przepusty w tamach o konstrukcji przeciwwybuchowej we wlotowych i wylotowych prądach powietrza z rejonu pożaru powinny być w miarę możliwości zamykane jednocześnie.
- 2.13.8. Przed przystąpieniem do zamykania przepustów w tamach przeciwwybuchowych powinno się wycofać ze strefy zagrożenia pożarowego wszystkie osoby zatrudnione w akcji pożarowej, z wyjątkiem zastępów ratowniczych niezbędnych do zamknięcia przepustów w tamach.
- 2.13.9. Podczas zamykania przepustów w tamach, o których mowa w pkt 2.13.6, w strefie zagrożenia nie mogą być wykonywane żadne inne prace; zastępy ratownicze po wykonaniu zadania powinny być wycofane natychmiast do bazy ratowniczej.
- 2.13.10. Wejście do strefy zagrożenia pożarowego po zamknięciu tam, o których mowa w pkt 2.13.6, jest dozwolone po obniżeniu zawartości tlenu w utworzonym polu pożarowym poniżej 8% lub po upływie czasu wyznaczonego, w zależności od objętości pola pożarowego i wydzielania się metanu, przy czym czas wyznaczony nie może być krótszy niż 12 godzin. Dwunastogodzinny czas wyczekiwania nie musi być dotrzymany, jeżeli wyniki pomiarów składu gazów w polu pożarowym wskazują, że nie istnieje możliwość wybuchu tych gazów.
- 2.13.11. Po zamknięciu tam, o których mowa w pkt 2.13.6, prowadzi się zdalną kontrolę parametrów gazów w otamowanej przestrzeni. Jeżeli wyniki analiz składu gazów w otamowanej przestrzeni po jej zamknięciu wskazują stężenie wybuchowe, w rejonie strefy zagrożonej mogą być prowadzone wyłącznie prace zmierzające do neutralizacji atmosfery, w trybie akcji przeciwpożarowej.

- 2.13.12. Otwieranie pola pożarowego jest dopuszczalne tylko pod warunkiem stosowania wymagań dotyczących prowadzenia akcji przeciwpożarowej.
- 2.13.13. Plan akcji przeciwpożarowej opracowany w celu otwarcia (zacieśnienia) pola pożarowego określa w szczególności:
- 1) sposób kontroli parametrów gazów w polu pożarowym;
 - 2) sposób kontroli temperatury i wilgotności powietrza w polu pożarowym;
 - 3) sposób zwalczania zagrożenia wybuchu metanu i gazów pożarowych oraz sposób ochrony ludzi przed działaniem podwyższonej temperatury powietrza.
- 2.13.14. Po otwarciu przepustów w tamach, o których mowa w pkt 2.13.6, i wznowieniu przewietrzania wyrobisk w polu pożarowym powinno się wycofać poza strefę zagrożenia pożarowego wszystkie osoby biorące udział w akcji pożarowej oraz prowadzić zdalną kontrolę zawartości gazów w polu pożarowym i ilości powietrza przepływającego przez to pole. Wejście do otwartego pola pożarowego, w którym wznowiono przewietrzanie, oraz do strefy zagrożenia pożarowego, wyznaczonej dla tego pola, może nastąpić po upływie czasu określonego przez kierownika akcji ratowniczej.
- 2.14. Akcja ratownicza w przypadku pożaru w ślepych wyrobiskach z wentylacją lutniową.
- 2.14.1. Po stwierdzeniu pożaru w ślepych wyrobiskach przewietrzanych za pomocą wentylacji lutniowej powinny być natychmiast podjęte działania w celu wyprowadzenia ludzi do bezpiecznego rejonu.
- 2.14.2. Jeżeli niemożliwe jest aktywne ugaszenie ognia, podejmuje się działania zmierzające do jego izolacji przez tamowanie wyrobiska.
- 2.14.3. Stan zagrożenia wybuchowego gazów pożarowych powinien być w sposób systematyczny zdalnie kontrolowany.
- 2.14.4. W przypadku stwierdzenia w ślepych wyrobiskach zagrożenia wybuchem gazów pożarowych prace związane z likwidacją zagrożenia powinny być prowadzone z miejsc, które nie zostaną dotknięte skutkami ewentualnego wybuchu.
- 2.14.5. Kierownik akcji ratowniczej, podczas trwania akcji ratowniczej podejmując decyzję o zatrzymaniu przewietrzania ślepego wyrobiska w polu metanowym, ustala sposób zabezpieczenia przed zagrożeniem wybuchem gazów pożarowych lub metanu.

2.14.6. Podczas prowadzenia prac zmierzających do likwidacji pożaru w ślepym wyrobisku stosuje się odpowiednio wymagania określone w niniejszym załączniku.

3. Akcja ratownicza prowadzona w trudnych warunkach mikroklimatu w podziemnych zakładach górniczych.

3.1. Prace wykonywane przez ratowników górniczych w aparatach regeneracyjnych albo powietrznych butlowych podczas akcji ratowniczych w temperaturze powyżej:

- 1) 25°C mierzonej termometrem suchym i wilgotności względnej powyżej 50%, w ubraniach z włókien chemicznych,
- 2) 30°C mierzonej termometrem suchym i wilgotności względnej powyżej 60%, w ubraniach z włókien naturalnych

– należy traktować jako akcje ratownicze prowadzone w trudnych warunkach mikroklimatu.

3.2. Podczas akcji ratowniczej prowadzonej w trudnych warunkach mikroklimatu kierownik akcji ratowniczej jest zobowiązany podjąć działania poprawiające zarówno komfort oddychania w aparatach regeneracyjnych, jak i warunki mikroklimatu w miejscu pracy ratowników. Zakres tych działań i środki techniczne do ich realizacji kierownik akcji ratowniczej powinien skonsultować z przedstawicielem właściwej jednostki ratownictwa pracującym w sztabie akcji ratowniczej i polecić ich odnotowanie w książce prowadzenia akcji ratowniczej.

3.3. Prace wykonywane przez ratowników górniczych w akcjach ratowniczych w aparatach regeneracyjnych, bez stosowania środków poprawiających komfort oddychania i warunki mikroklimatu w miejscu pracy ratowników, można prowadzić wyłącznie w atmosferze, w której temperatura mierzona termometrem suchym nie przekracza 35°C i wilgotność względna nie przekracza 60%.

3.4. Od zasady stosowania środków poprawiających zarówno komfort oddychania, jak i warunki mikroklimatu w miejscu pracy ratowników można odstąpić:

- 1) w razie konieczności ratowania życia ludzkiego;
- 2) gdy miejsce prowadzonych prac ratowniczych znajduje się w odległości nie większej niż 20 metrów od świeżego prądu powietrza i w warunkach dobrej widoczności.

3.5. Zastęp zatrudniony w akcji ratowniczej w trudnych warunkach mikroklimatu, niezależnie od podstawowego wyposażenia do wykonywania zadania, powinien posiadać przyrządy do pomiaru temperatury i wilgotności względnej powietrza.

- 3.6. Do prac w trudnych warunkach mikroklimatu należy zatrudniać wyłącznie ratowników górniczych, którzy zostali przebadani w bazie ratowniczej przez lekarza, i tylko wtedy, gdy nie stwierdził on przeciwwskazań do ich pracy w takich warunkach. W obecności lekarza ratownicy powinni potwierdzić, że są w pełni sił fizycznych, a lekarz powinien o tym poinformować kierownika akcji pod ziemią.
- 3.7. Dla kwalifikacji prac wykonywanych przez ratowników podczas akcji należy się opierać na tabeli nr 1 określającej orientacyjne wartości wydatków energetycznych u ratowników górniczych podczas wykonywania typowych czynności ratowniczych.
- 3.8. Przy wykonywaniu prac w trudnych warunkach mikroklimatu ratownicy powinni być ubrani w odzież ochronną z włókien naturalnych, a maksymalne czasy pracy ratowników w tych warunkach określone są w tabelach nr 2 i 3.
- 3.9. W razie konieczności używania ubrań ochronnych z włókien chemicznych w akcji ratowniczej prowadzonej w trudnych warunkach mikroklimatu, należy przyjmować maksymalny czas pracy ratowników górniczych określony w tabeli nr 4.
- 3.10. Czasy pracy podane w tabelach nr 2, 3 i 4 należy odpowiednio skracać, gdy oprócz trudnych warunków mikroklimatu występują inne utrudnienia w miejscu pracy lub na drodze dojścia albo powrotu do lub z tego miejsca.
- 3.11. Podczas pracy zastępu zastępowy zobowiązany jest do bieżącej kontroli wilgotności względnej i temperatury otoczenia na wysokości twarzy, z częstotliwością określoną przez kierownika akcji pod ziemią. W razie gdy temperatura otoczenia wzrośnie o ponad 3°C, zastępowy powinien podjąć decyzję o wycofaniu zastępu do bazy, informując o tym kierownika akcji pod ziemią.
- 3.12. Ratownicy zastępu podczas wykonywania pracy w trudnych warunkach mikroklimatu powinni badać tętno. Zastępowy zobowiązany jest polecać badanie tętna u każdego z ratowników. Polecenie takie wydawać może również kierownik akcji pod ziemią.
- 3.13. Jeżeli u któregoś z ratowników zastępu nastąpiło przekroczenie wartości tętna ponad 140 uderzeń/minutę, ratownik ten musi do następnej kontroli tętna wypoczywać bez obciążenia. Jeżeli po kolejnej kontroli tętno to nie obniży się, zastępowy powinien podjąć decyzję o wycofaniu zastępu do bazy.
- 3.14. W trudnych warunkach mikroklimatu ratownik może być zatrudniony tylko jeden raz w ciągu 24 godzin. Od zasady tej można odstąpić jedynie w razie nagłej

konieczności ratowania życia ludzkiego lub w innych uzasadnionych przypadkach, gdy lekarz w bazie nie stwierdzi przeciwwskazań do ponownego zatrudnienia ratowników.

- 3.15. Ratownicy zatrudnieni przy wykonywaniu pracy w trudnych warunkach mikroklimatu są obowiązani zgłosić zastępowemu każdy objaw zmiany samopoczucia, a w szczególności: zawroty głowy, bóle głowy, bóle kończyn, zaburzenia wzroku i słuchu oraz mdłości. Zastępowy po zgłoszeniu przez ratownika takich objawów jest obowiązany natychmiast wycofać zastęp, powiadamiając o tym kierownika akcji pod ziemią.
- 3.16. W przypadku prowadzenia akcji ratowniczej w temperaturze powyżej 33°C, mierzonej termometrem suchym, bez użycia aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych czasy pracy podane w tabelach nr 2, 3 i 4 można wydłużyć do 25%.
- 3.17. W planie akcji ratowniczej należy wziąć pod uwagę zastosowanie środków zapobiegawczych na wypadek konieczności prowadzenia akcji ratowniczej w trudnych warunkach mikroklimatu.
- 3.18. W akcjach ratowniczych prowadzonych w trudnych warunkach mikroklimatu mogą być stosowane aparaty regeneracyjne i powietrzne butlowe, nieujęte w tabelach nr 2, 3 i 4 posiadające ocenę typu WE oraz oznakowanie znakiem CE wydanym przez jednostkę notyfikowaną.

Tabela nr 1

Tabela określająca wartości wydatków energetycznych u ratowników górniczych podczas wykonywania typowych czynności ratowniczych (praca w aparacie regeneracyjnym)							
Lp.	Rodzaj czynności	Wydatek energetyczny w (W/m ²) przy wilgotności względnej w %					
		50	60	70	80	90	100
1	Budowa tamy murowej	180	195	210	226	241	256
2	Penetracja wyrobiska kąt 50 z prędkością 4 km/h	203	218	233	249	264	279
3	Penetracja niskiego i stromego wyrobiska	272	287	303	318	333	348

4	Transport kostki	278	293	308	324	339	354
5	Cięcie drewna	296	312	327	342	357	372
6	Transport na noszach	317	333	348	363	378	393

praca lekka: $100 \div 165 \text{ W/m}^2$

praca umiarkowana: $165 \div 230 \text{ W/m}^2$

praca ciężka: $230 \div 290 \text{ W/m}^2$

praca bardzo ciężka: $> 290 \text{ W/m}^2$

Tabela nr 2

Tabela bezpiecznego czasu pracy przy obciążeniu pracą umiarkowaną w ubraniu z włókien naturalnych												
Rodzaj aparatu	W-70	W-70 + SAT+ kamizelka	BG-4* + kamizelka	Aparat powietrzny butlowy**	W-70	W-70 + SAT+ kamizelka	BG-4* + kamizelka	Aparat powietrzny butlowy**	W-70	W-70 + SAT+ kamizelka	BG-4* + kamizelka	Aparat powietrzny butlowy**
	wilgotność względna											
Temperatura [°C]	95%				85%				70%			
23												
24	Maksymalny czas przebywania w akcji dla aparatów tlenowych 120 min, a dla aparatu powietrznego 90 min.											
25												
26												
27	120											
28	101		120		120							
29	84	120	106	90	117							
30	72	103	92	89	99		120					
31	63	88	80	79	85	120	112	90	120	120		
32	56	76	70	68	72	110	100	86	112	112	120	
33	50	66	62	57	64	98	87	75	98	105	105	90
34	45	57	55	53	57	88	71	66	85	92	90	89
35	40	50	48	44	51	76	62	59	75	82	78	79
36	36	44	43	40	46	66	55	52	66	72	70	71
37	32	38	37	35	41	58	49	47	58	64	62	62
38	29	34	33	32	37	51	44	42	51	58	53	57
39	26	30	31	29	34	45	40	38	46	52	50	53

40	24	27	28	27	31	39	36	34	41	47	43	49
41	22	24	25	23	28	35	32	31	36	42	40	43
42	20	21	23	21	25	31	29	28	33	38	38	40
43	18	19	21	19	23	28	27	25	29	35	33	38
44	17	17	19	17	21	26	24	23	26	32	30	35
45	15	15	17	15	20	23	23	21	24	28	26	31
46	14	14	16	14	18	21	21	19	22	26	24	28
47	13	13	15	13	17	19	18	17	20	23	21	25
48	12	12	13	12	15	17	17	16	18	21	19	24
49	11	11	12	11	14	16	16	15	16	20	17	22
50	10	10	11	10	13	15	15	14	15	18	16	20

Tabela nr 3

Tabela bezpiecznego czasu pracy przy obciążeniu pracą ciężką w ubraniu z włókien naturalnych													
Rodzaj aparatu	W-70	W-70 + SAT+ kamizelka	BG-4* + kamizelka	Aparat powietrzny butlowy**	W-70	W-70 + SAT+ kamizelka	BG-4* + kamizelka	Aparat powietrzny butlowy**	W-70	W-70 + SAT+ kamizelka	BG-4* + kamizelka	Aparat powietrzny butlowy**	
	wilgotność względna												
Temperatura [°C]	95%				85%				70%				
23													
24	Maksymalny czas przebywania w akcji dla aparatów tlenowych 120 min, a dla aparatu powietrznego 90 min.												
25													
26	120												
27	107												
28	93	120	120	90	120								
29	82	111	105	87	105	120	120						
30	70	93	91	80	92	117	115		120				
31	59	79	79	75	81	103	104	90	106	120	120		
32	50	68	68	63	70	91	91	85	91	111	104	90	
33	43	58	60	54	62	80	84	74	77	91	90	85	
34	37	50	52	50	54	71	70	65	67	81	78	78	
35	32	43	46	42	47	63	61	57	58	74	68	72	
36	27	38	41	39	41	56	52	51	51	66	60	67	
37	24	33	36	33	36	50	46	45	44	62	53	61	
38	21	29	32	30	31	45	40	40	40	56	47	54	

39	18	25	29	27	28	40	37	36	34	50	44	50
40	16	22	27	21	24	36	33	32	32	46	41	45
41	14	20	24	19	22	33	30	29	27	41	39	41
42	12	17	22	16	19	30	28	26	24	36	37	38
43	11	16	20	14	17	27	26	23	22	34	31	33
44	10	14	18	12	15	24	23	21	19	31	27	32
45	9	12	16	10	14	22	22	19	17	26	24	30
46	8	11	15	10	12	20	20	17	16	21	22	27
47	7	10	14	9	11	18	17	16	15	19	19	23
48	6	9	12	8	10	16	14	14	13	17	16	22
49	6	8	11	7	9	15	13	13	12	16	15	20
50	5	7	10	6	8	13	11	12	11	14	14	17

Tabela nr 4

Tabela bezpiecznego czasu pracy przy obciążeniu pracą ciężką w ubraniu z włókien chemicznych												
Rodzaj aparatu	W-70	W-70 + SAT+ kamizelka	BG-4* + kamizelka	Aparat powietrzny butlowy**	W-70	W-70 + SAT+ kamizelka	BG-4* + kamizelka	Aparat powietrzny butlowy**	W-70	W-70 + SAT+ kamizelka	BG-4* + kamizelka	Aparat powietrzny butlowy**
	wilgotność względna											
Temperatura [°C]	95%				90%				85%			
23												
24	Maksymalny czas przebywania w akcji dla aparatów tlenowych 120 min, a dla aparatu powietrznego 90 min.											
25												
26	115											
27	105	120	120	90								
28	89	118	114	87	120	120	120	90			120	
29	73	105	96	77	103	114	110	89	120	120	118	
30	61	86	80	71	87	99	97	87	117	119	106	
31	51	72	68	68	73	86	86	81	101	107	97	90
32	43	60	58	59	62	75	76	76	87	91	88	89
33	37	51	52	50	53	66	68	61	75	82	80	81
34	31	43	47	41	45	58	61	55	65	76	75	73
35	27	36	43	34	39	51	55	49	57	68	67	67
36	23	31	38	28	34	45	49	42	50	60	59	63
37	20	27	34	25	29	41	45	38	43	58	51	58

38	17	23	31	22	26	36	38	35	39	52	42	51
39	15	20	28	18	22	32	33	30	33	49	40	49
40	13	17	26	16	20	29	29	28	31	45	39	42
41	11	15	23	14	17	26	25	25	26	40	36	39
42	10	13	21	12	15	24	22	22	23	35	33	37
43	9	11	19	11	14	21	20	20	21	33	30	31
44	8	10	17	10	12	19	18	17	18	30	26	28
45	7	9	15	9	11	18	16	15	16	24	19	25
46	6	8	14	8	10	16	15	12	15	20	18	21
47	5	7	13	7	9	15	14	11	14	18	16	20
48	5	6	10	6	8	13	12	10	12	15	13	19
49	4	5	9	5	7	12	10	10	11	13	11	17
50	4	5	8	5	6	10	9	8	9	11	10	16

* Dotyczy aparatów BR-4EP ze schładzaczem powietrza z wkładem lodowym.

** Aparat powietrzny z zapasem powietrza minimum 4000 dm³.

4. Akcja ratownicza prowadzona w sytuacji jednoczesnego występowania kilku zagrożeń.
 - 4.1. Przez akcję ratowniczą prowadzoną w sytuacji jednoczesnego występowania kilku zagrożeń należy rozumieć prowadzenie akcji ratowniczej w przypadku wystąpienia równocześnie co najmniej dwóch zagrożeń górniczych, w szczególności: tąpniętami, zawałowego, pożarowego, metanowego, wyrzutami gazów i skał, przekroczenia dopuszczalnych stężeń gazów w przekrojach wyrobisk, wodnego, wybuchem pyłu węglowego, klimatycznego, erupcyjnego, siarkowodorowego.
 - 4.2. Kierownik akcji ratowniczej sprawdza, jakie zagrożenia równocześnie występują lub mogą wystąpić i jakie są ich wzajemne oddziaływania, oraz dostosowuje prowadzenie akcji ratowniczej do występujących zagrożeń.
 - 4.3. W zależności od rodzaju zagrożeń podczas prowadzenia akcji ratowniczej należy zatrudnić zastępy jednostek ratownictwa górniczego wyspecjalizowane w zwalczaniu danego zagrożenia.
 - 4.4. W przypadku ratowania ludzi, jeżeli miejsce lokalizacji bazy ratowniczej ze względów organizacyjnych i technicznych jest oddalone od miejsca prowadzenia akcji, dopuszcza się założenie podbazy ratowniczej.
 - 4.5. Kierownik akcji ratowniczej, w konsultacji ze sztabem akcji, podejmuje decyzję o założeniu podbazy ratowniczej oraz jej obsadzie i wyposażeniu.

- 4.6. Podbaza ratownicza powinna:
 - 1) być zlokalizowana w miejscu z ustabilizowanym prądem powietrza, zapewniającym możliwość wykonywania pomiarów stężenia gazów;
 - 2) zapewniać warunki dla szybkiego wycofania obsady podbazy ratowniczej;
 - 3) posiadać łączność z bazą.
5. Akcja ratownicza prowadzona w sytuacji awarii energomechanicznej.
 - 5.1. Podczas kierowania akcjami ratowniczymi związanymi z awariami energomechanicznymi przepisy dotyczące kierownika akcji na dole, sztabu akcji i organizacji bazy ratowniczej stosuje się odpowiednio.
 - 5.2. Kierownik akcji ratowniczej powinien ustalić skład zespołów pracowniczych, które uczestniczyć będą w usuwaniu skutków awarii.
 - 5.3. W przypadku konieczności, w ramach akcji ratowniczej, pogotowie specjalistyczne przewoźnych wyciągów ratowniczych włącza się do wykonywania następujących prac:
 - 1) ewakuacji ludzi w szybie podczas awarii urządzeń wyciągowych;
 - 2) kontroli stanu szybu i jego wyposażenia, gdy wystąpi awaria urządzenia wyciągowego;
 - 3) kontroli szybu, w którym brak jest urządzeń wyciągowych;
 - 4) naprawy urządzeń i wyposażenia szybu, w sytuacji gdy wystąpi awaria urządzenia wyciągowego lub w razie braku takiego urządzenia w szybie.
 - 5.4. Wszystkie prace związane z montażem i obsługą urządzeń pogotowia przewoźnych wyciągów ratowniczych wykonują specjaliści pogotowia.
 - 5.5. W rejonie wykonywania prac ratowniczych związanych z awariami energomechanicznymi przebywają wyłącznie pracownicy zatrudnieni przy wykonywaniu i kontroli tych prac.
 - 5.6. Miejsce, w którym prowadzone są prace ratownicze związane z awariami energomechanicznymi, powinno być odpowiednio oświetlone.
 - 5.7. Prace ratownicze w wyrobiskach pionowych lub o dużym nachyleniu wykonują specjalistyczne zastępy ratownicze.
 - 5.8. W przypadku konieczności prowadzenia akcji likwidacji skutków awarii energomechanicznych w warunkach wystąpienia innych zagrożeń: gazowego, pożarowego, wodnego i zawału skał, przepisy obowiązujące przy prowadzeniu akcji ratowniczych związanych z tymi zagrożeniami należy stosować odpowiednio.

6. Akcja ratownicza w trudnych warunkach cieplnych w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi.
 - 6.1. Za akcję ratowniczą w trudnych warunkach cieplnych, z wyjątkiem pożarów, uznaje się prace przeprowadzane przez ratowników górniczych w celu ratowania życia ludzkiego bądź likwidacji zagrożeń, gdy temperatura w miejscu akcji przekracza 40°C.
 - 6.2. Wszelkie prace prowadzone w warunkach, o których mowa w pkt 6.1, wykonywane są przez ratowników górniczych w izolujących kombinezonach ognioodpornych, żaroodpornych, gazoszczelnych i kwasoodpornych, w zależności od oceny sytuacji.
 - 6.3. Podczas wykonywania prac ratowniczych w trudnych warunkach cieplnych czas pracy zastępu w akcji powinien być odpowiednio skrócony; czas ten określa kierownik akcji na podstawie wyników pomiaru temperatury w miejscu prowadzonej akcji.
 - 6.4. Ratownicy używają odpowiednich ubrań izolujących, w zależności od temperatury występującej w miejscu prowadzenia akcji ratowniczej.
 - 6.4.1. W temperaturze do 60°C, w górnictwie otworowym naftowym, geotermalnym i siarki, ratownik używa ubrania kwasoodpornego i gazoszczelnego oraz powinien być wyposażony w aparat powietrzny butlowy na ubranie lub zasilany powietrzem z aparatu wężowego.
 - 6.4.2. W temperaturze powyżej 60°C ratownik powinien być zabezpieczony ubraniem gazoszczelnym i kwasoodpornym oraz powinien być wyposażony w aparat powietrzny butlowy pod ubranie; o potrzebie zastosowania urządzenia klimatyzacyjnego decyduje kierownik akcji ratowniczej.
 - 6.5. Ratownicy górniczy podczas akcji przeprowadzanej w trudnych warunkach cieplnych powinni zgłaszać zastępowemu każdy objaw przegrzania organizmu, w szczególności zawroty i bóle głowy, bóle kończyn, zaburzenia wzroku lub słuchu oraz mdłości. Po otrzymaniu takiego zgłoszenia od ratowników zastępowy natychmiast wycofuje cały zastęp do bazy.
 - 6.6. Dla ratowników górniczych powracających do bazy po wykonaniu prac w trudnych warunkach cieplnych powinny być przygotowane w bazie: odzież na wymianę, koce i ciepłe napoje.
 - 6.7. W celu zwiększenia bezpieczeństwa pracy zastępu w trudnych warunkach cieplnych powinno się wykorzystać wszelkie możliwe środki do obniżenia

temperatury, a w razie bardzo silnego promieniowania cieplnego – korzystać ze środków ochrony, takich jak ekrany, tarcze osłonowe, ubrania żaroodporne lub przeciwplamienne.

- 6.8. Ratownicy górniczy kierowani do prac w trudnych warunkach cieplnych wyposażeni w ochronne kombinezony gazoszczelne powinni być każdorazowo pouczeni przez kierownika bazy o sposobie pracy w kombinezonie.
7. Akcja ratownicza prowadzona w sytuacji zalania wodą, zatopienia oraz powstania zapadlisk.
 - 7.1. Za akcję ratowniczą prowadzoną w sytuacji zalania wodą, zatopienia oraz powstania zapadlisk uznaje się wszelkie prace wykonywane przez ratowników lub pracowników zakładu górniczego w celu ratowania ludzi, zabezpieczenia urządzeń i wyposażenia zakładu.
 - 7.2. Kierownik akcji ratowniczej wyznacza strefy zagrożenia wodnego oraz strefy powstałego zapadliska. W strefie tej przebywają tylko osoby biorące udział bezpośrednio w akcji ratowniczej.
 - 7.3. W przypadku zatopienia obiektu, w akcji ratowniczej biorą udział pracownicy zakładu oraz ratownicy górniczy. Ratownicy górniczy wykonują w szczególności zadania związane z obsługą urządzeń i sprzętu specjalnie przygotowanych do usuwania skutków zatopienia.
 - 7.4. Kierownik akcji ratowniczej sprawdza możliwość dalszego zatopienia zakładu lub powstania dalszego zapadliska. Po ustaleniu, że nie istnieje takie niebezpieczeństwo, dokonuje on podziału na grupy osób biorących udział w akcji i rozdziela zadania między poszczególne grupy.
 - 7.5. Akcję ratowniczą w przypadku zatopienia prowadzi się wszelkimi dostępnymi środkami, w szczególności przy użyciu:
 - 1) sprzętu i urządzeń do zatrzymywania dopływu wody i jej usuwania;
 - 2) techniki nurkowania.
 - 7.6. Przy stosowaniu techniki nurkowania podczas prowadzenia akcji ratowniczej wykorzystuje się specjalistyczne zastępy ratowników nurków.
 - 7.7. Akcję ratowania ludzi rozpoczyna się od ustalenia miejsca, w którym znajdują się zagrożeni ludzie, i prowadzi do czasu ich uwolnienia.
 - 7.8. Jeżeli w wyniku zatopienia powstały gazy szkodliwe lub występuje przedostawanie się substancji szkodliwych do atmosfery, prace w strefie zagrożenia powinny być

prowadzone wyłącznie przez ratowników, z użyciem aparatów regeneracyjnych lub powietrznych butlowych.

7.9. Przy zasypywaniu zapadlisk powstałych na polu otworowym lub przy przemieszczaniu mas podsadzkowych w szczególności:

- 1) wyznacza się osoby prowadzące obserwację krawędzi zapadliska;
- 2) określa się i zabezpiecza strefę wpływów i oddziaływania zapadliska;
- 3) wyznacza się drogi dojazdowe i miejsca, do których można dojeżdżać ciężkim sprzętem;
- 4) podejmuje się prace zabezpieczające zagrożony obiekt oraz prace likwidacyjne zapadliska, w zależności od występujących zagrożeń;
- 5) ustala się zasady bezpiecznej pracy ludzi oraz sposób ich ubezpieczenia.

8. Akcja ratownicza w sytuacji wystąpienia erupcji oraz pożaru przy poszukiwaniu i wydobywaniu węglowodorów.

8.1. Podczas pracy ratowników w sytuacji wystąpienia erupcji płynu złożowego oraz pożaru przy poszukiwaniu i wydobywaniu węglowodorów przestrzegać należy w szczególności następujących zasad:

- 1) prowadzenie prac w temperaturze poniżej -15°C należy ograniczyć jedynie do tych prac, których wykonanie jest niezbędne dla prowadzenia akcji ratowniczej;
- 2) kierownik akcji ratowniczej decyduje o użyciu ubrań gazoszczelnych podczas prac prowadzonych w atmosferze zawierającej H_2S ;
- 3) jeżeli w miejscu pracy stężenie par i gazów palnych przekracza 20% dolnej granicy wybuchowości, eliminuje się urządzenia i sprzęt mogące powodować iskrzenie i podejmuje decyzję dotyczącą ewentualnego wycofania zastępu ratowniczego;
- 4) prace pod strumieniem wypływającej z otworu ropy można prowadzić po wyposażeniu ratowników górniczych w ubrania ochronne nieelektryzujące i olejowo odporne;
- 5) ratowników należy wyposażyć w ochronniki słuchu oraz określić dla nich dopuszczalny czas przebywania w strefie o dużym natężeniu hałasu;
- 6) w warunkach zagrożenia wybuchem zastęp powinien pracować w odzieży i obuwiu niepowodujących iskrzenia;

- 7) w warunkach zagrożenia termicznego pochodzącego od wypływającej z otworu cieczy o wysokiej temperaturze ratowników wyposaża się w ubrania zabezpieczające przed działaniem temperatury oraz ubrania ochronne wodoszczelne;
 - 8) podczas pracy w trudnych warunkach czas odpoczynku nie powinien być krótszy od czasu pracy;
 - 9) przy znanym i kontrolowanym stężeniu gazów toksycznych dopuszcza się udział w akcji pracowników niebędących ratownikami górniczymi, zgodnie z zasadami określonymi przez kierownika akcji ratowniczej.
- 8.2. Podczas erupcji otwartej gazu ziemnego, prowadząc akcję ratowniczą, w szczególności:
- 1) wyznacza się strefę zagrożenia wybuchem;
 - 2) określa się wielkość natężenia hałasu i wyznacza ewentualną strefę natężenia niebezpiecznego dla zdrowia;
 - 3) zapewnia się odpowiednią ilość środków zabezpieczających ratowników oraz służby pomocnicze przed działaniem hałasu;
 - 4) prowadzi się w obrębie stanowisk pracy ciągły pomiar stężeń wybuchowych i zawartości tlenu w powietrzu;
 - 5) prowadzi się prace ratownicze z użyciem narzędzi nieiskrzących;
 - 6) powinien być obniżony do możliwego minimum stan zagrożenia wybuchem;
 - 7) przygotowuje się urządzenia zabezpieczające wylot otworu oraz sprzęt do naprowadzenia go na strumień gazu;
 - 8) przystępuje się do opanowania wypływu.
- 8.3. Podczas erupcji otwartej ropy naftowej (wody złożowej), prowadząc akcję ratowniczą, w szczególności:
- 1) wyznacza się strefę zagrożenia;
 - 2) zabezpiecza się istniejące ciekłe wodne przed przedostaniem się do nich ropy (wody złożowej);
 - 3) wykonuje się obwałowania, wykorzystując istniejące zagłębienia terenu;
 - 4) organizuje się środki do transportu ropy z miejsca jej gromadzenia;
 - 5) przygotowuje się sprzęt i narzędzia służące do zamknięcia wylotu otworu;
 - 6) podczas prowadzenia prac ratunkowych w obrębie rozlewisk ropy naftowej – w obrębie miejsc pracy powinna być położona piana gaśnicza;
 - 7) prowadzi się ciągłą kontrolę wybuchowości.

- 8.4. Podczas erupcji otwartej płynu złożowego z zawartością siarkowodoru:
- 1) wykonuje się zadania określone w pkt 7.2 lub 7.3;
 - 2) określa się strefę zagrożenia i skażenia toksycznego;
 - 3) prace ratownicze prowadzi się z użyciem sprzętu ochrony układu oddechowego (nie stosuje się aparatów regeneracyjnych);
 - 4) przeprowadza się stałą lub okresową ewakuację pracowników i okolicznej ludności, w zależności od powstałych zagrożeń;
 - 5) neutralizuje się siarkowodór w płynie złożowym, w miejscach jego nagromadzeń.
- 8.5. Podczas zagrożenia pożarowego przy erupcji otwartej płynu złożowego kierownik akcji powinien:
- 1) określić skład oraz objętość wypływającego płynu złożowego, rodzaj i kształt strugi oraz zagrożenia mogące spowodować pożar;
 - 2) podjąć działania zapobiegające pożarowi przez eliminowanie zagrożeń i obniżenie zapalności płynu złożowego wypływającego z otworu;
 - 3) przygotować obiekt do prowadzenia akcji gaśniczej;
 - 4) ustalić współdziałanie odpowiednich jednostek na wypadek pożaru, zgodnie z planem ratownictwa oraz planem ochrony przeciwpożarowej.
- 8.6. Jeżeli powstanie pożar, kierownik akcji ratowniczej powinien:
- 1) dokonać oceny zagrożenia oraz podjąć działania możliwe do wykonania w pierwszej fazie pożaru, obejmujące:
 - a) ewakuację ludzi przebywających w zasięgu zagrożenia,
 - b) podjęcie akcji gaśniczej środkami gaśniczymi dostępnymi w obiekcie,
 - c) wyznaczenie strefy zagrożenia;
 - 2) zapewnić przygotowanie obiektu do właściwej akcji gaśniczej przez:
 - a) oczyszczenie terenu pożaru z zabudowy pomocniczej, zniszczonych elementów konstrukcji,
 - b) wykonanie w przypadku erupcji ropy naftowej obwałowania obiektu i systemu jej doprowadzania,
 - c) zabezpieczenie odpowiedniej ilości wody i innych środków gaśniczych,
 - d) wezwanie odpowiednich jednostek wyspecjalizowanych w gaszeniu pożarów;

- 3) ustalić podstawowe etapy gaszenia pożaru, obejmujące:
 - a) wstępne ochładzanie terenu pożaru, gaszenie lokalnych ognisk pożaru oraz przygotowanie do gaszenia właściwego,
 - b) właściwe gaszenie płonącej strugi z doborem metody działania oraz zastosowanych środków gaśniczych,
 - c) końcowe ochładzanie.

8.7. Podczas prowadzenia akcji ratowniczej należy przestrzegać następujących zasad:

- 1) współdziałanie służb biorących udział w akcji powinno przebiegać według ustalonego planu;
- 2) sprzęt użyty do działań ratowniczo-gaśniczych powinien mieć zapewnioną możliwość przemieszczania;
- 3) przed każdą czynnością przeprowadza się krótki instruktaż dla jej uczestników; operacje bardziej skomplikowane lub szczególnie niebezpieczne powinny być wcześniej przećwiczone na innym terenie;
- 4) po ugaszeniu pożaru, do momentu obniżenia się natężenia promieniowania cieplnego do wartości 4190 W/m^2 , nie mogą być wykonywane żadne prace przy otworze ani w jego sąsiedztwie;
- 5) w zakresie ochrony przed promieniowaniem cieplnym:
 - a) ratowników górniczych oraz strażaków pracujących w bezpośrednim sąsiedztwie pożaru wyposaża się w ubrania żaroodporne; osoby te oraz sprzęt i urządzenia dodatkowo powinny być chronione przed działaniem żaru za pomocą tarcz odbijających z blachy aluminiowej, rozpylonego strumienia wody lub w inny sposób określony przez kierownika akcji ratowniczej,
 - b) uczestników akcji ratowniczej znajdujących się blisko miejsca pożaru w jakiegokolwiek odzieży ochronnej powinno się zraszać wodą w sposób ciągły i z dostateczną wydajnością,
 - c) na aluminiowe powłoki ubrań żaroodpornych niedopuszczalne jest nanoszenie żadnych znaków i napisów,
 - d) kierownik akcji ustala strefę, w której mogą pracować osoby bez specjalnych osłon i odzieży żaroodpornej,

- e) czas jednorazowego pobytu w strefie działania wysokich temperatur nie może przekraczać 10 minut, po których powinien być zapewniony co najmniej 2-godzinny odpoczynek,
 - f) czas jednorazowego pobytu w strefie o natężeniu promieniowania cieplnego powyżej $13\ 500\ \text{W/m}^2$, nawet w ubraniach żaroodpornych zraszanych wodą, nie może przekraczać 5 minut,
 - g) osoby przewidziane do pracy w strefie wysokich temperatur należy stopniowo przyzwyczajać do warunków cieplnych w niej panujących oraz zapewnić im odpowiednią ilość napoi,
 - h) grupa ratownicza wchodząca w strefę działania wysokich temperatur nie może liczyć mniej niż 3 osoby; w każdym przypadku powinna być przewidziana grupa dodatkowa, przeznaczona do dokonania natychmiastowej, awaryjnej zamiany grupy pracującej na terenie pożaru lub do udzielenia jej pomocy,
 - i) w przypadku odczuwania bólów i zawrotów głowy, ciężenia w nogach, duszności powinno się powiadomić o tym zastępowego lub dowódcę grupy, a sama grupa powinna natychmiast wycofać się poza strefę zagrożenia;
- 6) pracownicy oraz ratownicy biorący udział w akcji powinni być wyposażeni w ochronniki słuchu oraz okulary chroniące przed porażeniem świetlnym;
- 7) w przypadku wystąpienia zagrożeń toksycznych powinno się:
- a) dokonywać ciągłych pomiarów stężeń związków toksycznych wydobywających się z otworu w kierunkach ich rozprzestrzeniania się, ustalić zasięg stref zagrożenia i odpowiednio je oznakować,
 - b) ustalić zasady ewakuacji ludzi z terenu akcji i ludności z okolicznych terenów w razie przewidywanego objęcia tych terenów zasięgiem skażenia toksycznego; powinny być zapewnione siły i środki do realizacji ewakuacji ludności.
- 8.8. Wymagania techniczne oraz szczegółowe zasady gaszenia pożarów otworów naftowych określa kierownik ruchu zakładu górniczego w planie ratownictwa górniczego.
- 8.8.1. W przypadku powstania erupcji kierownik obiektu powinien natychmiast powiadomić jednostkę straży pożarnej, zgodnie z planem ratownictwa górniczego.

8.8.2. Przed przystąpieniem do akcji określa się:

- 1) rodzaj i charakterystykę erupcji (skład płynu złożowego, wielkość wypływu, kształt i ukierunkowanie strugi, ciśnienie złożowe);
- 2) rodzaj i wielkość zagrożeń;
- 3) zakres i sposób przeciwdziałania pożarowi podczas erupcji.

9. Akcje ratownicze w przypadku tąpnięcia i zawału skał do wyrobisk.

9.1. W przypadku zawału skał do wyrobisk kierownik akcji ratowniczej wyznacza zasięg strefy zagrożenia, która powstała na skutek zawału, oraz ustala, czy w strefie znajdują się ludzie. Strefa zagrożenia obejmuje następujące rejony zakładu górniczego:

- 1) wyrobiska, w których nastąpiło przemieszczenie się skał;
- 2) części wyrobisk, w których na skutek powstałego zjawiska nastąpiło osłabienie struktury górotworu lub uszkodzenie konstrukcji obudowy wyrobiska w stopniu umożliwiającym dalsze grawitacyjne obrywanie się mas skalnych;
- 3) rejony, w których zawał skał spowodował zaburzenia w systemie przewietrzania, powodujące powstanie zagrożenia gazowego, wodnego lub pożarowego.

9.2. W przypadku konieczności prowadzenia akcji ratowniczej związanej z zawałem skał spowodowanym tąpnięciem, przed podjęciem prac ratowniczych powinny być wykonane analizy stanu zagrożenia tąpnięciami i od wyników tych analiz uzależniona możliwość prowadzenia dalszych prac ratowniczych.

9.3. Kierownik akcji pod ziemią, przed przystąpieniem do prac ratowniczych bezpośrednio przy powstałym gruzowisku skalnym, ustala miejsce i sposób dodatkowych wzmocnień konstrukcji obudowy wyrobisk, aby uniemożliwić rozprzestrzenianie się zawału.

9.4. Przed rozpoczęciem ratowania ludzi powinno się ustalić liczbę zagrożonych i ewentualne miejsce ich przebywania, wykorzystując między innymi informacje przekazane przez obecnych podczas zdarzenia, jak również dane uzyskane za pomocą urządzeń do lokalizacji ludzi.

9.5. Wszystkie urządzenia elektryczne znajdujące się w rejonie wyrobisk objętych zawałem skał powinny być odłączone od dopływu energii elektrycznej natychmiast po powstaniu zdarzenia. Ponowne włączenie energii elektrycznej może nastąpić

z chwilą odzyskania dostępu do tych urządzeń i po sprawdzeniu ich stanu technicznego.

9.6. Podczas akcji ratowania ludzi znajdujących się w gruzowisku zawałowym lub odciętych od wyrobisk czynnych w każdym przypadku powinien być zwiększony przepływ powietrza przez zawał. Sposób zwiększenia przepływu powietrza przez zawał określa kierownik akcji ratowniczej.

10. Akcje ratownicze w przypadku wypływu gazów do wyrobisk, wybuchu gazów i pyłu węglowego oraz wyrzutu gazów i skał.

10.1. Kierownik akcji ratowniczej po zlokalizowaniu miejsca wypływu gazu, wybuchu gazów i pyłu węglowego lub wyrzutu gazów i skał określa w szczególności: miejsce zdarzenia, stan zagrożenia załogi wynikający z tych zdarzeń oraz z wtórnych zagrożeń, skutki, jakie zdarzenia te spowodowały w stanie: przewietrzania, obudowy, wyposażenia wyrobisk oraz urządzeń metanometrycznych i odmetanowania, oraz inne skutki niebezpieczne dla ruchu zakładu górniczego.

10.2. Kierownik akcji ratowniczej po dokonaniu ustaleń, o których mowa w pkt 10.1, wyznacza strefę zagrożenia obejmującą:

- 1) wyrobiska i rejony, do których przedostały się lub którymi płyną gazy szkodliwe;
- 2) wyrobiska lub części wyrobisk zniszczone w wyniku tych zdarzeń;
- 3) wyrobiska wypełnione masą powyrzutową oraz kawerny powyrzutowe (w przypadku wyrzutu gazów i skał);
- 4) wyrobiska lub części wyrobisk, w których na skutek wypływu gazów, wybuchu lub wyrzutu nastąpiło osłabienie struktury górotworu lub uszkodzenie konstrukcji obudowy wyrobisk;
- 5) rejony zakładu górniczego, w których zdarzenia te spowodowały zaburzenia w systemie przewietrzania wyrobisk.

10.3. W przypadku gdy w strefie zagrożenia znajdują się poszkodowani lub osoby, które nie zdały się wycofać, kierownik akcji ratowniczej podejmuje działania zmierzające do ich wycofania ze strefy.

10.4. Każda osoba, która uległa wypadkowi w wyniku wybuchu gazu i pyłu węglowego lub wyrzutu gazów i skał, powinna być poddana specjalistycznemu

badaniu, związanemu z zatruciem gazami, niezależnie od braku objawów zewnętrznych.

- 10.5. Podstawowymi działaniami w ramach akcji ratowniczej związanej z wypływem gazów, wybuchem lub wyrzutem, prowadzonymi równocześnie z poszukiwaniem i ratowaniem ludzi, jest wykonywanie prac zmierzających do zwiększenia ilości powietrza doprowadzanego do strefy zagrożenia.
- 10.6. W przypadku gdy w zakładzie górniczym, w strefie objętej wybuchem lub wyrzutem, uszkodzeniu ulegną zabezpieczenia przeciw wybuchowi pyłu węglowego, niezwłocznie powinny być podjęte działania mające na celu odbudowę tych zabezpieczeń.
- 10.7. W przypadku gdy w strefie wybuchu lub wyrzutu znajdują się izolowane pola pożarowe, zbiorniki stanowiące zbiornik metanu lub tamy zabezpieczające zbiorniki wodne, powinien być w pierwszej fazie akcji ratowniczej szczegółowo skontrolowany stan tam i wyrobisk w tym rejonie.
- 10.8. Podczas prowadzenia akcji ratowniczych związanych z likwidacją zagrożenia powstałego w wyniku wypływu gazów do wyrobisk, wybuchu gazów i pyłu węglowego oraz wyrzutu gazów i skał stosuje się odpowiednio wymagania określone w pkt 1–4 niniejszego załącznika.

SZCZEGÓŁOWY SPOSÓB STOSOWANIA GAZÓW INERTNYCH

1. Postanowienia ogólne.
 - 1.1. Zasady stosowania gazów inertnych, zwane dalej „zasadami”, określają stosowanie gazów inertnych podczas prowadzenia akcji ratowniczych lub prac profilaktycznych mających na celu likwidację pożaru, zagrożenia pożarowego, zagrożenia wybuchem gazu lub pyłu węglowego w podziemnych zakładach górniczych.
 - 1.2. Ilekroć w zasadach mowa o „gazach inertnych”, należy przez to rozumieć azot lub dwutlenek węgla oraz gazy spalinowe uzyskane w wytwornicy gazów obojętnych.
 - 1.3. Stosowanie innych gazów do inertyzacji powietrza kopalnianego odbywa się w sposób określony w instrukcji opracowanej przez kierownika ruchu zakładu górniczego albo kierownika akcji w porozumieniu z kierownikiem jednostki ratownictwa górniczego.
 - 1.3.1. Stosowanie gazów inertnych prowadzi się na podstawie dokumentacji technicznej określającej w szczególności:
 - 1) charakterystykę i ocenę:
 - a) stanu przewietrzania wyrobisk,
 - b) występujących zagrożeń tąpnięciami i metanowego oraz zagrożenia pożarowego;
 - 2) miejsca podawania gazu inertnego i przewidywanego kierunku jego przemieszczania się;
 - 3) miejsca możliwego wypływu gazu inertnego do czynnych wentylacyjnie wyrobisk oraz miejsc zagrożenia w związku ze stosowaną inertyzacją, w tym awarii rurociągów przesyłowych gazu inertnego;
 - 4) sposób regulacji przewietrzania zapewniający zminimalizowanie migracji powietrza przez przestrzeń, do której podawany będzie gaz inertny;
 - 5) technologię podawania gazu inertnego;
 - 6) sposób wykonywania pomiarów i kontrolowania stężeń gazów w powietrzu w miejscach, o których mowa w ppkt 3;
 - 7) rodzaj indywidualnego sprzętu ochrony układu oddechowego stanowiącego wyposażenie osób przebywających w miejscach, o których mowa w ppkt 3;

- 8) sposób kontroli szczelności rurociągów w czasie podawania gazu inertnego;
- 9) sposób postępowania w przypadku wystąpienia zaburzeń w przewietrzaniu (przerwy w pracy wentylatorów głównych, uszkodzenie urządzeń wentylacyjnych, tąpnięcie) w czasie wtłaczania gazów inertnych;
- 10) zakres i częstotliwość kontroli podawania gazów inertnych, z uwzględnieniem w szczególności bieżących kontroli przeprowadzonych co najmniej raz na dobę i obejmujących:
 - a) pomiary zawartości tlenu w podawanym rurociągiem gazie inertnym – w przypadku stosowania azotu pozyskiwanego bezpośrednio z powietrza atmosferycznego,
 - b) kontrolę ogólnego stanu rurociągów przesyłowych i prawidłowości ich zawieszenia;
- 11) sposób postępowania w przypadku powstania niebezpiecznego nadciśnienia powyżej 3 hPa w otamowanej przestrzeni;
- 12) sposób i warunki zabudowy wytwornicy gazów obojętnych;
- 13) sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego wytwornicy gazów obojętnych oraz pomiar składu gazów obojętnych.

1.4. Dokumentację techniczną:

- 1) w przypadku prowadzenia akcji ratowniczej – opracowuje sztab akcji ratowniczej, a następnie zatwierdza kierownik akcji ratowniczej po uzgodnieniu z kierownikiem jednostki ratownictwa górniczego;
- 2) w przypadku likwidacji zagrożenia pożarowego – opracowuje kierownik działu wentylacji, a zatwierdza kierownik ruchu zakładu górniczego.

1.5. Integralną część dokumentacji technicznej stanowią szczegółowe fabryczne instrukcje obsługi, kontroli, konserwacji i naprawy urządzeń stosowanych do wytwarzania gazów inertnych.

2. Urządzenia stosowane do wytwarzania gazów inertnych mogą być zabudowane na powierzchni podziemnego zakładu górniczego albo w jego wyrobiskach.
3. Prace związane z podawaniem gazów inertnych do podziemnych wyrobisk zakładu górniczego są prowadzone pod nadzorem osoby doзору ruchu wyznaczonej przez:
 - 1) w przypadku prowadzenia akcji ratowniczej – kierownika akcji ratowniczej;
 - 2) w przypadku likwidacji zagrożenia pożarowego – kierownika ruchu zakładu górniczego.

4. Stosowanie gazów inertnych w akcjach ratowniczych.
 - 4.1. Decyzję o konieczności stosowania gazów inertnych w czasie akcji ratowniczej podejmuje kierownik akcji ratowniczej, w uzgodnieniu z kierownikiem jednostki ratownictwa górniczego.
 - 4.2. Prace związane ze stosowaniem w akcjach ratowniczych gazów inertnych w wyrobiskach podziemnych zakładu górniczego powinny być prowadzone z udziałem pogotowia specjalistycznego do inertyzacji powietrza kopalnianego jednostki ratownictwa górniczego.
 - 4.3. W akcji ratowniczej gazy inertne do wyrobisk zakładu górniczego mogą podawać, w uzgodnieniu z jednostką ratownictwa górniczego, również inne podmioty wykonujące czynności w ruchu zakładu górniczego.
 - 4.4. Zakres udziału innego podmiotu wykonującego czynności w ruchu zakładu górniczego w ramach działalności pogotowia specjalistycznego do inertyzacji powietrza kopalnianego jednostki ratownictwa górniczego określa umowa zawarta pomiędzy tym podmiotem a jednostką ratownictwa górniczego.
 - 4.5. Podczas akcji ratowniczej zakres i częstotliwość kontroli podawania gazów inertnych określa kierownik akcji ratowniczej.
5. Stosowanie gazów inertnych w pracach mających na celu likwidację zagrożenia pożarowego.
 - 5.1. Decyzję o konieczności stosowania gazów inertnych w pracach mających na celu likwidację zagrożenia pożarowego podejmuje kierownik ruchu zakładu górniczego po zasięgnięciu opinii właściwego kopalnianego zespołu do spraw zagrożeń.
 - 5.2. W czasie podawania gazu inertnego należy dokumentować:
 - 1) ilość gazu podawanego do danego rejonu;
 - 2) wyniki analiz składu chemicznego powietrza pobranego z miejsc ustalonych przez kierownika działu wentylacji.
 - 5.3. Rurociąg przesyłowy do podawania gazu inertnego do wyrobisk powinien być wyposażony na wlocie w układ pomiarowy, zapewniający ciągłe wskazania i rejestrację:
 - 1) objętościowego wydatku gazu z rejestracją czasu podawania;
 - 2) ciśnienia gazu wtłaczanego w rurociąg przesyłowy;
 - 3) stężenia tlenu w przypadku stosowania azotu pozyskiwanego bezpośrednio z powietrza atmosferycznego.

- 5.4. Do podawania gazów inertnych mogą być wykorzystane istniejące sieci rurociągów zabudowanych na powierzchni podziemnego zakładu górniczego lub w jego wyrobiskach.
- 5.4.1. Rurociągi przesyłowe gazu inertnego powinny być odpowiednio oznakowane.
- 5.5. Przed rozpoczęciem podawania gazów inertnych rurociąg doprowadzający gaz inertny z powierzchni do wyrobisk podziemnych musi być skontrolowany na szczelność przy pomocy sprężonego powietrza wtłoczonego do rurociągu pod ciśnieniem 0,25–0,3 MPa. Instalację należy uznać za szczelną, jeżeli w ciągu godziny spadek ciśnienia nie przekroczy wartości 10% ciśnienia pierwotnego.
- 5.5.1. Sprawdzanie szczelności rurociągu przy pomocy sprężonego powietrza należy przeprowadzić również po każdej przerwie w podawaniu gazów inertnych. Czas trwania przerwy, po której należy sprawdzić szczelność rurociągu przesyłowego, ustala kierownik działu wentylacji.
- 5.6. Zawartość tlenu w podawanym rurociągiem gazie inertnym nie może przekraczać 3%.
- 5.7. We wszystkich wyrobiskach wzdłuż trasy rurociągu, którym podawany jest gaz inertny, należy zapewnić minimalną ilość powietrza, w sposób określony w pkt 5.10. Ilość ta może być mniejsza w przypadku zastosowania:
- 1) urządzeń pomiarowo-ostrzegawczych w wyrobiskach;
 - 2) urządzeń do ciągłej kontroli bilansu podawanego rurociągiem gazu inertnego (jednoczesny pomiar ilości podawanego gazu na wlocie do rurociągu i pomiar ilości gazu w pobliżu wylotu z rurociągu z sygnalizacją na stanowisku dyspozytora wystąpienia różnicy wskazań powyżej 20%).
- 5.8. Podawanie gazów inertnych należy natychmiast przerwać w przypadku zaistnienia zakłóceń w przewietrzaniu czynnych wentylacyjnie wyrobisk, w sąsiedztwie inertyzowanych przestrzeni oraz wyrobisk, w których zabudowane są rurociągi przesyłowe, spowodowanych w szczególności:
- 1) uszkodzeniem urządzeń wentylacyjnych;
 - 2) tąpnięciem;
 - 3) awarią wentylatorów lutniowych lub uszkodzeniem lutniociągów;
 - 4) przerwą w pracy wentylatora głównego (wentylatorów głównych).
- 5.9. Stanowisko obsługi urządzenia podającego gaz inertny musi być wyposażone w łączność telefoniczną.

5.10. W celu zapewnienia bezpieczeństwa pracy w wyrobiskach z zabudowaną instalacją do podawania gazów inertnych, minimalną ilość powietrza płynącą tymi wyrobiskami należy określać według wzorów:

1) dla technologii stosowania azotu jako gazu inertnego:

$\dot{V}_{\min O_2}$ – minimalna ilość powietrza umożliwiająca utrzymanie $O_2 > 19\%$
[m³/min]

$$\dot{V}_{\min O_2} = \dot{V}_a \frac{So_2dop - So_2rur}{So_2wyr - So_2dop}$$

\dot{V}_a – wydajność, z jaką podawany jest gaz inertny [m³/min]

So_2dop – stężenie O_2 dopuszczalne w powietrzu kopalnianym 19,0 [%]

So_2rur – stężenie O_2 w rurociągu [%]

So_2wyr – stężenie O_2 w wyrobiskach [%];

2) dla technologii stosowania dwutlenku węgla jako gazu inertnego:

$\dot{V}_{\min CO_2}$ – minimalna ilość powietrza umożliwiająca utrzymanie $CO_2 < 1\%$
[m³/min]

$$\dot{V}_{\min CO_2} = \dot{V}_a \frac{Sco_2rur - Sco_2dop}{Sco_2dop - Sco_2wyr}$$

\dot{V}_a – wydajność, z jaką podawany jest gaz inertny [m³/min]

Sco_2rur – stężenie CO_2 w rurociągu [%]

Sco_2dop – stężenie CO_2 dopuszczalne w powietrzu kopalnianym 1,0 [%]

Sco_2wyr – stężenie CO_2 w wyrobiskach [%].